

ROMAN
ROTO
BIBLIOTEKA
X-100

DRUGO LICE A. LUPENA

Broj 718

BOALO - NARSEŽAK

ZABAVNI ROMANI • 20 DINARA

ROMAN
ROTO
BIBLIOTEKA
X-100

DRUGO LICE A. LUPENA

Broj 718

BOALO - NARSEŽAK

ZABAVNI ROMANI • 20 DINARA

Boalo—Narsežak

DRUGO LICE A. LUPENA

U Francuskoj i inostranstvu još ne behu zaboravili uzbuđenje koje je izazvala afera u Egiju Krezu. Radilo se o blagu francuskih kraljeva... Egiju koji je Arsen Lupen pretvorio u tvrđavu. No, pored sa najvišeg mesta preporučenog ćutanja, bilo je nemoguće sprečiti da deo istine prodre u javnost. Tokom više nedelja utvrđenje Frefose postade mesto hodočašća i policija je teško držala radoznalce na odstojanju, a za to vreme širile su se najčudnije glasine. Šaputalo se da je deo najčuvenijih slika po nacionalnim muzejima bio falsifikat i da su originali bili skupljeni iza zidina Egija. Objavijene fotografije donele su poruku koju je ostavio Arsen Lupen ispisavši je crvenom kredom na zidu najviše dvorane:

»Arsen Lupen poklanja Francuskoj blago Egija Kreza samo pod jednim uslovom. Ono mora da bude izloženo u Muzeju Luvr, u sali koja će nositi ime »Sala Arsena Lupena«.

Javno mnjenje se odmah podelilo: jedni su mislili da se Republika može smatrati počašćenom prihvatajući kraljevski dar slavnoga avanturiste, a drugi su se zgražali i na samu pomisao da plod tolikih pljački može biti primljen sa zahvalnošću.

No, uskoro jedno pitanje postade važnije od svih ostalih: zašto se Arsen Lupen lišio svoga bogatstva?

Nije li on možda stvorio neko još skrivenije sklonište, koje je još manje osvojivo, gde je sakupio još dragocenije zbirke?

Mašta se beše usijala, a nekom novinaru dođe na pamet da intervjuiše Isidora Botrelea, ali on nestade kao da je propao u zemlju. Čudnom igrom okolnosti i policijski inspektor Galimar se tog trenutka našao na godišnjem odmoru. Jedan poslanik opozicije podneo je zahtev sudu, pa je predsednik saveta bio prinuden da odgovori na kategoričan način da vlada nije prihvatila pregovore sa Arsenom Lupenom i da je tajna Egija bila otkrivena posle duge istrage. A za Lupena je rečeno da je još jednom uspeo da umakne i da niko ne zna šta se s njim dogodilo.

U svim tim izveštajima nije bilo ni najmanje aluzije na dramu koja se odigrala u blizini malog normandijskog poljoprivrednog dobra. Niko nije imao pojma o tragičnoj smrti Rejmonde Sen-Veran, a ja se u to vreme još nisam mogao odlučiti, naravno sa dozvolom ovoga znamenitoga poznanika, da obelodanim dramu koja je uništila njegov život. Uostalom, čak mi nije bilo ni poznato gde se krije taj nesrećnik. Bilo mi je poznato da je jedno veče proveo neraspoložen, skrhan žalošću, kada mi je rekao: »Odlazim, neka se više niko ne zanima za mene«. Onda mi je ispričao u nekoliko reči kako emocija katkad može da učini nerazumnim nekoga čoveka. Objasnio mi je i svoje bekstvo usred noći i tajni pogreb one koju je toliko voleo. Moram priznati da sam tada potpuno shvatio šta znači ono: »dotaći se dna ljudske nevolje«!

- Svršeno je – dobacio je. – Neću umreti jer ne mogu da umrem, ali mislim da više nikada neću ozdraviti... Zbogom!«

Stisnuo me je u zagrljaj, a izlazna vrata su se za njim zatvorila. Od tada o njemu nisam čuo ništa.

Istina, i dalje se govorilo o Egiju, ali je svakidašnjica donela na prve stranice dnevnih listova nove vesti. Govorili su o poduhvatima neke nove opasne bande koja je na mestu svojih zločina ostavljala komad hartije sa čudnim potpisom: »Kandža«.

O tim zločinima sve se više govorilo, a onda su politički događaji dobili uznemiravajući tok. Rivalitet velikih imperija izazvao je bojazan od opšteg rata. Tako se tek pri dnu stranica dnevne štampe mogao

pronaći poneki člančić koji se odnosio na Egij Krez. Eksperti, muzejski konzervatori i profesori Likovne akademije odlazili su ponekad na lice mesta da bi popisali poklonjene predmete, procenili vrednost i raspravljali o njihovoj originalnosti.

Dva policajca u uniformi čuvala su stražu na ulazu u suteren, a dva druga su bdela pred blagom koje još nije bilo preneto u Pariz. Pa ipak, sve to bilo je nedovoljno i afera je ponovo izbila u javnost. Naime, jedne večeri pojavile su se u utvrdenju Frefose tri čoveka. Ličili su na poštene građane, kako je kasnije izjavio jedan od policajaca. Pokazali su uredna dokumenta i izjavili da ih šalju iz Ministarstva za kulturu i umetnost od koga su imali i urednu propusnicu. Objasnili su da su čekali da padne noć kako bi izbegli radoznalost šetača, jer od izlaska do zalaska sunca uz morsku obalu stalno ima mnogo prolaznika. Ne sumnjajući ništa, policajci ih pustiše da uđu, a onda su bili napadnuti, razoružani i svezani, a usta im behu začepljena.

Ostala dva policajca, koja su stražarila unutar Egija, doživela su istu sudbinu, a seoba umetničkog blaga poče: najpre Rafaelova »Bogorodica sa božijim jagnjetom«, onda Sarteov »Portret Lukrecije Fede«, Ticijanova »Solomona«, pa Botičelijeva »Bogorodica i anđeli« i čuveni »Ikarov pad« od Tintoretija, pa Karavađov »Veliki kanal« i tolika druga remek-dela, a da se i ne govori o tapiserijama i starinskom nakitu, svojevremeno nestalom ili ukradenom. Ukratko, bila je to prava propast!

Razbojnici su bez žurbe napravili nekoliko tura, a automobili su bili parkirani na ulazu u tvrđavu i policajci su migli da čuju samo brujanje njihovih motora koji su se gubili u noći. Operacija je bila izvedena tako hladnokrvno i smelo da se mogla pripisati lično samo lopovudžentlmenu, da se ispod onog čuvenog Lupenovog teksta »Arsen Lupen poklanja Francuskoj« nije našao još jedan potpis ispisan takode crvenom kredom i isto tako sigurnom rukom: »Kandža« upućuje svoje izvinjenje Republici i najtopliju zahvalnost Arsenu Lupenu«.

Drska krađa je izazvala u celoj zemlji pravu eksploziju besa. »Izazov policiji«, »Mi više nismo zaštićeni«, »Pljačka nacionalne imovine«... To su bili naslovi na prvim stranicama najpoznatijih listova. Vrhunac ogorčenja izazvala je ideja koju je nametnuo

reporter lista »Goloa«... Po njemu će u buduće Arsen Lupen imati takmaca, čija sposobnost, po svojoj prilici, neće biti ništa skromnija.

»Kandža«?! To je zvučalo kao neka pretnja, Kao brutalnost. Sem toga, ta reč kao da je ukazivala na postojanje neke bande veoma disciplinovane i uvežbane pod komandom nepoznatog šefa koji ima na raspolaganju moćna sredstva za akcije. Dokaz za to bili su upravo automobili koji su čekali na ukradeno blago na morskoj obali. Istina, Lupen je takode imao svoje saradnike i bezbroj onih koji su mu bili naklonjeni, ali to nikada nije bila grupa koja je bila u stanju da vodi neki rat sa policijskim aparatom.

Međutim, na osnovu prvih procena, »Kandža« je raspolagala sa bar sedam članova: trojicom zaduženih za utovar i transport pokradenog umetničkog blaga i četiri vozača automobila, jer su tragovi, ostali u mekom pesku nedaleko od utvrđenja, jasno govorili da su tamo bila parkirana četiri automobila. Pored toga, logično je bilo pretpostaviti, da je na licu mesta bio lično šef bande koji je rukovodio tim poduhvatom.

Na osnovu svega toga, kako se ne začuditi čisto vojnoj organizaciji ovog drskog poduhvata?! Po mišljenju mnogih, u tom poduhvatu bilo je nečega zbog čega se moralo duboko zamisliti, pa i zadrhtati!

Policijska se odmah razmirela okolinom i postavila barikade. Naređen je i strogi nadzor svih železničkih stanica i graničnih prelaza, ali sve beše uzaludno. Ipak, ostade još uvek jedna nada koju, međutim, niko nije javno izneo: Lupen neće nikako preći preko izazova »Kandže«. No, to će se tek kasnije pokazati. Za to vreme javnost je svakodnevno očekivala jedno od onih otvorenih pisama, punih žara, mladosti i smelosti, koje bi najavilo Lupenovu ofanzivu. I kad je neki novinar iz »Eko de Fransa« napisao članak pod naslovom »Šta on čeka?«

Na žalost, ja sam znao da odgovor neće doći. I, zaista, Lupen je ćutao. Gde li se samo zakopao? Možda je bio na putu negde u inostranstvu ili se krio kao ranjena zver u nekom zabitom zamku?

Razočaranje javnosti bilo je ogromno, a uskoro se pretvori i u ljutnju. Pariski šansonjeri počеше da se zabavljaju na Lupenov račun, a ceo Pariz je pevušio jednu tužbalicu o »jadnom Lupenu«. Tada počеше da pominju i neka druga poznata imena Blerioa i Latama. U

dnevnoj štampi počeše već da postavljaju pitanje: da li je avijacija naoružanje budućnosti? Ali još niko nije zaboravljao »Kandžu«.

Jedan incident, međutim, koji će uskoro zatim imati za posledicu i jednu dramu, skrenuo je još više pažnju javnosti na delovanje ove bande.

Antikvar u Ulici Se – Per, izvesni gospodin Dipui, prijavio je policiji da su dva nepoznata čoveka došla u njegovu radnju da mu ponude neke umetničke predmete, pokazavši mu samo njihove fotografije. To su, međutim, bile kineske statue koje je antikvar odmah prepoznao jer su pripadali »Lupenovoj kolekciji« koju su svi dnevni listovi bili opisali do tančina. Glavni inspektor policije Ganimar odmah je postavio zasedu, pa je dvojicu zločinaca koji su imali ugovoreni sastanak sa Dipuijem radi sklapanja posla, uhvatila policija čiji su se agenti skrivali iza paravana u antikvarnici. Pri hapšenju, međutim, zločinci se nisu lako predali. Otvorili su vatru iz revolvera i ranili inspektora Ganimara u desnu ruku. Agenti su ih ipak teškom mukom savladali i odmah strpali u zatvor.

No, antikvar je već sutradan nađen ubijen u svojoj radnji. Na njegovim grudima bila je prikačena cedulja u obliku posetnice na kojoj su bile ispisane sledeće reči:

»»Kandža« ne voli brbljivce«.

I tako, svega nekoliko nedelja posle krađe u Egiju, »Kandža« nije oklevala da izvrši još jedan udar čije je divljaštvo veoma uzбудilo javno mnjenje.

Ubrzo se pročula pretpostavka: ne krije li se, možda, iza »Kandže« neki teroristički pokret ili neka zločinačka organizacija novoga tipa, ili tajno udruženje slično »Crnoj ruci« na Siciliji?

Istraga je bila poverena sudiji Formeriju, čuvenom po svojoj metodičnosti. On je odmah suočio dvojicu optuženih sa policajcima koji su bili napadnuti u Egiju, a oba policijska agenta su izjavili da su potpuno sigurni da su ta dva razbojnika učestvovala u pljački umetničkog blaga. No, mada ih je sudija podvrgao unakrsnom ispitivanju, ništa od njih nije doznao. Ipak, zahvaljujući podacima nađenim u centralnoj kartoteci, doznalo se da je jedan od njih, snažniji ali i primitivniji, Adolf Sominar i da je bio više puta osuđivan zbog krada. Drugi se zvao Žozef Beržon i beše već odležao kaznu od godinu i po dana zatvora zbog utaje. Bilo je sasvim očigledno da

su ta dvojica bili dezerteri bande, jer se nikako nije moglo pretpostaviti da ih je njihov šef poslao na pregovore sa antikvarom radi prodaje ukradenih umetničkih predmeta.

Obojica su bili suviše ograničena. Zaslepljeni bogatstvom u Egiju, ukradenim predmetima, polakomili su se i prisvojili neke od njih u nameri da ih nekom prodaju: a onda da negde umaknu pred osvetom bande.

Istraga je trajala kratko vreme i činjenice su teretile obojicu: obojica su učestvovala u pljački u Egiju, a otvorili su i vatru iz oružja na predstavnike vlasti i ranili glavnog inspektora Ganimara. Bilo je opšte mišljenje da im sleduje dugogodišnja robija.

Kada je počeo proces, velika masa sveta beše se okupila pred palatom pravde, ali su organi reda držali svet na odstojanju. Bilo je veoma teško dospeti u sudsku dvoranu gde se vodila rasprava. Oni, koji su mogli da uđu, bili su podvrgnuti detaljnom pretresu, jer se vlast plašila da se »Kandža« ne oglasi nekim novim nasiljem.

Predsednik suda Malter bio je veoma sposoban i energičan sudija, pa se znalo da će suđenje biti veoma strogo. Državni tužilac Vensan Saraza zastupao je optužnicu i smatrao se najmlađim, ali i najstrožijim javnim tužiocem Francuske. Znalo se već da će zahtevati za obojicu optuženih smrtnu kaznu. Njegovi protivnici bili su advokati Belo i Grande, čija je sposobnost bila poznata i uveliko se govorilo da će rasprava biti veoma žestok dvoboj između odbrane i državnog tužioca.

Oba optužena sedela su nepomično na optuženičkoj klupi i po svemu sudeći, mada se o njima radilo, nisu imali nikakav udeo u sudskoj raspravi. Preko njih je javni tužilac Saraza želeo da udari u glavu organizaciju »Kandža«, jer je po svaku cenu trebalo povratiti sigurnost u zemlji i obeshrabriti »donošenjem najstrožije kazne, šefa bande.«

Prvi dan suđenja je protekao dosta povoljno za optužene. Branioci su se pozivali na izveštaj čuvenog psihijatra doktora Vininskog, čije je izlaganje bilo praćeno izuzetnom pažnjom prisutnih. Uzdržano, ali sa autoritetom, lekar je dokazivao da je Sominar biće ispod prosečne inteligencije, pa se ne može smatrati odgovornim za svoje postupke. Što se tiče Beržena, nalaz je bio sasvim jasan, on je ličnost na koju se lako može uticati.

Tako je odbrana dobila svoje prve poene.

- Šta vi mislite o tome?

Trgao sam se. Jedan čovek sede veoma obazrivo sa druge strane moga radnog stola, držeći na kolenima polucilindar. Njegovi uvrnuti brkovi i proseda bradica podsećali su na oficira u penziji. Osmehnuo se jednog trenutka ljubazno i nagnuo prema meni.

Ušao sam kroz vrata, ako vas to zanima! – prošaputa poverljivo. – Još uvek znam da koristim kalauz!

- Vi?

- Da, ja sam – reče Lupen.

I malo po malo, mada je bio maskiran, polazilo mi je za rukom da prepoznam stari lik, živost pogleda, vragolast osmeh, ali je sada u njemu bilo nečeg potisnutog, rezigniranog, što mi je pomalo diralo srce. Stisnuo mi je ruku ispod stola pretrpanog dnevnom štampom.

- Samo sam u prolazu...

- Šta je s vama, Lupene?

- Šta je sa mnom? Zaista, ni sam ne znam. Preživljavam... Da, to je prava reč! Samom sebi ličim na kaktus u pustinji!

Zatvorio je oči, a ja opazih fine bore na uglovima njegovih očnih kapaka i onaj nabor između nosa i obraza u kojem se često može proći tati ogorčenost.

- Ne govorimo nikako o prošlosti! – prošaputa.

Pri tome pokaza vrhom prsta na rasute listove po stolu.

- Ipak; ova afera me sve više zanima; ali ne toliko zbog njene moralne strane, čija sam bio žrtva. Više me zanima ko se to krije iza »Kandže«?

- Poznajete ga?

- Ne... Ali me plaši i privlači. Nekada bih...

- Zastade, tužno se osmehnu i nastavi:

- Nekada bih, živeći po starom načinu, pažljivo ispitivao više takvih afera, koje su ostale nerazjašnjene... I danas sam siguran, sasvim siguran, da su one bile dela jedne iste bande. Ubeđen sam da je iza njih stajala »Kandža«... Na primer, ona afera u zamku Mejere... Nje se svakako još sećate! Kakav model drskosti! Ne razumem samo kakav je bio razlog za nepotrebnu svirepost. Glavni režiser se zaista mogao suzdržati, ali taj momak ne misli tako... Mogao bih vam navesti još dosta slučajeva, a da ne pominjem slučaj nesrećnog

antikvara. Ti momci udaraju kao da su dobili od nekoga naređenje da čine baš tako... Zašto?

Zamišljeno je sukao svoje uvrnute brkove, a onda se nagnu prema meni i ja istog trenutka primetih u njegovom pogledu čudan sjaj. Uvek sam ga video u Lupenovim očima kad bi on tražio rešenje nekog problema.

- Zašto? Odmah ću vam reći. Tom čoveku je potrebna organizacija čvrsto povezana, koja čini telo zajedno sa njim, da bi postigao neki veliki cilj koji mi je za sad nepoznat. A nezamenjiva čvrstina povezanosti je svakako solidarnost u zločinu! No, ako se ipak jave neke kukavice, plašljivci, malodušnici, njih treba odmah eliminisati... Takav je slučaj upravo sa dvojicom kojima se sudi. Pretpostavljam da se u prošlosti »Kandža« već oslobađala nekih za nju nepodobnih elemenata. Onda, vidite i sami, šta se sve može preduzeti sa ekipom tako, vojnički ustrojenom. Ona pokorno izvršava naređenja.

Povlaćio je lagano ruku ivicom radnog stola duboko zamišljen. Pazio sam dobro da mu ne prekinem misli, posmatrajući ga uzbuđeno. Jedno pitanje ipak me je mučilo i stalno lebdelo na mojim usnama. Šta ga je navelo da se baš tako preruši? Kao da je naslutio moje misli, on se osmehnu i dobaci:

- Pitate se, možda, čemu ova smešna odeća na meni? Razlog je sasvim jednostavan. Ona je veoma cenjena i potpuno odgovara čoveku koji ulazi u sudnicu sa propusnicom u ruci. Jer, ko može da posumnja u staroga vojnika u penziji koji je uvek na strani reda i zakona? Moram vam priznati da me ovo suđenje veoma privlači. Želeo bih da vidite onu dvojicu na optuženičkoj klupi. Jedva odgovaraju na postavljena pitanja. Samo: da ili ne. Pri tome bacaju poglede levo i desno, a oči su im pune straha. Verujte mi, oni se ne plaše javnog tužioca već nekog drugog. Taj drugi je možda u sudskoj dvorani, šta kažete?

- To je nemoguće!

- Vidite, a ja sam sasvim siguran. Nije isključeno da ću još početi da žalim ta dva razbojnika.

- Šta nameravate, ako vam pode za rukom da otkrijete tog »drugog«?

Lupen stisnu pesnice, uspravi se u stolici i sleže ramenima.

- Nemam nikakvih mogućnosti da ga prepoznam. Mogao bi da bude bilo ko od prisutnih u sudskoj dvorani. On svakako, baš kao i ja, nije ni najmanje upadljiv.

Opazio sam na Lupenovom licu jedva primetan osmeh, i on me podseti na starog Lupena.

- Kad na to mislim, dode mi da umrem! On i ja pomešani u masi sveta usred palate pravde, a tražimo jedan drugog... Lupen? pita se ON. Da li je to onaj smešni astmatični čilac? Ko je ON?... Šef »Kandže«... pitam se ja. Možda onaj trapavko što sunderom briše znoj sa čela?... Ponekad osećam na sopstvenom potiljku nečiji pogled i ulažem napor da se ne okrenem. Ubeđen sam da se i on isto tako oseća! U nekom trenutku to postaje uzbudljivo, a onda odjednom osetim kako me je odavno napustila želja da se borim. Šta se može kad vlada nije znala da sačuva blago koje sam joj poklonio!« Tim gore po nju, neka se sada sama nosi sa tom »Kandžom«.

- Pazite, dragi prijatelju, za tog šefa bande vi uvek ostajete neprijatelj koga treba dotući! On se ipak plaši vas, a vi ne uživate glas čoveka koji lako prašta uvrede. Na vašem mestu ja ne bih mnogo razmišljao...

- Koješta! Šta bih ja mogao da izgubim?

- Ne volim da vas slušam kad tako govorite, Lupene! Dođavola. još ste mladi, a život će vam doneti još mnogo iznenađenja. Nećete mi, valjda, reći da nameravate da živite od svoje rente? Ne bih nikako poverovao u to. Uostalom, avantura će sama doći da vas potraži!

- Onda, neka požuri. Nameravam odmah da otputujem, čim se suđenje završi. Pjer Loti me je pozvao da posetimo Japan.

Ustao je sa stolice i lagano bacio pogled oko sebe.

- Ništa se nije promenilo. Kako je ovde sve tiho. Želeo bih da sam na vašem mestu.

Naglo začuta i odmahnu rukom kao da je želeo da od sebe otera dosadnu movu.

- Ne, ne sećam se ničega. Luj Valmera je mrtav, a ja sam sada Raul de Limezi. To ili neko drugo ime, zar je to važno? Posetiću vas pre odlaska.

Otpratio sam ga do vrata. Okrenuo se još jednom i mahnuo rukom, a onda je nestao u noći.

Sutradan, čim su vrata sudnice otvorena, Lupen zauze svoje mesto. Toga dana podnošeni su zahtevi, pleoajei, a očekivala se i odluka porote. Publika je bila nestrpljiva, bučna, a predsednik suda je stalno opominjao da će isprazniti dvoranu ako se prisutni odmah ne smire. Onda je reć data javnom tužiocu.

Na samom početku njegovog izlaganja, bilo je jasno da Vensan Saraza uzima za metu šefa »Kandže« preko leđa dvojice optuženih. Prikazao ih je kao ličnosti koje su skrenule sa puta časti, kao bića koja su nepopravljiva.

U sudnici zavlada potresna tišina. Tek, tu i tamo, neko bi se nakašljao, a onda je javni tužiiac, prsta upravijenog prema optuženima, počeo da izlaže dokaze koji su padali kao udari zemlje baćene lopatom na njihove kovčege.

»Kandža« je ubila antikvara, a kako su Sominar i Boržon bili članovi »Kandže«, bili su odgovorni i za taj zločin.

»Kandža«... Ta je reć često ponavljana, zloslutno, pa su uskoro svi u sudnici počeli da shvataju da su dvojica optuženih izgubljeni: da će morati da plate ceh za svoga šefa. I niko nije bio iznenađen kada je javni tužilac zatražio smrtnu kaznu za obojicu.

Uzalud su advokati optuženih pokušavali, svaki za svoga štiićenika, da umilostive porotnike. Uzaludno je bilo i njihovo nastojanje da, oslanjajući se na izveštaj doktora Vininskog, dokažu da su njihovi štiićenici učinili prestup ne shvatajući težinu poćinjenog. Osećalo se da ih prisutni u sudnici ne podržavaju, a kada je Sominarov branilac izjavio da bi duhovni otac »Kadnže«, u izvesnom smislu, mogao da se uporedi sa Arsenom Lupenom, u sudnici je došlo do meteža. Čuli su se i povici protesta, a digle su se i mnoge pesnice. Čovek koji je sedeo kraj Lupena gušio se od besa. Skočo je na noge i dreknuo:

- To je sramota!

Onda se uspravi na prste nogu i povika koliko je jaće mogao:

- Živeo Arsen Lupen!

Dva sudska ćuvvara se baciše na njega i odvedoše ga, a predsednik odmah zatim smiri atmosferu u sudnici.

Branioći završioše odbranu a porotnici se povukoše na savetovanje. Prisutni se razidoše po hodnicima.

Lupen se dugo šetao obuzet sumornim mislima. Manifestacije njemu u prilog izazivale su grižu savesti.

Ima li on pravo da se zatvara u svoju tugu i ostavi »Kandžu« da se širi na njegov račun? Nekada bi on prihvatio takav izazov sa radošću i velikim zadovoljstvom. Kako bi sada ščepao za gušu tog razbojnika! Ali, pred samim sobom, je morao da prizna istinu: nikako nije želeo da opet postane Arsen Lupen! Nije više ni verovao u sopstvenu zvezdu, a što je bilo najgore, plašio se! Osećao je da više ne raspolaže onim čudesnim fizičkim i duhovnim izvorima koji su mu tako često dozvoljavali da u svoju korist preokrene i najdramatičnije situacije. No. ako bi »Kandža« pokušala da ga napadne, što je on smatrao malo verovatnim, možda bi se i potrudio da odgovori na taj udarac. Ličio je tog trenutka na bolesnika čiji život visi između smrti i života, koji želi samo da ga svi ostave na miru. Činilo mu se da je pogrešio i što prisustvuje tom sudenju koje u njemu budi tolike uspomene. Greši i što o tome razmišlja, jer time samo vređa stare rane uvek spremne da krvare! Trebalo je da se zauvek skloni u neku rupu!

Publika se počela ponovo okupljati u sudnici, da bi čula presudu.

- Baš me briga! – progunđa Lupen, ostavši sam u hodniku, oslonjen na jedan stub.

Čuo je, kao daleki odjek, pljesak u sudnici, a onda ljudska reka odjednom poteče na vrata. Zaustavio je jednu ženu, crvenu u licu u svu razbarušenu.

- Onda? – zapita.

Žena pređe šakom preko vrata kao sekirom i dobaci:

- Obojica! Više nikada neće krasti!

II

»KANDŽA« SE SVETI

Dok je ručao u jednom restoranu u blizini palate pravde, Raul do Limezi je protiv svoje volje razmišljao o tajanstvenoj ličnosti koja se krila iza šefa »Kandže«. I po jednoj metodi, koja mu je uvek bila bliska i uvek se pokazivala uspešnom u susretu sa Ganimarom ili Šerlokom Holmsom, pokušavao je da postavi na pravo mesto samoga sebe. No, sve je to činio tek da bi trenutno otklonio dosadu koja ga je nagrizala. Šefa bande je svakako proždiralala nezajaživa

ambicija, ali prema kom cilju se usmerio? Subverzija? Malo verovatno. Veoma je značajna bila ona rečenica ispisana na zidu u Egiju: »»Kandža« upućuje svoje izvinjenje Francuskoj, a svoju najveću zahvalnost Arsenu Lupenu«. Pre svega, to je bio ironičan i trijumfalan ton samoga Lupena! A onda i onaj provokativan način na koji je krađa umetničkih predmeta bila izvršena pod nosom same vlasti... Sve se to odigralo kao da je vođa bande želeo da kaže: »Pravi Lupen sam ja«! A ja nisam toliko glup da Republici dam tako veliki poklon«. Ako je tako, čemu onda ta nasilja, ti zločini?

Taj šef bande je sigurno uvrteo sebi u glavu, razmišljao je Lupen, da je moje vreme prošlo, da smenu treba izvršiti... Da, baš tako! Njegov je tajni plan da sedne na moje mesto... Čudnovato da to nisam već ranije primetio? Dođavola, pa to zaista bode oči. Moj mali Lupene, tebi ostaje samo da umakneš. Ti si sada obična slabotinja, pokisla kokoška. Sklanjaj se odmah! Treba da ustupiš mesto heroju novog stila koji nastupa sa bombom u ruci. Tako je razmišljao Lupen.

Raul de Limezi zapali cigaru. Tog trenutka učini mu se da je sada sve bolje sagledao, a kako je traminac širio po njegovim venama prijatnu toplinu, njemu dode u glavu, u trenutku kad mu je garderoberka pružala šešir i štap, da bi ipak bilo veoma zabavno sresti toga opasnog protivnika.

Izašavši napolje, bacio je pogled prema nebu prepunom zvezda, pa odluči da pešice ode do svoga stana, koji se nalazio u jednoj usamljenoj kući u Ulici Alfreda de Vinjija, na samom rubu Monso parka, gde je stanovao već nekoliko meseci.

Pređe preko Sene i nastavi da razgovara sa sobom.

- Nekada su moje želje bile i moje naredbe... Trebalo je samo da poželim taj susret i odmah bi počelo da se događa nešto što bi dovelo do njega. Eh, Raule, ti i ne znaš kakva su bila ta vremena. Ili znaš o njima sasvim malo. Ja sam tada bio pravi mađioničar. Događaji su se odvijali po mojoj ćudi. I, ne zaboravi, ja sam bio onaj koji je otkrio Egij! A onda se pojavila jedna mlada žena. Ona me je inspirisala, ali je s njom nestao i moj genije! Eh, dragi Raule, već je vreme da se pođe u krevet, skoro je deset sati. Večeras mi dođoše u glavu svakakve gluposti!

Upravo je zaokretao u Ulicu Muriljo kad na njega žestoko naleti neko ko je trčeći gubio dah. Sudar je bio tako jak da su obojica pala

na zemlju. Lupen ustade prvi, pa uhvativši nespretnjakovića za ruke, diže ga na noge.

- Ne znate li lepše da se ponašate? Dođe mi da vas...

Lupen začuta videći pod svetlošću ulične lampe, koja je osvetljavala raskršće, veoma mlado lice na kome se video bol.

- Povredeni ste?

Mladić ne odgovori, ali je pažljivo osluškivao buku nećijih koraka koja se sve više približavala.

- Pustite me!

Mladić se oslobodi trzajem i nastavi da beži. Istog časa pojaviše se dva policajca. Osvrtali su se nekoliko trenutaka, a onda spaziše begunca kako pokušava da se kroz Ulicu Risdela dokopa Monso parka. pa pojuriše za njim.

Nesrećnik, nema nikakvih izgleda! – pomisli Lupen.

Begunac nestade u mraku, a onda pade pod jedan kesten. Zatim se ponovo podiže i izgubi za živicom. Dva policajca se zaustaviše da bi se orijentisali. Možda je taj begunac bio naoružan? Lupen je još masirao rame koje je povredio pri padu razmišljajući šta se događa. Nema šta, to je svakako neki lopov! No, suviše je mlad i neiskusn.

Lupenu se opet povrati stara pokretljivost, pa neprimetno uđe u park dok su policajci pretraživali okolinu. Aleje parka bile su u polusenci, a između njih su se nazirali travnjaci. No, obližnji šumarak je bio utonuo u potpunu tamu. Lupen se često šetao tim parkom i dobro je poznavao okolinu. On zaokrenu brzo i nečujno i za čas se nađe blizu mesta gde je nestao begunac. Video ga je kako stoji uz jedno stablo i teško diše. Bio je potpuno iznemogao i spreman na udarce protivnika.

- Ovamo tvoj kačket, sveti Sebastijane! Ni reći!

Lupen baci svoj štap na zemlju, a svoj polucilinder stavi u ruke begunca. Zatim nabli njegov kačket na svoju glavu.

- Ne mići se! Sačekaj me ovde!

Gonjoci su bili sasvim blizu. Odjednom primetiše neku senku kako promiče pred njima posrćući, pa se dadoše u poteru ubeđeni da gone bandita koga su tražili. No, ovaj, nekom igrom sreće, iskoristivši neravninu terena, u trenutku kad su oba policajca bila samo nekoliko metara od njega, nestade kao da je u zemlju propao.

Nešto kasnije, ta ista senka se postepeno spuštala prema vrtovima duž parka u čijoj se blizini nalazila usamljena kuća.

Nije bilo teško u toj senci prepoznati Lupena, koji spretno zaobiđe gonitelje stekavši veliki prednost. Brzo je izvadio ključ, otključao gvozdenu kapiju kroz koju se ulazilo u vrt pred njegovim stanom, a zatim uđe u zgradu i pope se uz stepenice. Za čas se oslobodio kačketa bacivši ga u garderobu, pa brzo navuče kućni kaput pretpostavljajući šta će se dogoditi.

I, zaista, zvono na ulaznim vratima zazvoni. Lupen prođe šakama kroz kosu da bi dobio izgled čoveka koga su probudili iz dubokog sna, pa otvori širom prozor.

- Koga tražite?

Dva policajca su stajala pred gvozdenom kapijom.

- Neko je ušao kod vas! – doviknu krupniji policajac na čijoj uniformi su se videli neki činovi. – Videli smo ga kako je ušao u vaš vrt.

- Silazim odmah! Samo da se obujem! – doviknu Lupen.

Pretvarajući se da je dobre volje, Lupen je zviždukao bezbrižno, a onda otvori vrata dvojici čuvara reda. Zatim ih pozva da pregledaju vrt, a onda ih isprati do kapije i dobaci:

- Čini mi se, da je ta hulja uspela da vam pobegne.

- Izgleda, a imali smo ga skoro u rukama – dobaci drugi policajac.

- Baš ste sasvim sigurni da ste ga primetili u mome vrtu? – zapita Lupen.

Da, irnao je kačket na glavi i posrtao... Nikako nismo pogrešili.

- Žao rni je, gospodo. Jeste li za jedno pivo? Sigurno ste ožedneli trćeći toliko?!

Policajci su se kolebali, a onda stariji reče

- Ne. moramo da se vratimo. Možda smo tamo potrebni.

- Zbilja, sta se to dogodilo?

- Čini rni se nešto što bi moglo da bude veoma ozbiljno! Nas dvojica smo bili na redovnom obilasku. Obično je ova četvrt grada veoma tiha. Onda smo u ulici Kursel, skoro kod ugla Ulice Monso, primetili dva automobila parkirana jedan za drugim. Onda je prvi poleteo punim gasom, a vozač drugih kola poče da doziva pomoć. Sve se odigralo munjevito. Ne gubeći ni časa pojurili smo tamo. Tada smo primetili kako je prvi automobil krenuvši naglo ostavio nekog čoveka sa kačketom na glavi koji je uzaludno pokušavao da ga stigne, ali je

ubrzo odustao i počeo da beži. Za to vreme vozač drugih kola doviknuo nam je: »Oтели su moju gazdaricu«!

- Zar nije bilo podesnije da ste begunce progonili drugim automobilom? – upita ih Lupen. – Imali ste na raspolaganju čak i vozača!

- Ne bisino ih stigli. Imali su »mercedes« veoma snažnog motora. Pored toga, činilo nam se da ćemo lakše uhvatiti begunca, ali kako ste videli nije nas poslužila sreća. Ne ide mi u glavu kuda je mogao umaći.

- Znaete i ime žene koju su razbojnci oteli?

- Čini mi se da je tamo bila limuina Vensana Saraza.

Lupen zadrhta.

- Šta? Automobil javnog tužioca?!

- Da. On stanuje u Ulici Kursel. Baš tamo gde se odigrala otmica. Često smo viđali njegova kola parkirana pred tom kućom.

- Onda, gospodo, trčite brzo, tamo ste sigurno potrebni. Zaista, danas niko više nije siguran, pa ni javni tužilac koga poznajem samo iz viđenja.

Posmatrao je neko vreme policajce kako nestaju u parku, a onda odmahnu glavom pa prošaputa:

- Dobro je, učinio sam svoje. Radi se, dakle, o otmici. Samo da to. A zašto da ne ako je gospođa Saraza lepotica. Zašto je neko ne bi oteo i još u »mercedesu«! Mada mislim da njen muž ne bi trebalo da bude rogonja...

Lupen se udari šakom po čelu i progundā:

- Zaboga, pa on je zahtevao smrtnu kaznu za Šominara i Beržona. Pa, ta afera postaje sve zanimljivija!

Naglo se okrenu i potrča u kuću da se oslobodi kućnog kaputa i uzme revolver.

Trčeći niz stepenice, Lupen se osmehnu i prošaputa:

- A sad je red na nas dvojicu, moj Sebastijane!

Vratio se u park, ali nije našao povređenog mladića tamo gde ga je ostavio. Pretražio je celu okolinu u nadi da će ga naći. Ako ne baš njega, ono svoj šešir, ali sve beše uzalud. Pronašao je samo svoj štap, a onda se seti da je onaj kačket ostao u njegovoj garderobi.

U njegovim očima bljesnu čudan sjaj.

- Možda ću baš zahvaljujući tom kačketu, ako budem na visini staroga Lupena, pronaći neki trag! – prošaputa i pode prema kući.

Vraćao se zamišljen, ne verujući da se radi o nekoj igri slučaja. Bio je sve ubeđeniji da postoji tesna veza između suđenja dvojici razbojnika i otmice žene javnog tužioca...

Osmehnuo se zagonetno i progundao:

- Eto, opet mi je sudbina stavila u ruke deo dokaza... Možda čak od ogromnog značaja.

U garderobi pronađe kačket i poče da ga prevrće. Odmah je na unutrašnjoj strani pronašao dva metalna inicijala S. G. a do njih na jednom platnenom rombu pozlaćenim slovima stajalo je napisano: Leon – šeširdžija, Prolaz Žuvroa – Pariz.

- Pa, ovo je i suviše lepo. Suviše lako! – reče glasno Lupen. – Divna prilika da opet stupim u akciju. Prosto me izaziva.

Još uvek je držao u ruci kačket izrađen od dobrog materijala. A ti inicijali bili su očigledno, ime i prezime vlasnika kačketa.

Zaista, to S moglo je da bude početno slovo nekoga ko se zvao Sebastijan ili Salmon.

- Možda sam zaista pogodio pravo ime! – osmehnu se Lupen. – No, može biti da to S G. ne znači baš ništa.

Sutradan popodne Raul de Limezi uđe u Prolaz Žuvroa sasvim izmenjenog izgleda. Na licu više nije bilo one bradice, a na sebi je imao svetle pantalone i sako sa pojasom što mu je davalo izgled nekog sportiste Razumljivo, bio je gologlav.

Šeširdžijska radnja »Leon« nalazila se nešto dalje od muzeja »Grevan«. Uđe u nju sa kačketom u ruci i prodavcu ispriča kako je prošle večeri sedeći u nekoj kafani, dok je čitao štampu, neki rasejani gost uzeo njegov šešir, a ostavio svoj kačket.

Želeo bih da dođem opet do svog šešira, razumete li? No, u svakom slučaju vraćam ono što nije moje. Pretpostavljam da poznajete vlasnika ovoga kačketa. Tu su njegovi inicijali...

- S. G.... Pa, neki kupac je dolazio upravo jutros. Doneo nam je jedan polucilinder i rekao da stavimo baš te inicijale.

Prodavac se začas izgubi u jednoj sobi pozadi radnje i zatim se pojavi sa jednim polucilindrom u ruci. Lupen odmah poznade svoj šešir.

- Pa. to je upravo moj šešir! – uzviknu iznenadeno.

- Ako je vaš, kupac koji je jutros dolazio, mogu vam reći, doći će u radnju nešto kasnije. Mogao bih da mu predam njegov kačket i zamolim da vam vrati vaš šešir!

- Nažalost, neću biti ovde. Prinuđen sam ipak da zadržim taj kačket. Oprostite na smetnji. Čak ne morate ni reći vašem kupcu da sam dolazio. Hvala vam na obaveštenju.

Izlazeći iz radnje, Raul baci pogled na sat. Bilo je pet sati. Pretpostavio je odmah da će možda biti prinuđen da duže čeka, a za svaki slučaj strpa kačket u džep sakoa. Taj momak mogao je prošle noći da nazre samo lik čoveka sa bradicom i brkovima. Nije bilo, dakle, nikakve mogućnosti da ga prepozna. Neko vreme je tumarao kroz prolaz zaustavljajući se pred izlozima trgovine sa pariskim suvenirima, ali nikako nije gubio iz vida ulaz u šeširdžijsku radnju. Kad mu je bilo dosta skitanja, svratio je u »Kafanu prinčeva« na samom uglu Prolaza i bulevara. Sede pored ogromnog izloga koji je gledao pravo na ulaz u šeširdžijsku radnju. Bilo je to izvrsno mesto za osmatranje.

Nešto posle šest, prodavci novina izleteše iz Ulice Monmartr i rastrčaše se bulevarom uzvikujući: »Vanredno izdanje. Kupite vanredno izdanje«!

Jedan od kolpotera ude i u kafanu, a Raul mu dade znak da želi da kupi novine.

Nešto kasnije na prvoj stranici pročitao: »Razbojnici u automobilu oteli gospođu Saraza, suprugu javnog tužioca Republike«.

Čitao je brzo tekst članka bacajući sve češće poglede na ulaz u šeširdžijsku radnju.

- Dramatičan događaj izazvao zaprepašćenje u palati pravde. Gospođa Kristijan Saraza, supruga javnog tužioca Republike, koji je juče zahtevao smrtnu kaznu za dvojicu članova bande »Kandža« oteta je noćas pod nerazjašnjenim okolnostima. Gospođa Saraza stigla je pred svoju kuću u Ulici Kursel posle večere kod svoje porodice, oko deset sati. Vozač automobila gospode Saraza je odmah primetio jedan veliki automobil parkiran sučelice zgrade u kojoj stanuje javni tužilac. To mu, međutim, nije bilo sumnjivo, jer u toj četvrti ima dosta automobila. No, tada je iznenada došlo do napada koji je trajao samo nekoliko sekundi, a izveden je veoma proračunato.

Vozač Pol Kroazo tek što je otvorio vrata na automobilu gospodi Saraza, bio je snažno odgurnut i bačen u automobil od nepoznatog lica. Druga dva razbojnika bacili su se na nesrećnu ženu. Zgrabivši je ispod ruku, ne davši joj vremena ni da vrisne, odvukli su je u jedan »mercedes«. Dva čuvara reda, koji su obilazili četvrt, pojavili su se slučajno u blizini mesta otmice. Čuvši povike Pola Kroazoa, odmah su potrčali da interвениšu. Međutim, to je samo ubrzalo razvoj događaja. Automobil se otmičarima odjurio je velikom brzinom ostavivši na trotoaru jednog od otmičara koji je po svemu sudeći prvi napao vozača kola gospođe Saraza. Taj otmičar – o kome na žalost nema tačnih podataka – umalo da nije pao policiji u ruke. Naime, prilikom pokušaja da skoči na papuču automobila koji je bio u punoj vožnji, on je izgubio ravnotežu i pao na trotoar. Najverovatnije je tom prilikom povredio nogu, jer je kasnije primećeno kako posrće bežeći prema Monso parku, u to vreme potpuno pustom. Pored svih napora i traganja policija nije mogla da ga pronade.

Gospodin Saraza, koji je proveo veće kod jednog svog prijatelja, čim je bio obavešten o otmici, odmah je uzviknuo. »Pa, to je »Kandža«!» Sasvim razumljiva pretpostavka o osveti koja se nameće sama po sebi (Čitajte poslednje vesti).

Raul de Limezi okrenu zadnju stranicu lista i opazi krupan naslov. »Kandža« se sveti«, a tekst ispod njega izazva njegovo zaprepašćenje:

»Pronađeno telo gospođe Saraza. Jutros oko osam časova radnici zaposleni u Ulici Part d'Otej pronašli su u jednom jarku na samom rubu Bulonjske šume leš nepoznate žene stare oko četrdeset godina. Nesrećnica je ubijena metkom ispaljenim u čelo. Komesar Legal je odmah poveo istragu i utvrdio da se radi o gospođi Kristijan Saraza. Postavlja se ipak pitanje da li je u planu otmičara bilo ubistvo supruge javnog tužioca. Postoji ozbiljna sumnja da su je oni mogli likvidirati sasvim slučajno, s obzirom da je očigledna namera otmičara bila da ucenjuju javnog tužioca pošto je poznato njegovo materijalno stanje. Ne isključuje se ni njihova namera da ga otmicom supruge prisile da podnese ostavku na položaj i time ga kazne za njegov nekompromisan stav prema svetu pariskog podzemlja.

Može se čak pretpostaviti da je gospođa Saraza ubijena prilikom pokušaja da se otme razbojnicima želeći da izbegne poniženja i

maltretiranja otmičara.

Na mrtvom telu Kristijan Saraza nadena je, kao i na telu nedavno ubijenog antikvara, ceduljica na kojoj je stajalo: »Kandža« sama sređuje svoje račune«.

Ovaj događaj, čija ozbiljnost i težina, nikom nisu izmakli iz vida, snažno je odjeknuo ali je najviše lično pogodio javnog tužioca Saraza koji je tu užasnu vest primio veoma hrabro izazvavši opšte divljenje.

Raul de Limezi zamišljeno savi novine i procedi kroz zube:

- »Kandža«, dakle, na taj način misli da sama deli pravdu. Bez sumnje, želi da dokaže kako joj je javni tužilac neprijatelj po svojoj funkciji i da ga za to treba kažnjavati. Pogotovo što se usuđuje da digne glas i ume javne savesti. Znači, banda se stavlja iznad morala i zakona. Samo, ko bi mogla da bude ta opasna ličnost koja se nalazi na čelu bande?

Tog časa Raul zažali što je spasio onog S. G. No, ipak, šta bi uopšte bilo i da se policija domogla njega! Ništa on ne bi priznao. Zar su Sominar i Beržen nešto rekli? Ne, strah im je zatvorio usta, a štitile su ih rešetke, stražari i zatvorski zidovi! Medutim, dobro su poznavali svirepost svoga gazde. Ta banda je vitalna. Treba je obezglaviti! A kako da se to učini tek treba otkriti. Najbolji put za to bio bi susret sa mladim neznancem iz Monso parka.

- Polako, polako! – reče sebi samom Raul. – Opet se uvlačiš u nešto. A ja sam ipak još u koži Raula de Limezija. Ne treba poklanjati mnogo pažnje toj aferi. U svakom slučaju, ne previše. Zašto? Sada i ja postajem malo pomalo kao i svi drugi građani. Eto, pažljivo čitam te novine! Čemu se toliko uzbuđivati? Baš kao da nemam drugog posla. Dosta, dakle, Lupene, vraćaj se tamo gde ti je mesto!

Ipak, Raul je stalno posmatrao Prolaz Žuvroa. Pored svih sopstvenih saveta da bude razumniji, njegovim telom je strujala strast koja ga je oživljavala. I kad je konačno primetio da se S. G. uputio prema šeširdžijskoj radnji, u njemu nadjača stara strast. Pozva konobara i plati račun, a onda brzo izađe. Stigavši blizu neznanca, bio je veoma iznenađen kad je primetio da je on veoma mlad. Mogao je imati najviše dvadeset tri ili četiri godine. Medutim,

bio je čvrsto građen i ona dva policijska agenta ga zaista ne bi lako savladala. Lupen odmah primeti da još hramlje na jednu nogu.

Mladić uđe u radnju, a Lupen se još uvek kolebao da li da pođe za njim i tako uspostavi vezu sa bandom. Odjednom, odluči da preuzme inicijativu.

S. G. izađe sa polucilindrom na glavi, osvrćući se oprezno.

- Dođavola, onaj prodavac mu je sigurno rekao da sam donosio kačket – progundā Lupen. – I sada se plaši i osvrće na sve strane.

Ubrza korake i dohvati za ruku mladića.

- Zdravo Sebastijane!

- Vi... Vi znate moje ime? – zamuca momak.

- Zaista se tako zoveš? Puka slučajnost, dragi moj – osmehnu se Lupen. – Zaista nisam išao kod vračare, veruj mi. Čemu takav izraz lica, prijatelju? Ako ti je zaista ime Sebastijan, onda bih voleo da čujem i prezime.

Mladić se malo kolebao, a onda dobaci:

- Zovem se Sebastijan Griz... Ali, to vama zaista baš ništa ne znači, gospodine.

- Vrlo dobro, a ja sam Raul. Budi siguran, Sebastijane, da sam ti prijatelj. Zar to nisam pokazao i prošle noći? Evo, vraćam ti tvoj kačket, a ti mi daj moj polucilindar.

- Oprostite, nisam mogao da vas sačekam. Zato sam poneo i vaš šešir.

- Možda si poželeo i da ga sačuvaš za uspomenu? – osmehnu se Lupen.

Sada se i Sebastijan nasmeja, što mu dade još više dečaćki izgled. Ipak, taj mladić je učestvovao u opasnoj otmici žene javnog tužioca. To se nikako nije moglo gubiti iz vida. I pored tog njegovog naivnog izgleda, taj momak je bio član ozloglašene bande.

Mladić je iznenadeno posmatrao čoveka pred sobom. U njegovom pogledu nazirala se simpatija prema tom neznancu koji ga je noćas izvukao iz velike neprilike.

- Ko ste vi zapravo? – zapita mladić.

- Mislim da se zovem Raul, ali bih ti preporučio da budeš manje radoznao. Ipak, reći ću ti da sam samo tvoj stariji kolega po zanatu. No, biće bolje da svratimo u neku kafanu i tamo se lepo ispričamo. Evo, tamo je kafana »Kardinal«, hoćeš li tamo?

U kafani sedoše za jedan usamljeni sto.

Sebastijan je dugo posmatrao Lupenovo lice, a onda ga snishodljivo zapita:

- Zašto ste me noćas spasili?

- To je moja lična manija, mladiću! Ni govora o nekoj zahvalnosti, jasno? Mislim da nam je uzajamna pomoć neophodna, zar ne? Meni se čini da nas dvojica pripadamo istom svetu.

- Da li ste sinoć imali neprilika sa policijom? Video sam kako ste ih namagarčili i skrenuli pažnju od mene.

- Koješta, kakve neprilike. Išlo je sve kao podmazano. Imam dosta iskustva u tome.

- Kojoj grupi pripadate?

Lupen se glasno nasmeja.

- Ni jednoj, sam radim! Ne volim nikoga nad svojom glavom i sam sebi polažem račune! A sad mi ti reci, je li noćas vaš poduhvat uspeo ili nije?

- Ne bih znao reći.

- Razumem, nećeš da govoriš. To je baš lepo sa tvoje strane, mladiću.

- Ni govora, ne radi se o tome. Rekao sam vam istinu, pojma nemam šta se dogodilo kasnije. Dobili smo naredenje i izvršili ga. Trebala nam je žena javnog tužioca.

- Niko vam nije objasnio zašto je ona potrebna? Ako je tako, onda mi vi ličite na lovce koje neko šalje u lov na divljač!

Sebastijan pogleda podozrivo u Lupena i već htjede da ustane od stola i udalji se iz kafane, ali ga Lupen uhvati za ruku.

- Ne ljuti se, mladiću, čini mi se da sam stavio svoj prst na veoma osetljivo mesto, zar ne. No, moraš biti iskren i priznati da ni ti baš nisi mnogo ponosan na sve to. Čini mi se da ni ti ne voliš krv kao ni ja. Ruku na srce, priznaću ti da više volim kad se sve to obavi čistim rukama.

- Hm... Zanima me šta biste rekli da čujete NjEGA?

- Koga?

- Njega!

- Mladiću, imaj u vidu da ni ja nisam protiv primene sile. Ima zaista takvih slučajeva kad se to ne može izbeći. Tada se mora brzo delovati i udarati, ali to ne znači i ubijati.

Sebastijan poče pažljivije da sluša Lupena.

- Svakako, u pravu ste – dobaci on – ali ko to kod nas želi da shvati. Govorio sam i ja tako, ali me niko ne sluša.

- Čini mi se da si ti među svojim neka crna ovca, Sebastijane – našali se Lupen.

- Oh, ne smejte se, pred njim biste i vi bili drugog mišljenja.

- Eh, to bi tek trebalo da se vidi, mladiću!

- Budite sigurni da je tako.

Sebastijan je dugo razmišljao, ne sumnjajući da ga Lupen čita kao otvorenu knjigu.

- He, moje malo pilence, pomislio je Lupen, samo napred. Već si dosta čuo, a sada bi trebalo poslati tome šefu i nekog novog regruta kako bi dobio pojačanje.

- Znači, ne pripadate nijednoj grupi? – dobaci Sebastijan.

- Tačno.

- A da li ste u životu imali neki zanimljiv poduhvat?

- Časti mi, imam svoju specijalnost. Strašno volim stare nakite i umetničke slike.

- Nikad vas nisu uhvatili?

- Nikada.

- A da li biste pristali da se vidite sa šefom?

- Naravno da pristajem!

- Samo, ne znam hoće li on hteti...

- Budi siguran da hoće. Samo mu reci da sam ja umetnik, ako hoćeš i neka vrsta mađioničara koji se hvali da svoje žrtve operiše, a da im pri tome ne pričini nikakvo zlo.

- Ne plašite se neke njegove nepredviđene reakcije?

- Šta bih mogao da rizikujem?

- Ne bih znao. Samo bih ipak voleo da se nađete s njim i radite sa nama. Možda bi vam tada pošlo za rukom i da nam nametnete svoje metode rada. Ima među nama i takvih koji bi to prihvatili. Mnogi se plaše da ne izgube glave kao što se to dogodilo Šominaru i Beržonu.

Sebastijan se zagleda Lupenu u oči.

- Onda, da pokušam.

- Zašto da ne, ako misliš da treba.

- Ništa vam sigurno ne mogu obećati. Dajte mi adresu svog stana, ili broj telefona.

- Žalim, to ne mogu, ali sam ubeđen da će tvoj šef razumeti moju opreznost.

- U redu, onda ćemo se videti sutra. Recimo oko četiri posle podne. No, ako me slučajno ne bude sutra i narednih dana, znači da predlog nije prihvaćen.

- Dajem tvom šefu samo dvadeset četiri sata na raspolaganje da se odluči - odgovori Lupen. – Ni sekundu više! Nisam ja bilo ko.

- Reći ću mu to – dobaci Sebastijan.

Mladić pruži ruku i Lupen je čvrsto stisnu, a onda dobaci Sebastijanu kad se ovaj već našao blizu izlaza iz kafane:

- Sebastijane, baš si rasejan. Opet hoćeš da odneseš šešir!

Mladić se nasmeja.

- Suviše me je zaneo naš razgovor. Zaboravio sam i na kačket i na šešir.

U redu, ali ne zaboravi da sam rekao da čekam samo dvadeset četiri sata. Zdravo, momče!

III

GOSPODIN RAUL NA POSLU

Sutradan Raul de Limezi dođe bez žurbe u kafanu »Kardinal« u sasvim drugoj odeći.

Šef »Kandže«, pomisli u sebi, svakako nije toliko glup da lično dođe na sastanak. No, ako mu je stalo do viđenja sa mnom, narediće Sebastijanu da me odvede ko zna gde. Svakako u neko zabito sklonište i tamo će početi da me ispituje o mojoj prošlosti. Biće u mom sopstvenom interesu da ne budem mnogo zajedljiv. Moram biti dostojanstven ali i ljubazan. I šta onda? Još ništa nisam odlučio i mogu mirne duše da zaustavim prvi fijaker i odvezem se u Bulonjsku šumu u šetnju. No, ako i odem na taj sastanak, onda to činim zato što ja tako hoću, što me to zabavlja, a uvek mi ostaju odrešene ruke hoću li nastaviti igru ili ne. Znam da se igram vatrom, ali neka bude tako! Samo ću dobro pripaziti da ne oprljam prste na toj vatri!

Mora se ipak reći da Lupen nije bio sasvim iskren. Čemu to kolebanje kad se već odlučio! Odluka je već pala u trenucima kad se oblačio i lagano prolazio stazama parka Monso.

- U redu – brecnu se na samog sebe – idem do kraja. Ja se osećam dobrim građaninom, a i vreme je da se tome kriminalcu stane na rep. Čim se budem dobro obavestio o njemu, ceo posao ću predati Ganimaru... Eto, to je zaista moja prava namera... Nikako se ne bih ljutio ako se već jednom stavi tačka na zlodela te »Kandže«.

Uputio se Ulicom Ober, ali je lagano usporavao korake kako se približavao Velikom bulevaru.

Ne, ne! Ipak je on nešto drugo nameravao. On je znao dobro šta hoće. No, sila koja ga je gonila napred bila je ipak pusta radoznalost. Da, saznati! Saznati sve o toj bandi po svaku cenu, a naročito ko se krije iza toga pretećeg i donekle smešnog imena »Kandža«?! Onda uzeti dobru meru onom ko je toliko ambiciozan da samom sebi kroji istoriju na račun Arsena Lupena. A onda? Još uvek će biti dosta vremena da obavesti nadležne.

Ušao je u kafanu »Kardinal« tačno u četiri. Sebastijan ga je već čekao, ali nije bio sam. Kraj njega za stolom u dnu kafane sedeo je dosta nizak, ali krupan čovek, ukusno obučen. Sebastijan odmah ustade, a drugi se zadovolji samo lakim naklonom u znak pozdrava.

- Nije potrebno da vas predstavljam! – dobaci Sebastijan.

- Došao sam samo da bih prisustvovao razgovoru – dobaci nepoznati. – Sebastijan nam je sve ispričao. O vašem izuzetnom talentu, ali mi se plašimo da on možda preteruje. Sedite!

Glas mu je bio strog.

Raule, ne zaboravi: dostojanstveno i ljubazno, pomisli Lupen. On sede i poruči čaj sa mlekom: pa kratko dobaci.

- Slušam vas!

Sebastijan prvi uze reč, ali dosta snishodljivo:

- Ispričao sam sve o tome kako ste mi pomogli da ne padnem u ruke policiji. Razume se, rekao sam i ono što smo nas dvojica juče razgovarali.

Sebastijanov drug je netremice posmatro Lupenovo lice, što nije izmaklo Lupenovom oku. Odmah mu je upao u oči taj mršavi lik koji je mnogo podsećao na neku pticu grabljivicu. A kad mu je bolje

video duge mršave šake, odmah je pomislio da taj čovek mora biti grudobolni bolesnik o čemu je govorio bolean sjaj njegovih očiju.

Ubuduće ću ga zvati Grabljivac. No, sasvim je sigurno da to nije šef bande, pomisli u sebi Lupen. Mora da je samo jedan od njegovih pomoćnika i ništa više.

Lupen se trže iz razmišljanja, a onda se glasno obrati nepoznatom:

Tačno, Sebastijan i ja smo razgovarali o vašoj organizaciji. Imam utisak da je »Kandža« dobro organizovana, ali su vaši metodi rada preoštri. Ipak, priznajem, imate velikih uspeha! Morate znati da je ovde nikog ne kritikujem. To sebi nikad ne dozvoljavam. Samo se pitam, mogu li se postići isto tako dobri rezultati uz nižu cenu?

Nepoznati se prezrivo nasmeja.

- Radili biste bolje.

- Možda.

- Ne gubimo vreme! – dobaci Grabljivac. – Stavimo odmah sve karte na sto. Pre svega, šta ste do sad značajnije učinili?

- Pa, recimo... ona draguljarnica u ulici Rojal prošle godine. Da, da, to sam bio ja! Onda ona provala Komunalne banke u Melonu. To je isto bio moj posao. Da ne duljim, bilo je još dosta takvih poduhvata. No, ja uvek imam nešto u programu. Upravo ovih dana imam u vidu jednu zgradu u ulici Andri Martena...

- U redu – prekide ga Sebastijanov kompanjon. – Mene u zapravo poslali ovamo da proverim vaše sposobnosti. Reči su reči, više bih voleo da vas vidim na poslu.

- To je sasvim lako proveriti. Poći ćete sa mnom. Bankar koji stanuje u toj kući u ulici Anrija Martena već je nedelju dana na putu. Možemo, dakle, na posao kad želite. Čak i večeras ako ste raspoloženi?!

Grabljivac, kako ga je nazvao Lupen, ostade iznenađen takvim predlogom, a Raul de Limezi nastavi:

Ta kuća je sasvim blizu: ja već raspoložem svim što nam je potrebno. Ceo poduhvat će biti obična igra. Moraćemo samo da pripazimo na staroga sobara. Predložio bih da ga jednostavno uspavamo, jer nema potrebe za nikakvim drugim nasiljem.

- Pa, dobro, videćemo. Ja sam ovlašćen od šefa, moram vam to reći. Gde želite da se nademo večeras?

- Recimo na Trgu Trokadero. Slažete li se.

- Odgovara nam.

- Još jednom želim da napomenem da imam sve što nam je potrebno za posao. Ne treba se ničim opterećivati, jedino ponesite svoje rukavice. Onda, gospodo, do videnja!

Raul napusti kafanu veoma zadovoljan utiskom koji je ostavio. Međutim, bio je veoma ljut na toga Grabljivca. Moraće ga jednog dana naučiti pameti. Onda se osmehnu i progundā:

- Hteli ste da vidite Raula na delu. U redu, videćete ga. Kakve li drskosti! Samo ovoga puta, nema ni govora o nekom neuspehu toga poduhvata!

Vratio se kući dobre volje. Onda je pronašao svoje stare kalauze i drugo iz proveravao. Odavno ih već nije koristio.

Zamisli, molim te, prinudili su me da polažem prijemni ispit u zanatu koji sam odavno ispekao' I to još pred kim?... Članovima neke »Kandže«! Pa, to je vrhunac bezočnosti. Nema šta, onaj Grabljivac će nadzirati svaki moj pokret. Zaista se moram pokazati na visini. Jer, ako ne bude tako, onda sam pao na ispitu. No, sada da vidimo šta ćemo i kako ćemo. Najpre moje tamno odelo, pa kožni kačket. Moram uzeti i cipele sa gumenim đonovima, bocu hloroforma, ručnu svetiljku i razume se, onu moju gumenu palicu. Čini mi se da ništa nisam zaboravio.

Tačno u jedanaest zaustavio je Lupen svoj »reno« na Trgu Trokadero. Gotovo istovremeno priđoše mu dve senke brzim koracima i uskočiše u kola.

Ne progovorivši ni reći, Lupen dotera kola u ulicu Anri Marten, a onda zaokrenu u ulicu Pomp i parkira automobil između dve živice.

Odavde ćemo pešice – prošaputa Lupen.

Prešavši stotinak metara, naiđoše na jednu leju. – Stigli smo – reče Lupen.

On pokaza rukom na jednu zgradu od dva sprata pred kojom se nalazio prostrani vrt sa gvozdеноm ogradom.

- Sebastijan će ostati na straži.

Lupen je davao naredenja tako samouvereno da je Grabljivac odmah prestao da se meša.

- Ako nešto primetiš, Sebastijane – dobaci Lupen – odmah ćeš zazviždati pesmu »Pored moje plavuše«... Bez ikakve panike, jasno.

- Razumem.

Raul odabra iz svoga svežnja jedan kalauz i gurnu ga u bravu na gvozdenoj ogradi. Brava odmah popusti, a on naredi:

- Ulazite, dolazim za vama.

Ušavši u vrt, Raul zatvori vrata za sobom i njih dvojica predoše preko vrta do stepeništa na ulazu u zgradu. Grabljivac baci pogled na bravu i primeti:

- Ovde ćete se malo namučiti.

Raul polako odabra drugi kalauz i dade se nekoliko trenutaka svojski na posao. Onda jednim prstom, bez teškoća, odgurnu ulazna vrata u zgradu.

- Eto, gotovo je... Ovoga puta ja ću prvi da uđem.

Lampa u Raulovim rukama odjednom osvetli unutrašnjost hola. Pošto se uverio da u njemu nema nikoga, okrenu se i zatvori vrata.

- Zar ste poludeli? – usprotivi se Grabljivac. – Šta ako budemo morali da bežimo!?

- Tiho! – brecnu se Raul. – Ako se plašite, možete zameniti Sebastijana na straži.

Grabljivac ljutito sleže ramenima i pode za Raulom, koji je išao nečujno kao senka prema stepeništu prekrivenom crvenim tepihom. Obojica zastadoše pred stepenicama i počеше da osluškiju. Sa desne strane čulo se lagano kucanje zidnog časovnika, a onda napolju prođe neki automobil, ali se buka njegovog motora izgubi za čas u noći.

Raul baci snop svetlosti na pod da bi pokazao svom pratiocu kuda da ide. Debeli tepih pod njihovim nogama gušio je svaki pokret i škripu. Dodoše bez teškoća. do prvog zaokretišta na stepeništu kad Grabljivac ščepa Raula za mišicu. Obojica načuliše uši, jer je do njih dopirao nejasan govor: kao da je neko govorio. Ostadoše neko vreme nepomični, a onda u zgradi zavlada tišina.

Lupen oseti tog trenutka kako ruka koja ga je držala za mišicu podrhtava. Učini mu se da se poplašio, a možda i pokolebao. Iz tame se čulo šuštanje neke tkanine, a zatim i tup zveket metala. Očigledno, njegov pratilac je izvukao nož.

- Prepustite to meni – prošaputa Raul.

Vratio se nekoliko koraka, a zatim ponovo došao do Grabljivca.

- Prestanite da dišete kao foka!

Raulov pratilac se tek tada smiri.

Uskoro se nadoše na drugom okretištu, a onaj glas se sada još razgovetnije čuo. Činilo se kao da neko izgovara nerazgovetne reći u snu.

Raul se tiho nasmeja:

- Pa, to je sigurno stari sobar. Nešto ga muči u snu.

Sada su već bili u hodniku koji je vodio pravo između dva reda vrata. Kad su se približili poslednjim vratima, Raul okrenu lagano kvaku. U prostoriji u kojoj su se našli gorela je jedna noćna lampa čije je blede svetlo padalo na jedan krevet. Raul mirno potraži u džepu komad vate, natopi je hloroformom, pa oprezno priđe postelji, nagnu se iznad zaspalog čoveka i stavi mu pod nos vatu. Dejstvo hloroforma bilo je trenutno. Glava staroga sobara zanese se i zavali na uzglavlju.

- Laku noć i mirno spavaj, moj Formene! – dobaci Raul.

Grabljivac, koji je pažljivo posmatrao šta se događa, nije krio svoje iznenađenje.

- Odakle znate da se zove Formen?

- Ne znam. Samo pretpostavljam. Pogledajte ga, zar vam čovek ne odaje ličnost koja je oličenje odanosti. A sad na posao, prijatelju! Ono što mi ovde tražimo, nalazi se dole.

Siđoše, ali ovoga puta sa manje opreznosti. Pre toga Raul je dobro proverio da stari domar ne može dići uzbunu. Usta su mu bila začepljena, a ruke vezane. Zatim zaključa vrata na sobarovoj sobi, a onda, upali svetlo u hodniku.

- Šta mislite, prijatelju, da li se ovaj poduhvat može isplatiti. Nije li ovako bolje nego dejstvovati oružjem? – upita Raul.

Grabljivac ostade nem, ali su njegove oči i dalje zverale na sve strane. Prizor pred njim ličio mu je na san.

- Originali? – samo je prošaputao.

- Sto mu gromova, pogledajte malo bolje. Ono je Muriljov »Prodavac lubenica«. Sa druge strane je Van Dajkovo platno, ali nisam siguran da nije falsifikat...

Raul je koračao od platna do platna, zaustavljajući se pred nekim koja su po njemu bila umetničko savršenstvo.

- Možda bi trebalo da požurimo – zapita bojažljivo Grabljivac.

Raul mu dobaci pogled pun prezrenja.

- Polako, polako, momče. Vi grešite jako. Te slike se ne mogu nigde prodati. Eno, one tamo u dnu sobe možemo da prodajemo...

Rukom pokaza na slike okačene na zidu u dnu sale

- Pa, to je običan kič! – izvali Grabljivac. – Šta znače te mrlje i geometrijski oblici? Mislim da to nikome ne treba.

- Mislite? A ja vam kažem da neće proći dugo, pa će te slike imati ogromnu vrednost. Vredeće milione. Skidaj onu tamo!

Grabljivac se sve više pokoravao Raulovim naređenjima. No, kad je krenuo da skinе sliku, do njih dopre Sebastijanovo zviždukanje.

- Izgleda da ćemo imati neprilika – progundā Grabljivac.

Na ulici se čula škripa kočnica automobila. Raul ugasi svetlo i navuče zastore na prozorima, a onda pogleda kroz prozor.

- Čini mi se da je to bankar. Vratio se neočekivano, a trebalo je da dođe tek naredne subote.

Grabljivac opet zavuče ruku u džep sakoa.

- Opet vi! – naljuti se Raul. – Spremni ste svakog trenutka da se mašite za oružje. Mislim da će biti bolje ako mi malo pomognete.

Vratiše odmah nekoliko slika na svoja mesta. Grabljivac je pokazivao znake panike.

- Samo polako, imamo još dosta vremena – ohrabri ga Raul. – Trebaće mu vremena da nađe ključ. No. sada sigurno vidite koliko sam bio u pravu kad sam zatvorio vrata za nama. A sada, brzo stanite iza onog zastora kraj prozora. I ne mičite se!

- Ovo se neće tek tako završiti! – naljuti se Grabljivac.

- Možda, ali sada brzo iza zastora!

Raul pređe još jednom snopom svetlosti po celoj prostoriji, a onda brzo ugasi lampu. Uskoro se otvoriše vrata, a iza njih se pojavi nečija senka. Bio je to bankar koji je lagano zatvorio vrata iza sebe, a onda odložio svoj prtljag na pod. Onda se upali svetlo i obasja celu prostoriju. Sa mesta gde je bio sakriven, Grabljivac je između zastora mogao da vidi čoveka koji je ušao u sobu. Bio je to sredovečan gosa, nešto sitnijeg tela ali otmeno obučen. Vadio je bez žurbe iz džepa jednu tabakeru iz koje uze cigaru posmatrajući sa zadovoljstvom slike na zidovima. Onda učini nekoliko koraka napred i zastade upravo ispred zastora gde se sakrio Raul. Lice mu je bilo okrenuto prema slikama.

Tad se iznenada dogodi nešto što je Grabljivcu izazvalo lupanje srca. Jedna ruka iza debelog zastora promoli se munjevito, a trenutak kasnije odjeknu tup udarac i bankar se skljoka na kolena, a onda opruži na podu.

Raul iskoči iza zastora i glasno povika:

- Kukuc! Šta kažete na ovo? Sad možemo mirno da nastavimo posao!

Grabljivac se nagnu nad bankarom.

- Mrtav.

- Ni govora., samo je uspavan A sad da vidimo na čemu smo. Da počnemo od kubista.

Dok je Grabljivac skidao slike sa zida. Raul uze iz bankarove tabakere cigaru i zapali, pa sede u fotelju.

- Pogledaj onu sliku, tamo u uglu – dobaci. – Tamo je jedna mala slika. Znaš li čija je? To je malo remek-delo Koroa »Reka pod vrbama«. Ponesi i nju takođe. Molim te požuri, zaista nemamo puno vremena na raspolaganju.

Uskoro su obojica snosili slike do gvozdениh vrata na ogradi. Tada se pojavi i Sebastijan.

- Gle, to ste vi! – dobaci on radosno.

- A ko bi bio drugi? – nasmeja se Raul.

- A šta ste uradili sa onom dobričinom?

- Eno ga gore, spava dubokim snom, ali će se uskoro probuditi. A sada me sačekajte moram po svoj automobil.

Malo kasnije Raul zaustavi automobil pred ogradom. Na ulici nije bilo žive duše i nisu imali nikakvih neprilika oko utovara ukradenih slika.

- Trebaće nam bar mesec dana da prodamo sve ovo – primeti Raul.

– Razume se, sve što dobijemo delimo na tri dela!

- Pretpostavljam da već imate sigurne kupce – dobaci Grabljivac. – Moramo izbeći gluposti koje su učinili Sominar i Beržan.

- Najzad počinješ da shvataš stvari – primeti Raul. – Svakako da sam znao odmah, čim sam planirao posetu bankarevoj kući, šta ću da uradim sa njegovim slikama. Prepustite to meni, dobro su mi poznate adrese na koje treba da se obratim. Da li da vas ostavim na Trokaderu?

- Možete.

- U redu, već stižemo na trg.

Raul zaustavi automobil ispod gustih krošnji drveća, a dvojica pripadnika »Kandže« izađoše iz kola.

Pružajući Raulu ruku, Sebastijan dobaci:

- Hvala i čestitam.

Grabljivac dobaci sarkastično:

- Još nije vreme da se ovenčavamo slavom! Čini mi se da je ovo bio samo beznačajan poduhvat.

- Tačno, sasvim mala demonstracija onoga što znam – osmehnu se Raul de Limezi. – Neka one krupnije ostanu za kasnije.

Ruka Grabljivca je još uvek stajala na rubu Raulovih kola. Stajao je kao da razmišlja šta da kaže.

- Onda, videćemo se sutra kod »Kardinala« u isto vreme – konačno procedi preko usana. – Mada mislim da se šefu neće mnogo dopasti vaš metod, nije isključeno da vas pozove na razgovor.

- U svakom slučaju – dobaci Raul – spreman sam da se prilagodim vašim metodama rada.

Raul sačeka duže vreme na Trokaderu posmatrajući saučesnike noćasnijeg poduhvata kako se udaljavaju. Onda okrenu kolima oko trga na kome nije primetio žive duše i uputi se pravo u ulicu Anri Marten. Zaustavio je kola tačno pred bankarevom kućom. Zatim oprezno izađe na trotoar, otključa vrata na ogradi i dođe do ulaza u zgradu. Čim se našao u holu, nečiji glas zapita:

- Jeste li vi to, gazda?

- Da, ja sam.

Istog časa u holu se upali svetlo.

- Nadam se da te nisam suviše odalamio? – nasmeja se Lupen.

- Pa, kako se uzme. Nije bio baš lak udarac!

Lažni bankar je sedeo u jednoj fotelji i još uvek trljao potiljak.

- No, u svakom slučaju dobro si odigrao svoju ulogu.

Obojica se naglo okrenuše. Na stepenicama su se čuli nečiji koraci. Naposletku se na okretištu pojavi i stari sobar.

- Bio si savršen! – povika Lupen.

- Ipak, gazda, stavili ste mi pod nos suviše hlroforma!

- Ne verujem... No, kako vidim sve se završilo dobro. A sada je vreme da slike vratimo na svoja mesta.

Čim su slike bile na zidovima, Lupen počeo da trlja ruke.

- Baš sam ih dobro nasamario! Onaj Grabljivac se prepao od straha. Da ste mu videli lice. Bilo je zeleno kao gušterova koža! Odavno se nisam tako zabavljao.

Lupen zaneme, a na licu mu se pojavi neizmerna tuga.

- U redu, sad ćemo opet na posao – prošaputa više za sebe.

- Gazda! – dobaci lažni bakar.

- Čini mi se da si me razumeo – primeti stari sobar.

Lupen sede na fotelju i ostade nepomičan dugo vremena.

- Sve je na svom mestu, gazda! – javi se jedan od dvojice Lupenovih saradnika. – Možemo li da se povučemo?

Lupen ništa ne odgovori, a stari sobar Formen stavi prst na usta i daje znak drugu da se udalje.

Nekoliko trenutaka kasnije Lupen se trže i povika:

- Formene!

Onda se okrenu i očima potraži svoje saradnike. Nije ih video nigde, pa prode rukom preko lica kao da se budio iz nemirnog sna.

- Eh, prijatelji moji, morate me razumeti! – prošaputa i opet se zavalu u fotelju.

IV

OPASNO DOKAZIVANJE

Svega dva dana kasnije pronela se vest koja je dovela u zabunu Raula de Limezija. Po pariskim ulicama kolpoteri su veselo uzvikivali: »Policija u protivnapadu«... Bogatstvo onome ko otkrije »Kandžu«!

Odmah je kupio jedan primerak »La Presa« i u njemu pročitao kratak ali senzacionalan članak: svaki onaj ko bude dao tačna obaveštenja koja bi omogućila da ubica gospođe Saraza bude uhvaćen, dobiće sto hiljada franaka.

- Sto hiljada! – progundā Raul. – Prodavci novina, dakle, nisu lagali. To je zaista pravo bogatstvo!

Ova inicijativa vlasti, međutim, nije išla u prilog njegovih planova. Neće li sada, posle obećanja tako visoke nagrade, šef bande postati nepoverljiv i upitati se ko je taj neznanac koji želi da uđe u organizaciju »Kandže«. Nije li to možda neki provokator? Istina, Raul

je dao dobar dokaz da ne ide pod ruku sa zakonom, ali ipak... Sto hiljada franaka! Taj mamac bio je privlačan za svakog.

Sutradan, u zakazano vreme, obuzet sumornim mislima, Raul se pojavi kod »Kardinala« gde su ga Sebastijan i Grabljivac već očekivali.

- Zakasnili ste pet minuta – prekori ga Grabljivac. – Naš šef zahteva apsolutnu tačnost.

- Onda možemo odmah krenuti.

- Samo trenutak!

Grabljivac izvadi iz džepa velike naočari kroz čija stakla pogled nije mogao prodreti.

- Dođavola, to je gore nego da ste mi stavili neki povež preko očiju – usprotivi se Raul. – Nameravate li da mi stavite i lisice?

Umeša se Sebastijan.

- Mislim da će biti bolje za vas ako ne znate gde vas vodimo.

- U redu, slažem se. Uostalom, i ja volim kad se postupa tako tajanstveno.

- Prekinite. Nismo ovde zbog zabave – breću se Grabljivac.

- Hoćete li staviti te naočari ili ne?

- Naravno, ali tek kad budem seo u vaša kola. To će biti neupadljivije, zar ne?

Pred kafanom je stajao jedan »mercedes«. Možda baš onaj koji je banda koristila kada je izvršena otmica Kristijan Saraza?! Sebastijan sede za volan, a Grabljivac pored Raula. A kad su se ogromne naočari našle na Raulovom licu, on proveri da li su postavljene tako da se ništa ne može videti sa strane.

- Oh, proveravate? – osmehnu se Raul. – Mislim da nema potrebe. Za vreme vožnje malo bih odremao. Noćas nisam najbolje spavao.

Raul se udobno zavalio na zadnje sedište, pažljivo osluškujući svaki potres kola, uličnu buku i zvonjenje tramvaja. Jednog trenutka, osluškujući povike uličnih prodavaca, ocenio je da se nalaze u samom trgovačkom centru Pariza. Onda, iznenada, počеше da se penju. Monmartr? Ko zna! Bezbrojni utisci počеше da ga zamaraju i on zaista zadrema.

Čim automobil stiže na cilj, Raula žestoko prodrmaše, a Grabljivac reče:

- Stigli smo. Pazite kako idete.

Raul oseti pod nogama trotoar, onda je, po ustaljenom vazduhu ocenio da su ušli u neki hodnik.

- Sagnite glavu, silazimo niz stepenice – javi se Sebastijan.

Raulu je bilo jasno da stepenice vode u neko podzemlje, veoma dubok podrum većih dimenzija, jer su njihovi koraci odjekivali dalekim ehom.

Onda, opet, predoše preko dve stepenice, pa nagli zaokret, kao da su ulazili u drugi hodnik. Nekoliko trenutaka kasnije Raulu se učini kao da su ušli u neku ogromnu prostoriju. Osećao je kraj sebe prisustvo Grabljivca. Stajao je odmah do njega. Naglo ga je uhvatio za mišicu i rekao:

- Sedite!

Jedna stolica se nađe za čas pod njim, a Raulovom glavom prostruja bujica čudnih misli. ON je, dakle, ovde! On, koga traži policija na sve strane! Tu je, dakle, taj čovek koji je želeo da pomrači Lupenovu slavu iz Egija! Mrski ubica i njegov smrtni neprijatelj.

Svakako, izlažem se velikoj opasnosti, pomisli u sebi Raul. Pa, šta? Zar sam nisam to želeo! Pokaži se sada, bitango, već odavno želim da ti vidim lice!

Nečija ruka skide naočari sa Raulovih očiju. Ruku na srce, morao je uložiti ogroman napor da sakrije svoje iznenađenje. Odmah je opazio da se nalazi u sred nekog israženog podruma, osvetljenog sa desetak petrolejskih lampi. Na sred te prostorije nalazio se ogroman sto. Izbrojao je brzo da za stolom sedi devet ljudi, očigledno rukovodstvo bande »Kandža«. Svih devet je bilo maskirano tako da ih je bilo nemoguće prepoznati. Lupen, majstor u tom poslu, morao im je odati priznanje.

Raul se ljubazno nakloni prisutnima krijući svoju uznemirenost, jer mu se taj neobičan prizor učinio više tajanstvenim nego što je očekivao. Njegovu pažnju odmah privuče ličnost koja je sedela upravo pred njim u pročelju stola. To je bez sumnje, bio šef »Kandže«. Sedeo je na fotelji dok su ostali bili na stolicama, a lice mu je bilo savršeno maskirano.

- Dobro nam došli! – obrati mu se šef bande.

Raul odmah primeti da to nije pravi glas maskiranoga. Suviše je bio neprirodan.

Raul de Limezi se opet nakloni, a šef »Kandže« nastavi:

- Oprostite što sam bio prinuđen da preduzmem sve te mere opreznosti. No, opreznost ne znači i nepoverenje. U našem poslu ona je glavna vrлина, zar ne? Molim vas, dakle, nemojte se ovde smatrati zatvorenikom, već uzvanikom. Rekao bih čak, smatramo vas uzvanikom koga smo sa nestrpljenjem želeli da upoznamo! Čuli smo kako ste spasili Sebastijana. Prilika mi se ukazala da vam se zahvalim i zamolim da oprostite tom mladiću što baš nije bio najspretniji kod obavljanja svog zadatka... Bez sumnje, on ima svoje kvalitete, ali će morati još dosta da uči. Uostalom, o njemu vodimo računa. A obavešteni smo i o vašem noćasnjem poduhvatu. Marko nam je podneo iscrpan izveštaj. Priznajem da smo svi veoma zadovoljni.

- Ah, tako, taj Grabljivac iza mojih leđa zove se Marko! – pomisli Raul; a onda reče:

- Hvala vam, ali mi se čini da me suviše hvalite!

- Nikako. Imam utisak da ste odličan kolekcionar umetničkih predmeta. Čuo sam da odlično poznajete slikare. Posebno je zanimljivo mišljenje koje imate o slikarima budućnosti!

Raulu se dopade prijateljski ton šefa bande i odluči da se upusti u igru.

- Moram vam reći – upade Raul – da sam obavešten da u Njujorku ima veliki broj kolekcionara koji već kupuju slike Van Goga, Modiljanija i Utrila...

- Zanimljivo – dobaci šef bande – ali se meni lično više dopadaju impresionisti. Moram ipak reći da mi se dopadaju i ljudi koji mogu na prvi pogled da ocene vrednost slika. Čak i to, da sam lično poćašćen vašom posetom. Hteo bih sada da vas upitam za mišljenje o nagradi koja je raspisana za naše glave. Svakako ste to pročitali u štampi? Velika suma: sto hiljada franaka!

Lupen mirno prebaci nogu preko noge i zagleda se u tavanicu ogromnog podruma, pa reče:

- Gospodine, ta nagrada za mene znači tri stvari... Prvo, da je policija potpuno nemoćna!

- Odlično! – prihvati šef bande.

- Drugo, da je javni tužilac Vensan Saraza sigurno iza te visoke nagrade...

- Sve bolje i bolje!

- I najzad, da ta nagrada predstavlja otvoren poziv na izdaju!
- Odlično, odlično! – povika maskirani voda razbojnika. – Vaše mišljenje se potpuno slaže sa mojim.

Lupen se nagnu malo napred i dobaci:

- Dodao bih još i to da su neprilike koje su imali Šominar i Beržon najbolji dokaz da bi se i među vama može naći neko ko bi mogao da pokuša...

Naglo je začutao da bi proverio utisak koji su ostavile njegove reči na prisutne. Nije mu trebalo mnogo da primeti mrke poglede koje su članovi bande bacali na njega.

- Vi svakako mislite da takva mogućnost postoji, zar ne? A ja vam čak mogu reći i da neko zaista iz našeg društva želi da nas izda!

Raul de Limezi sleže ramenima, a među prisutnima se oseti komešanje.

- No – nastavi šef bande – onaj ko bude pokušao da izda mora znati i šta ga očekuje. Smrt, razume se! To je cena za našu sigurnost. Zar to nije na svom mestu?

- Hm... Čini mi se, gospodine, da suviše brzo donosite takve odluke! – usudi se da izjavi Raul.

Odmah je pomislio: ovo će nadneti nad moju glavu pravu oluju! Sada će svi navaliti na mene. Neka, to sam baš i želeo.

- No, vreme je da se ovde kaže nešto veoma ozbiljno – počeo je šef bande. – Morate znati, svi, da je danas Vensan Saraza dobio telefonski poziv iz Alžira. Nazvala ga je jedna žena i rekla da je spremna da mu preda spisak imena ljudi iz naše organizacije. Ali, pod jednim uslovom! I on mora održati svoje obećanje!

Prisutni članovi »Kandže« se uskomešale. Šefove reči delovale su kao grom iz vedra neba. Svi su radoznalo očekivali šta će dalje reći.

Jasno, ta žena nije rekla i svoje ime, ali je tražila da joj se isplati nagrada. Javni tužilac, naravno, ne zna ko je ona, ali je zato poznajem ja veoma dobro...

Voda »Kandže« baci pogled oko sebe, a onda glasno reče:

- U pitanju je Madlen Ferel!

- Među prisutnima se začu uzvik zaprepašćenja, a šef udari nekoliko puta pesnicom po stolu da ih umiri. Za čas zavlada nema tišina, a onda se šef obrati Raulu de Limeziju, da mu objasni o kome je reč.

- Ta Madlen Ferel je bila žena jednog našeg odanog druga prema kome smo gajili poverenje i prijateljstvo. Zvao se Rober Ederlen. Na njegovu nesreću, taj momak je počeo da pije i, razume se, priča svašta o našoj aktivnosti. Bili smo, dakle, prinuđeni da se oslobodimo takve ličnosti. Razumete li?

- Kako da ne.

- ...Onda se Madlen Ferel vratila svojoj porodici u Alžir, ali smo je mi stalno držali na oku. Rešio sam da je vratim u Pariz i koristim u nekim manjim akcijama »Kandže«. Mislio sam da ću tako najbolje obezbediti njeno ćutanje. Sada je to suviše kasno. Ona je ponudila javnom tužiocu spisak naših imena! Taj spisak napisao je lično Rober Ederlen. Tačnije, na tom spisku nalaze se imena sedmorice naših drugova. Koliko znam, ta su imena prava. Ederlen je bio veoma dobro obavešten o našim članovima.

- Sjajno, kako ste samo dobro informisani o svemu, gospodine! Čestitam! – upade Raul de Limezi.

- Razumljivo, naša organizacija počiva na dobrim temeljima, a naših ljudi ima svuda. Čak i tamo gde se to najmanje može očekivati. No, kako sam dobio obaveštenje, Madlen Ferel će se ukrcati sutra ujutro na brod »Timgad«, a u Marsej stiže u četvrtak posle podne. U Marseju će odsesti u hotelu »Aleksandra«, a već u petak treba da bude u Parizu.

- Treba je onemogućiti! – povikaše prisutni.

Šef »Kandže« podiže ruku stavljajući svima na znanje da je on o svemu razmišljao i da postoji neki plan.

- Sinoć je Ferelova – nastavi – opet razgovarala telefonom. Sudeći po glasu sagovornika, moglo bi se reći da je to bio lično javni tužilac Vensan Saraza.

Zaćutao je da bi video kakav su utisak ostavile njegove reči, a onda prisutni prasnuše u smeh.

- I taj glas – nastavi šef – rekao je Ferelovoj da postoji velika opasnost za nju na putu od Marseja do Pariza, a naročito ovde u Parizu, jer je »Kandža« već doznala za njeno putovanje. Zato, on smatra da bi bilo razborito da pred nju pošalje jednog svog prijatelja koji će joj predati ček, a od nje uzeti spisak

Raul primeti da se prisutni oduševljavaju svojim šefom: pa i on dobaci:

- Sjajno!

- Čekajte, čekajte – prekide ga šef »Kandže« – sastanak Ferelove sa tim prijateljem javnog tužioca zakazan je za četvrtak uveče u osam sati u restoranu »Faraon«, kod starih gradskih vrata.

Šef »Kandže« se netremice zagleda u Raula de Limezija, pa dobaci:

- Vi ćete otići na taj sastanak!

- Ja?

- Vi!

- Ali...

- Zar niste rekli da želite da budete jedan od naših?

- Da samo...

- Eto vam prilike da pokažete svoje sposobnosti.

- Pa, svako može da otputuje do Marseja, preda ček i uzme spisak!

- Nije reč samo o tome. Vaš zadatak se ne ograničava samo na to.

- Ne razumem vas...

- Ah, tako!?

- Članovi »Kandže« su nemo posmatrali Raula.

- Vi ćete likvidirati Madlen Ferel! Onda, da ili ne? – upita preteći šef bande.

Marko, koji je stajao iza Raulovih leđa zajedno sa Sebastijanom, gurnu ga u leđa i zasikta:

- Odmah odgovorite!

- Oprostite... Veoma sam iznenađen, mislio sam da sam već dao dokaz svoje odanosti – dobaci Raul de Limezi.

- Tačno, pokazali ste svoju sposobnost pa i hrabrost, ali ostaje još i da pokažete da znate biti poslušni. Nama nisu potrebni samostalni strelci koji deluju po sopstvenom nahođenju već disciplinovani članovi koji ništa ne odbijaju. Ništa, razumete li? Drugim rećima, potrebni su nam oni koji više ne mogu nazad! Zar vam moram otvoreno staviti do znanja da ni za vas više nema nikakvog povlačenja?! Ovog trenutka i za vas je suviše kasno! Mislim da već znate suviše o nama.

Uhvaćen u zamku, Raul je razmišljao, naprežući sve svoje umne sposobnosti. Čim se bude našao u Marseju, moraće da izvede jednu od svojih čuvenih parada. Treba se, dakle, povinuti naređenju i izvesti taj poduhvat najbolje.

- U redu, ne nameravam da odbijem vaše naređenje – dobaci Raul.
– Čak sam polaskan takvim zadatkom. To je zaista veliko poverenje. Dakle idem u Marsej, ali se nadam da ćete mi bar ostaviti slobodne ruke kako da sve to izvedem.

- Nikako. Hoću da znam da li ste spremni da izvršavate moja naređenja automatski! Kao obično sredstvo moje volje razmete li? Zbog toga ćete, to vam otvoreno kažem, već od ovoga trenutka biti pod našom stalnom kontrolom. Moji ljudi će me stalno obavještavati o svakom vašem pokretu. A sada, evo vam moga plana. U zgradi broj 4, u Ulici Fertije na Monmartru, nalazi se jedna garaža, čiji je ključ ovde (šef bande izvadi poveći ključ i stavi ga pred sebe na sto). U garaži ćete naći jedan "rols rojs", i njime ćete već sutra u zoru otputovati. Pretpostavljam da znate dobro da upravljate automobilom?

- Svakako, ali zašto ne bih otputovao vozom?

Šef bande energično odmahnu rukom.

- Automobil će vam biti potreban tamo dole. Molim vas da me ne prekidate. No nema potrebe da u Marsej stignete suviše rano. Zato ćete prespavati u Lionu u hotelu »Komercc«, a tek sutradan krenuti za Marsej. Tamo će za vas biti obezbeđena soba u hotelu »Kolonija«. Verujte mi, sasvim udobna soba, nema potrebe da se brinete o udobnom smeštaju. »Kandža« vodi računa o svojim članovima. U četvrtak uveče, tačno u osam sati, pojavićete se u restoranu »Faron« i sestri za sto broj 9.

Raul de Limezi nikako nije mogao biti zadovoljan položajem u kome se našao: pa pokušava osmehom i sarkastičnom dosetkom da prikrije svoje poniženje:

- Verovatno ću u reveru imati i neki cvet, ili novine u rukama?

- Ne, već nešto daleko privlačnije. Imaćete u rukama ček na sto hiljada franaka. To će vam biti najbolji znak raspoznavanja.

I, kao neki mađioničar, šef »Kandže« dohvati vrhom prstiju ček, a zatim ga dade čoveku koji je sedeo desno od njega. Za čas je taj ček, od ruke do ruke, dospao do Raula.

Limezi odmah primeti oduševljenje prisutnih.

- Šteta što ne poznajete potpis Vensana Saraza – reče mu šef bande. – Mogu vam reći da je savršeno isti sa ovim falsifikatom. No, kako vidite po datumu naplate čeka, ona se može obaviti tek posle

pet dana. Razumljiva opreznost, jer javni tužilac želi da proveri tačnost imena u spisku. Očigledno, on bi želeo da dobije u vremenu. Naravno i njemu će biti potrebno nekoliko dana da posao obavi. I, tek posle toga, Madlen Ferel bi mogla da naplati ček od banke. No, kako mi predviđamo, nje više neće biti na ovom svetu!

Prisutni prasnuše u smeh, a Raul de Limezi ljutito stisnu jednu šaku u drugu. Izgleda da se namerio na protivnika koji je predviđao svaku sitnicu, a on tog trenutka još nije imao nikakvo rešenje koje bi mu dozvolilo da preuzme inicijativu.

- Ne želim da budem okrutan – nastavi šef bande ljubaznijim glasom – pa neću dozvoliti da se ta žena mnogo muči.

Brzo je izvadio iz džepa bočicu punu nekog belog praha i stavio je pored ključa na sto.

Moraćete je najpre uspavati. Ovaj prašak se rastvara u svakoj tečnosti, pa i u vinu. Pri tome čak ne menja ni boju tečnosti ni njen ukus. Madlen Ferel će veoma brzo pokazati znake umora. Onda joj predložite da je odvezete svojim kolima do njenog hotela koji se nalazi u Ulici Prado. Nadam se da dobro poznajete Marsej?

- Svakako.

- Onda vam je poznato da ta ulica vodi pravo do Kornišon šetališta koje se proteže uz morsku obalu! Odvojeno je od mora samo niskom pregradom. Sada vam je svakako jasno o čemu govorim? Oko devet sati uveče tamo više nema nijednog šetača, a voda je uz obalu veoma duboka. Još bi dodao da se pri svemu tome ne izlažete nikakvoj opasnosti, pošto tamo nećete biti sami. Rekao sam vam već da vas pratimo u stopu! Naravno, naši ljudi će biti spremni da vam priteknu u pomoć ako to bude potrebno.

Glas šefa bande bio je ljubazan, ubedljiv, ali je Raulu bilo sasvim jasno kakvoj se opasnosti izlaže. No, suzdržao se da to ne pokaže, pa dobaci:

- Bez brige, to će biti sasvim lako.

- Nadam se. Dakle, videćemo se opet kroz pet dana! Sebastijan će doći na vaš uobičajeni sastanak, a onda će vas dovesti pred nas da nam predate spisak koji ćete dobiti od Ferelove. Tada ćete postati član naše organizacije. Imate li još kakvo pitanje?

- Ne.

- Onda je sastanak završen. Ah, samo još jedan trenutak. Zaboravio sam da vam predam novac za putne troškove. To je kod nas pravilo.

Stavio je jedan koverat na sto i dao znak Sebastijanu da ga preda Raulu de Limeziju. Onda opet staviše na oči Raulu one naočari i izvedoše ga iz podruma. U stopu ga je pratio mladi Sebastijan.

Nešto kasnije njih dvojica vozili su se ulicama Pariza vodeći zanimljiv razgovor.

- Možda bi bilo najbolje da se smestite kod mene! – dobaci Sebastijan. – Tamo bismo mogli da porazgovaramo o svemu. Plašim se svakog razgovora sa vama pred onim Markom, to je veoma opasan čovek. Zbilja, kakav ste utisak stekli o našem šefu?

- Časti mi, Sebastijane, utisci su mi još uvek nesređeni. Mislim da svi članovi bande nisu bili na okupu?!

- Tačno, neki su na zadatku. No, šef i ne želi da na sastancima svi prisustvujemo. Verujte mi on je odličan organizator, kad nešto preduzme, možemo slobodno na zadatak zatvorenih očiju. Samo zahteva gvozdenu disciplinu. kao da smo članovi nekog orkestra! A, inače, svako naređenje mu je veoma jednostavno.

- Pretpostavljam da niko od vas nije video njegovo lice?

- Niko. Ne dozvoljava nikome da mu se suviše približi.

- Pravi šef, nema šta – dobaci zamišljeno Raul.

- Ipak, ima jednu manu. Videli ste i sami. Nije ni najmanje human. No, svi se nadamo da će preduzeti nešto da pomogne Šominaru i Beržonu. Možda već sprema njihovo bekstvo!? No, ako ih bude i oslobodio, oštro će ih kazniti! Čini mi se da mu je malo stalo do života drugih. Uzmite samo slučaj te Madlen Ferel. Kako ju je samo mirno osudio na smrt! Znam, reći ćete, ona je izdajnik, ali ja baš nisam siguran u to.

- Tačno, on je veoma mračan i bezobziran.

- U tom pogledu se malo može uticati. Pogotovo ja koji sam malo vremena u organizaciji. Nadam se da ćete vi moći više da učinite u tom pogledu kad postanete član »Kandže«.

- Mislim da ovog trenutka ni ja ne bih mogao ništa da učinim, Sebastijane. Možda kasnije, a sada sam prinuđen da slušam bez pogovora svako njegovo naređenje. A što se tiče Ferelove, mislim da je i zaslužila tavku sudibinu.

Automobil pode niz jednu strminu, a Lupen dobaci:

- Mogu li te nešto upitati, Sebastijane?

- Naravno.

- Da li si do sad već nekoga ubio.

- Oh, ne!

- Ipak, trebalo je dati neki dokaz vernosti organizaciji, zar ne?

- Još niko to nije zahtevao od mene. Ne, ne, nikog nisam ubio! Siguran sam, međutim, da će jednoga dana šef to zahtevati i od mene. Samo se pitam šta će se dogoditi ako ne budem imao hrabrosti da to uradim. Nisam vam ja, Raule, za takve stvari. Bolje mi ide kad obijam brave ili prosecam stakla na izlozima radnji. No, nema druge kad sam već upao u zupčanike ove organizacije.

- Ideš li i ti u Marsej?

- Mislim. No, biće svakako i drugih, ali ne znam im imena. Nije isključeno da pode i Marko!

- Drago mi je što ćeš ti biti tamo, Sebastijane.

- Hvala – odgovori veselo Sebastijan.

- A poznaješ li ti tu Madlen?

- Ne, ali sam čuo da je veoma lepa žena i da pripada nekoj uglednoj porodici.

Čutali su neko vreme, a onda Raul upita:

- Gde smo sada?

- U ulici Rojal.

- Mogu li sada da skinem ove vaše naočari? Dosta mi je slepila!

- Svakako.

Lupen skide naočari i pogleda oko sebe. Nad Parizom se spuštao mrak.

- Verujte mi, Raule – reče Sebastijan zamišljeno. – Biću veoma srećan kad se sve to završi.

Automobil stade.

- Hoćete li ovde sići?

Raul klimnu glavom i stisnu srdačno Sebastijanovu ruku. Ostade tako neko vreme posmatrajući automobil sa Sebastijanom kako se udaljava ulicom, a onda opipa džep u kome se nalazio ključ od garaže.

- Eh Lupene, Lupene! – procedi kroz zube. – Tako ćeš ti kroz tri dana postati ubica! Ili...

Zanemi odjednom, da bi posle nekoliko minuta opet progundao:
- Ili će taj šef imati moju kožu, ili... Arsene, pamet u glavu, sam si se uvalio u tu avanturu.

V NOĆ OBMANA

Posle carinskih formalnosti, Madlen Ferel sede u jedan taksi i odveze se u hotel »Aleksandra«. Vozeći se, bacala je s vremena na vreme poglede kroz zadnji prozor automobila, ali nije videla nijedna druga kola. Da li je taj nemir poticao od upozorenja Vensana Saraza ili se radilo samo o običnoj radoznalosti? Onaj ko bi imao prilike da je posmatra u tim trenucima, iznenadio bi se svakako toj neobičnoj opreznosti.

Pre nego što je ušla u hotel, još jednom se osvrnula i pogledom zaokružila celu okolinu, a onda pođe pravo recepciji hotela podigavši malo veo sa lica. Njena lepota nije ostala neprimećena, a u holu hotela nekoliko gostiju diskretno se okretalo za njom da bi se divilo njenom vitkom stasu, lepoti lica i gordom držanju iz kojeg se nazirala uzdržanost.

Portir hotela upita:

- Gospođa Ferel? U redu.

Pozva zatim sobara i naredi:

- Ponesi gospođin prtljag u sobu broj 136!

Zaista, bila je to veoma lepa žena. Reklo bi se izuzetno lepa. Soba, koja je bila za nju rezervisana, potpuno je odgovarala gostu. Dva prozora gledala su na raskošan vrt u kome je žuborio mali vodoskok u sred bazena sa crvenim ribicama.

Ferelova skide šešir sa glave i osvrnu se da bi bolje videla izgled sobe. Zatim priđe vratima, okrenu ključ u bravi i stavi rezu. Istog trenutka čula su se tri kratka udarca, a ona mahinalno povika:

- Uđite!

Onda se seti da je vrata zaključala, pa priđe da ih otključa. Naglo se trgla kada je iza svojih leđa čula nečiji glas:

- Niste morali reći »uđite«, već »izađite«, poštovana gospođo!

Okrenula se zaprepašćeno stavljajući ruku na usta da ne bi kriknula od iznenađenja.

Upravo tog trenutka jedan vitki i visoki čovek u elegantnom odelu izvlačio se iz jednog plakara trljajući leđa.

Oprostite, nemam naviku da ženama priređujem slična iznenađenja. Verujte mi, gospođo, veoma mi je žao! Moram vam ipak reći da sam proveo u tom plakaru više od jednoga sata upravo zbog vas. Morate me razumeti, nimalo prijatna sredina. Taj plakar je tako uzak i neudoban!

Madlen Ferel ga je posmatrala ne shvatajući o čemu se radi. Onda je spopade užasan strah od toga neznanca.

- Ostanite na svom mestu! – povika ona.

- Slušam vas sa zadovoljstvom – dobaci Lupen sedajući u jednu fotelju.

Žena se poče povlačiti uz zid prema sobnom zvoncetu. Lupen odmah primeti njenu nameru i dobaci:

- Na vašem mestu, gospođo, ne bih to činio. Jer, čini mi se, da imam nešto veoma poverljivo da vam saopštim.

Madlen zastade za trenutak neodlučna, a Lupen nastavi:

- Da sam imao nekih zlih namera, već bih nešto učinio, zar ne. Dakle, ne plašite se, gospodo Ferel. Nemojte uzimati tu tašnu. Znam dobro da je u njoj vaš revolver!

Pored upozorenja, Madlen dohvati grčevito tašnu i stisnu je na grudi.

- Sad još treba da izvadite oružje! Ja bih vam ipak predložio da se odlučite za razgovor. Oružje vam zaista nije potrebno.

- Ko ste vi?

Lupen se ne pomače iz fotelje.

- Očekivao sam to pitanje. Ko sam? To zavisi od niza okolnosti. Recimo, za vas sam ja čovek sa kojim imate ugovoreni sastanak u »Faraonu« tačno u osam časova.

- Dokažite to!

- To je sasvim lako. U mom novčaniku se nalazi nešto...

Lupen izvadi iz džepa kožni novčanik, pa iz njega izvuče ček.

- Evo, sto hiljada franaka! I potpis Vensana Saraza. Verujete li mi sada?

Ponovo je stavio ček u novčanik posmatrajući mladu ženu.

- U redu. A sad mi recite šta ćete vi u mojoj sobi?

- Odmah ću vam i to objasniti, gospođo. Samo. molim vas, uklonite tu igračku ispred moga nosa. Sada više nemate potrebe za oružjem. Znae ko sam, a to je dovoljno, zar ne? Samo jedan trenutak...

Lupen se naglo podiže i na prstima dođe do vrata, otključa ih oprezno i brzo otvori osmotrivši prostor pred vratima u hodniku.

- Šta ćete, gospođo, kad smo okruženi neprijateljima! A sad, sedite bliže meni i dobro me slušajte. Moramo se sporazumeti. Vi ste, koliko mi je poznato, telefonirali javnom tužiocu i obećali mu neki spisak. Onda je on nazvao vas da vas obavesti da šalje pred vas svog sigurnog čoveka, jer se plaši da vi sami putujete od Marseja do Pariza.

- Zar ste vi taj čovek?

- Kako se uzme. I da i ne! Samo bez uzbuđenja i dozvolite mi da završim. Moram vam reći da vas nije nazvao javni tužilac Saraza već šef bande »Kandža«. Molim vas, ne prekidajte me. Treba da znate da je vaš prvi telefonski razgovor bio prisluškivan. Kako? To još moram doznati. Odmah zatim šef bande je skovao pakleni plan. Predstavljajući vam se kao tužilac, on je zakazao sastanak kod »Faraona« da bi vam njegov čovek predao ček, a od vas dobio neki spisak. No, ni to nije sve! Tokom večere taj »sigurni« poverenik tužioca treba da saspe uspavljujuće sredstvo u vašu čašu, a zatim da vas povede do vašega hotela pretpostavljajući da ćete se osećati veoma slabo. A onda? On bi vas odvezao do Korniš šetališta i bacio preko ograde u more!

- A taj čovek ste vi? – zapita ona bledeći.

- Da, ja glavom. Ali, kako vidite, ja sam spreman na izdaju!

- Zašto?

- Ah, zašto? Možda zato što još uvek ima ljudi koji su osetljivi na žensku lepotu. Ili su samo boljeg srca od ostalih! Da se ne udaljavamo, ja želim da vas spasem. Naravno, vi mi u tome možete pomoći. Nadam se da vam je sada sve jasno, čak i zašto sam toliko vremena proveo u plakaru. Nisam imao boljeg izbora.

- A kako ste doznali broj moje sobe?

- Sasvim lako. Uz običnu napojnicu čoveku na recepciji.

Madlen Ferel ga pogleda radoznalo, pa dobaci:

- Hvala vam, hvala od sveg srca! Moram vam ipak reći, gospodine, da se užasno plašim.

- Koješta!

- Zar mislite da ste jači od njega? Znala sam da priprema osvetu... Ostaje mi samo da se odmah vratim u Alžir i zauvek nestanem.

Mislim da je sada suviše kasno. Vama su poznata imena u tom spisku. Znate ih napamet, Dakle, nikako ne možete izbeći opasnost.

Madlen sakri lice među ruke, pa ponovi drhteći:

- Nebesa... Nebesa!

- A znate li vi da plivate, gospođo? – zapita odjednom Lupen smeškajući se.

- Da, znam.

- Onda ima i boljih rešenja da se izvučemo iz neprilike u koju smo upali. Evo, da vam kažem šta sam naumio. Čim se nas dvoje dogovorimo ovde, ja ću se nekako izvući iz vaše sobe. Mislim da se ona gospođa iz Pariza neće mnogo zanimati za mene do našega sastanka u »Faraonu«. Tamo ću sešti za vaš sto, a vi se potrudite da izgledate što spokojniji. Tamo ću vam predati lažan ček. a vi meni spisak. Za vreme večere, vi ćete slučajno ispustiti svoju tašnu i sagnuti da je dohvatite. Izbrojaćete do dvadeset i ponovo je podići. Za to vreme, ja ću usuti u vašu čašu uspavljujuće sredstvo...

Lupen izvadi iz džepa bočicu, a Ferelova je dohvati pa priče lavabou i prosu u njega sadržaj bočice, a zatim stavi u nju običan puder.

Rekao sam vam već, da se ne plašite ljudi koji izlaze iz plakara. Dajte mi, molim vas, tu bočicu. Koliko znam, dejstvo toga praha trebalo bi da bude veoma efikasno. Vi ćete se. dakle, pretvarati kako ste odjednom veoma umorni i pospani, pa ćete glavu staviti na svoje ruke. Moraćete, gospodo, tu scenu da odglumite veoma dobro.

- Pokušaću.

- Sve ostalo će biti veoma jednostavno. Uhvatiću vas pod ruku i otpratiti do automobila koji mi je stavljen na raspolaganje. Smestiću vas na sedište do mene i poći prema šetalištu...

Madlen Ferel prede rukom preko očiju.

- Da li ja to sanjam? Najpre sam vam poverovala, a sada se opet plašim. Kako mogu znati da govorite istinu?

- Dokazaću vam to. Ja sam, na primer, već odavno mogao doći do toga spiska bez vaše pomoći.

- Nikako, gospodine, spisak je dobro sakriven.

- Mislite? Ubeđen sam da je u omotu te knjige od koje se ne odvajate! Bilo bi dobro da mi ga odmah pokažete.

Ferelova pogleda u Lupenovo lice sa nepoverenjem, a onda se smiri i poče da odmotava omot knjige.

- Možda to što radim nije dobro – prošaputa Ferelova vadeći spisak iz omota knjige i stavi ga na kolena.

Lupen se nagnu da bolje vidi. Spisak imena nalazio se na komadu hartije, a uz njega i nečije adrese. Činilo mu se da je rukopis skoro nečitak. U dnu spiska, odjednom opazi krvavu mrlju i pruži ruku da ga uzme.

- Ne, ne dirajte ga! Oni su ga ubili sa dva metka – reče Madlen Ferel – ali je, smrtno ranjen, živeo još desetak minuta i uspeo da ispiše ta imena. Samo onih koje je lično poznao.

- I vi ste sačuvali taj spisak? Trebalo je da ga odmah...

- Nisam se usudila. Suviše sam se plašila, i ja sam bila član... Tek kad sam čula za nagradu, odlučila sam da spisak predam tužiocu, jer mi je novac veoma potreban.

- Taj spisak je veoma značajan dokument za njega, očigledno. Ako mi dozvolite, ja bih ga prepisao. Dovoljno je da Saraza ima imena u svojim rukama. A što se tiče toga spiska sa mrljom krvi, mislim da ga treba predati šefu »Kandže«, da ne posumnja ništa.

Lupen zapisa sva imena u jedan notes.

- Kako to da niste obavestili tužioca da mi spremaju zamku? – odjednom zapita Ferelova.

- Ne gubite iz vida da je njegov telefon pod kontrolom članova bande.

Lepo lice Madlen Ferel odjednom postade mračno.

- Kako ćete mu onda moći dostaviti spisak?

- Kako? Ima i drugih načina.

- Onda ćete mi poslati novac?

Lupen se osmehnu i stisnu ruku mlade žene.

- Slušajte, Madlen, ja nisam običan lopov. Ja sam jedan od...

Zaćuta odjednom i zamisli se, a onda dodade:

- Zar vi zaista ne vidite kakvim se ja opasnostima izlažem da bih vam pomogao? Razmislite malo. Čim mu budem predao spisak, javni tužilac će mi predati ček, a ja ću vam na ruke predati sto hiljada franaka.

- Zaista me zapanjujete – uzdahnu Madlen.

- Sve sam predvideo, gospođo. Vi još ne znate šta sam u stanju da učinim za vas. Imajte poverenja u mene, pa ću za vas podići i planinu do neba!

Lupen se osmehnu ljubeći vrhove prstiju lepe žene, a onda prošaputa:

- Tamo na Korniš šetalištu nalazi se mali pansion. Sasvim blizu mesta gde se moramo rastati. Zove se »Žiral«, a drži ga stariji bračni par. Čim budete izašli iz mora, idite tamo. Ja sam sve sredio. Niko vas neće pitati ko ste ni odakle dolazite tako mokri!

- A moj prtljag?

- Bilo bi veoma ne razborito poneti ga negde. Ne gubite iz vida da vi morate nestati sa ovoga sveta. No, ja ću se blagovremeno pobrinuti za njega. Gde biste želeli da se opet nađemo?

- U Parizu.

- Nije li to opasno za vas?

- Ne, jer će me organizacija smatrati mrtvom, a ništa lakše nego izmeniti izgled. Više se plašim za vas!

- Predlažete, dakle, Pariz?

- Da, jer imam svojih ličnih razloga da tamo otputujem.

- U redu, onda vas čekam sledeće subote u tri sata kod »Rempelmejera«... Znate li gde je to? U Ulici Rivoli. Tamo ćete zateći jednog starog profesora sa sedom bradom u redengotu akademika.

Ferelova se nasmeja prvi put od kada se srela sa Lupenom, a on ustade sa fotelje.

- Znači, sve je dogovoreno?!

- Da, sve. Vidim da ste o svemu dobro razmislili!

Lupen se uputi izlazu, otvori vrata i oprezno obazre a onda dobaci sa praga:

- Samo hrabro!

- Budite bez brige!

Lupen nestade kao tamna senka u hodniku.

Vratar u restoranu »Faraon« dočekivao je goste sa kišobranom u ruci. Tog popodneva u Marseju je neprestano padala kiša. Odjednom primeti jedan »rols rojs« pred ulazom i potrča mu u susret progundavši: »Neki bogati Englez«!

Iza otvorenih vrata automobila pojavi se nepoznati gost u smokingu sa cvetom u reveru.

Šef sale odvede gosta do stola sa brojem 9. Dok je sedao pređe brzim pogledom celu salu u kojoj se već skupilo dosta gostiju. Odmah je primetio Sebastijana za stolom nešto dalje od sebe. Sedeo je sam sa čašom pred sobom.

Raulu postade jasno zašto je šef »Kandže« odabrao baš restoran »Faraon« za taj susret. Lokal nije bio mnogo luksuzan. Prisustvo članova bande očigledno ne bi odgovaralo nekom boljem mestu. Zanimalo ga je ko je mogao biti sa Sebastijanom. Šef bande je bio sasvim određen kada je rekao: »Nećete biti u Marseju sami, pratićemo svaki vaš pokret i biti spremni da pomognemo«. Osećao je instinktivno nečije poglede na sebi, ali među prisutnima nikako nije mogao da otkrije članove bande. Činilo mu se na trenutke da ga čak niko i ne primećuje. Onda mu pade na pamet Madlen Ferel. Hoće li znati da odigra svoju ulogu?

Dok mu je pogled letimično išao po jelovniku. razmišljao je o toj lepoj ženi. Onda je primeti kako ulazi u elegantom kostimu. Kad je došla do njegovog stola, Raul se pokloni ljubazno ali uzdržano. Niko od onih koji su ih pažljivo posmatrali, nisu smeli videti da to nije bio njihov prvi susret. Glavna uloga ipak je pripadaia Ferelovoj. Trebalo je da svojom glumom bude dostojna umetnica iz Komedi fransez!

- Ovde su – prošaputa Lupen. – Dopustite da samo ja govorim. Budite sigurni da nas od ovog trenutka neće puštati iz vida. Samo slušajte što govorim, a onda katkad postavite i neko pitanje. Vodite računa, predaću vam ček tek kad mi budete dali onaj spisak. Čim vam predam ček, strpajte ga u svoju tašnu...

Lupen zaneme i trepnuvši očima prošaputa:

- Ni reči... Pazite na šefa sale!

Zagledavši se ponovo u jelovnik, Lupen preporučí Ferelovoj:

- Gospođo, želite li ostrige? Izvrsne su, kažem vam. A onda, pržena riba sa majonezom, zar ne.

Madlen Ferel se osmehnu klimajući glavom, a Lupen pomisli u sebi: pa, ova se sasvim dobro snalazi.

U trenutku kad se šef sale udaljivao, pozvaše ga natrag:

- Oprostite, zaboravili smo vino. Imate li čisto provansalsko crno?

Šef sale unese porudžbinu u svoju beležnicu i okrenu se na petama, naklonivši se.

- Konačno, draga moja, evo nas samih! Mislim da mi već možete pokazati vašu knjigu. Gle, gle, pa to je neki Lotijev roman!

Lupen se ravnodušno obazre oko sebe i reče tiho.

- A sada budite oprezni. Polako izvadite spisak iz omota i stavite ga kraj knjige. Tako. Sad je red na mene! Zamislite kako će ona gospoda iz Pariza da uzdahnu sa olakšanjem!?

Ferelova se osmehnu:

- Čudan ste vi čovek. Kako to da ste tako raspoloženi? A šta ako posumnjaju?

- Briga me. Sutra je tako daleko!

- Zaista ne shvatam kako je takav čovek mogao da postane član bande. Sigurno ste pre toga imali velikih neprilika?

- Ćutite – dobaci šapatom Lupen.

Tog trenutka konobar donese ribu i stavi je na sto. Čim se udaljio, Lupen uz najljubazniji osmeh dobaci:

- Pobrinite se da budete što prirodniji. Čini mi se da je led probijen, ali naši prijatelji čekaju da ja požurim. Pretvarajte se da niste primetili ništa, čak ni da vam sipam prah u vašu čašu. Pogledajte onog momka tri stola od nas. To je Sebastijan. Simpatičan momak i nimalo opasan, mada ima dužnost da me stalno drži na oku. Oprostite, sad ću staviti ruku na vašu. Nemojte povlačiti svoju, molim vas: jer i to spada u našu zajedničku ulogu! Mada priznajem, u drugoj prilici, druga gospođo, učinio bih to od srca! Vi ste više nego lepi, Madlen. Možda mi to i daje snage da se ničega ne plašim.

- Ostavite se toga, molim vas! – dobaci tužno Ferelova.

- Razumem. Izgubili ste čoveka kog ste voleli. No, ko zna, možda sam i ja u žalosti.

Sekund dva ostadoše oboje oborenih glava, a onda Lupen dobaci:

- A sad podignimo čaše. Momci iz Pariza nas napeto posmatraju. Pazite. sad je trenutak da ispustite svoju tašnu. Sada, hop!

Ferelova veštím pokretom leve ruke, oponašajući rasejanu ženu zanetu u razgovor sa čovekom koji je sedeo za njenim stolom: odgurnu laktom tašnu koja pade na pod. Ali, dogodilo se nešto nepredviđeno. Čovek za susednim stolom, pre nego ie ona pružila ruku da uzme tašnu, sagnu se naglo i smeškajući se pruži je Ferelovoj.

Zbunjena, samo kimnu glavom u znak zahvalnosti, pa dobaci Lupenu:

- Baš sam nespretna.

- Ne mari ništa, gospodo – reče Lupen i odmeri goste za susednim stolom.

Očigledno, ljubaznost tog čoveka bila je puka slučajnost. Ipak, mogao im je potpuno pokvariti utvrđeni plan. Lupen se brzo snašao i prošaputa:

- Sad ja stupam na scenu. U vašoj čaši još ima vina. Dok vi budete zagledali u svoju tašnu, sasuču prašak u čašu. Čekaju da vide šta ću uraditi.

Madlen Ferel poče da pretura po svojoj tašni tražeći ko zna šta. Divila se spretnosti tog neznanca, a onda je čula kako joj je tiho rekao:

- Pijte. Sad počinje velika igra, morate ostaviti što prirodniji utisak.

Pogledala ga je podozrivo.

- Niste zamenili prašak?

- Šta vam je? Odakle vam takve misii, draga gospođo! Mene ovo počinje da zabavlja. Tako, popili ste. Obratite sad pažnju i nastojte da odglumite zamor i pospanost. Pretvarajte se da vam je odjednom pozlilo.

Zaista, Ferelova je ispila ostatak vina iz čaše i nekoliko trenutaka kasnije uhvatila se obema rukama za glavu. Onda naglo ustade od stola i osloni se obema rukama na njega.

- Gospođi je pozlilo? – upita konobar koji se našao u blizini njihovog stola.

- Samo mala nesvestica – dobaci Lupen, pa ustade, uzimajući Ferelovu pod ruku.

Ona se osloni na njega, a onda oboje podoše prema izlazu iz restorana.

Oh, kako su radoznali – progundā Lupen, stišćući ruku mlade žene.

Na izlazu portir otvori brzo vrata i raširi kišobran. Kiša je lila kao iz kabla.

Madlen sede pored Lupena na prednje sedište, a on odmah upali motor automobila.

- Dosad je sve išlo odlično – osmehnu se Lupen. – Dobro je što pada kiša. Na šetalištu neće biti nikoga.

Ferelova je ćutala dok je Lupenov »rols rojs« jurio ulicom Prado prema Korniš šetalištu.

- Šta vam je, Madlen?

- Užasno se plašim... Sve ste mi objasnili, ali ipak...

Madlen nasloni glavu na Lupenovo rame, a tog trenutka obidoše ih jedna kola.

- Oni su. Gospoda iz Pariza! – nasmeja se glasno Lupen. – Zaista nam prate svaki pokret!

Već su se vozili putem pored pustog šetališta uz samu morsku obalu. Lupen je tražio mesto koje je odabrao za »rastanak«. Usporio je vožnju i pažljivo osmatrao obalu. U kišovitoj noći čuli su se samo talasi kako se razbijaju o kamenu obalu odmah ispod puta.

- Stigli smo – uzviknu Lupen, pokazujući glavom na malu okuku puta. – Pazite, Madlen, pedesetak metara desno nalazi se stepenište kojim ćete se popeti na put. Odmah preko puta, kad se budete popeli, videćete onaj pansion.

Lupen lagano okrenu automobil, približi se sasvim ogradi i dobaci:

- Dodite. Budite oprezni, pretpostavljam da su članovi bande u blizini. Ja ću vas staviti na ogradu, a vi sami skočite kako vam najbolje odgovara. Kad padnete u vodu, gnjurajte što možete dalje. Neće vas videti u mraku kad budete plivali prema obali.

Lupen uze Madlen na ruke i ponese je ogradi uz more.

- Ako se ne budete osećali dobro ili vam zapreti opasnost, viknite. Ostaću na obali spreman da odmah skočim za vama i izvučem vas iz mora!

Madlen se osmehnu, uhvati obema rukama Lupena za potiljak poljubi ga u čelo, pa prošaputa:

- Ne brinite.

U tami se čulo kako je nečije telo palo u morske talase. Lupen se nagnuo nad ogradu i zagledao u vodu, ali nije mogao da primeti nikoga. Madlen je gnjurala... Osluškiavao je napeto, ali nije čuo

nikakav poziv za pomoć. Odjednom začu brujanje automobilskeg motora u neposrednoj blizini. Okrenuo se, ali je mogao da vidi samo siluetu kola jer su farovi bili ugašeni.

- Blizu su – prošaputa Lupen. – Baš kako je rekao šef bande, prate mi svaki korak.

VI U ČELJUSTIMA VUKA

Toga jutra čovek sa visokim zaliscima i naočarima na nosu, ukusno odeven, držeći tašnu pod miškom, zaustavi se pred zgradom u kojoj je stanovao javni tužilac Republike Vensan Saraza. Ocenivši izgled zgrade jednim ravnodušnim pogledom, pope se taj neznanac do prvog sprata širokim stepenicama i diskretno pritisnu dugme zvonceta na vratima. Sluga, koji je došao da mu otvori, odmeri ga od glave do pete pre nego što bi se odlučio da li da ga propusti ili ne. Čovek mu se učini pristojnim, a ne neko ko bi mogao da bude na smetnji njegovom gospodaru. Uze posetnicu i udalji se bez reči.

Neznanac zaokruži jednim radoznalim pogledom lepo osvetljeno predsoblje, namešteno bogatim stvarima. Polako se spusti na jedan divan, stavivši tašnu na kolena i poče zagledati skupocene slike obešene po zidovima. Ali čim je čuo nečije korake po debelom tepihu, diže se. Prilazio mu je čovek držeći u ruci njegovu posetnicu kao da je želeo da mu je vrati.

- Vi ste advokat Žozef Bešero? – upita pridošlica.

Posetilac samo klimnu glavom.

- Na žalost, javni tužilac je veoma zauzet i ne može da vas primi. No, možete meni reći razlog vaše posete. Ja sam njegov lični sekretar Rajmon Luver.

- Veoma mi je neprijatno, gospodine, ne znam zaista šta da uradim. Pokojna gospođa Saraza je nedavno sastavila svoj testament u mojoj kancelariji. Možda koji dan pre svoje smrti. Tom prilikom ostavila je i neka veoma poverljiva porodična dokumenta koja bih morao da predam na ruke gospodinu Saraza. Ne bih vam, dakle, mogao...

- Razumem – prekide ga sekretar javnog tužioca – samo se meni čini da je notar gospođe Saraza bio advokat Nado.

- To vam zaista ne bih mogao reći – dobaci nepoznati posetilac i ustade u nameri da napusti prostoriju.

Rajmon Luver je bio veoma znatiželjan, pa pošto je još jednom odmerio posetioca, učini mu se da je to ozbiljan i odlučan čovek.

- U redu, gospodine, odmah ću obavestiti gospodina Saraza o čemu se radi.

Luver se udalji, a advokat pomisli:

- Ovde nešto nije u redu. Njegovo ceremonijalno ponašanje nikako se ne slaže sa atletski razvijenim telom. Taj Luver očigledno odlazi svakog dana da vežba svoje mišiće.

Ne prode dugo a u salonu se pojavi Vensan Saraza. Bio je u crnom odelu, a lice mu je podsećalo na drevnog Rimljanina. Ne, na njemu se video zamor od posla i trag duboke tuge. Mogao je imati nešto manje od pedeset godina.

- Advokat Bešero? Šta ja to čujem, Kristijan je kod vas ostavila neki testament? No, biće najbolje da o tome razgovaramo o mojoj kancelariji.

Obojica predoše prostranim salonom bez reći, a onda tužilac otvori masivna kožom obložena vrata na svojoj radnoj sobi. Došljak odmah zaključa da se u toj prostoriji može otvoreno razgovarati sa tužiocem.

- Onda o kakvom se to testamentu radi? – upita Saraza sedajući za svoj sto.

- Oprostite, gospodine Saraza – upade nepoznati – imaju li kod vas zidovi uši?

- Molim? – trže se javni tužilac. – Sumnjam da u ovoj sobi neko može prislušivati naš razgovor!

- Zaista? Onda mi je veoma žao što se to ne može reći i za vaše telefonske razgovore.

- Gospodine...

- Biće razboritije da govorite tiše. Moram vam odmah reći da moje ime nije Žosef Bošero. Bio sam prinuđen da se predstavim vašoj posluži da biste me primili. Pretpostavljam da članova »Kandže« ima svuda!

Nepoznati diže ruku kao da je želeo da spreči svaki protest javnog tužioca.

- Znete li vi, Saraza, da je i vaš telefonski razgovor sa Alžirom bio prislušivan? Najbolji dokaz tome je da sam čak i ja o tome obavešten!

- Šta? Vi ste član...

- Dozvolite, molim vas, da vam objasnim. Vaši protivnici znaju da je izvesna gospođica Madlen krenula iz Marseja za Pariz. Ona treba da vam preda spisak nekih članova bande...

Sagovornik javnog tužioca izvuče iz džepa komad hartije.

- Evo toga spiska. Tačnije rečeno, ovo je njegov prepis.

Javni tužilac zbunjeno uze komad hartije, razvi ga i poče pažljivo da čita imena.

- A gde je original spiska? – zapita Saraza.

- Prinuden sam da ga predam šefu »Kandže«.

Javni tužilac se namršti.

- A tako, gospodine? Kakva je to igra?!

- Ja sam samo posrednik koji izlaže svoj život velikoj opasnosti.

- Nepoznati se osmehnu tajanstveno, pa dodade:

- Recimo za pravdu! Pukom slučajnošću upoznao sam se sa jednim momkom koji pripada »Kandži«, a meni je onda stavljeno u dužnost da sačekam u Marseju gospođu Farel. Naravno, i da je likvidiram pošto od nje dobijem spisak koji je pred vama. Razume se, to sam i učinio!

Tužilac je zaprepašćeno posmatrao tajanstvenog čoveka.

- Treba li da to shvatim...

- Nikako! Ona je još uvek živa!

I Arsen Lupen, koga čitaocima nije bilo teško prepoznati, ispriča do najmanjih pojedinosti šta se odigralo u Marseju.

Saraza, očigledno veoma zainteresovan za taj slučaj, samo je ponavljao:

- Čudnovato... Fantastično... Neverovatno!

- Nazvao sam je pre dva dana telefonom u pansionu gde se smestila. Kašlje jako, izgleda da je morska voda bila hladna. Ipak, sve se dobro završilo. Nije čak izgubila ni ček koji sam joj morao predati u vaše ime!

- Odmah ću se pobrinuti za to!

- Ne žurite, molim vas! Samo blagovremeno pokrenite istragu.

- Ali, osoba koja je rizikovala svoj život, zaslužuje više pažnje – usprotivi se Saraza.

On uze iz fioke svoga stola čekovnu knjižicu i ispisa ček na sto hiljada franaka, a zatim ga predade Lupenu.

- Ček svakako glasi na donosioca, zar ne! – zapita oprezno Lupen.

Javni tužilac preleti brzim pogledom spisak, trudeći se da sačuva mir, mada su mu ruke podrhtavale.

- Pretpostavljam da su to sporedne ličnosti u bandi, a da niko ne zna ko im je šef.

- Zaista, to niko ne zna. Po mom mišljenju ne bi trebalo nikoga hapsiti, jer se meni pruža prilika da postanem član bande. Prepustite mi, dakle, slobodu delovanja, a ja ću, pošto steknem njihovo poverenje, biti stalno u vezi sa vama. I, razume se, čim bude prilika za intervenciju...

- Da li ste svesni toga što činite?

- Znam, najmanja greška koštaće me glave!

Saraza odmahnu glavom.

Čestitam vam, gospodine, mada ne znam ni ko ste vi! Mislim da će biti ipak bolje ako ostanete nepoznati, mada bi trebalo da vas upitam ko ste vi zapravo? No, u svakom slučaju, imaćete moju podršku!

Saraza odjednom baci pogled na sliku koja je visila na zidu sa likom mlade žene, pa reče tiho:

- Želim da je osvetim... Mada ću vam otkriti i jednu malu tajnu: nameravam da podnesem ostavku. Poznato mi je da moji neprijatelji neće ustuknuti lako pred zakonom, a redovnim putem zaista nisam u stanju da im nanese ozbiljan udarac. Pokušaću da oslobođen zvaničnih dužnosti učinim nešto više. Uzdám se i u vašu pomoć. gospodine!

Tužilac se nakloni i pruži Lupenu ruku.

- Vidim da predlažete savez. U redu, prihvatam ga, naša saradnja počinje odmah. Morate imati u vidu da je telefon Madlen Favel bio pod kontrolom. Drugim rečima, ili je neprijatelj bio u vašoj kući, ili u Alžiru! Mislim ipak da je bio ovde, jer ne bi dozvolio da se ukrca na brod u Alžiru.

- Logično.

Lupen pokaza prstom na telefon i šapnu:

- Vaši zidovi imaju uši.

- To nikako ne mogu da verujem.
- Ipak, to je veoma očigledno. Koliko telefona imate u kući?
- Tri... Jedan u mojoj radnoj sobi, jedan u sobi sekretara, a jedan u mom ličnom apartmanu. Mogu vam reći da moj sobar uglavnom prima većinu telefonskih poziva upućenih meni.
- Ubeđen sam da neko prisluškuje vaše razgovore.
Saraza odgovori tek posle dužeg razmišljanja.
- Mislio sam da mogu imati poverenja u moju poslugu.
- Koliko ih imate?
- Šestoro. Mogu vam reći da nikad nisam imao razloga da sumnjam u njih.
- Ko još stanuje kod vas?
- Ah, da... Imam i dva sekretara... Lisjen Diboja je kod mene već pet godina. Drugi sekretar je Rajmon Luver. Sreli ste se s njim maločas. On je kod mene već tri godine. Mislim da su mi obojica veoma odani.
- Pa. ipak, ta okolnost ne sprečava »Kandžu« da bude veoma dobro obavještena o svemu što se događa oko vas!
Obojica začutaše. Tužilac je pokušavao u mislima da probije krug koji se zatvorio nejasnim činjenicama, bacajući tu i tamo pogled na čoveka koji je imao hrabrosti da ga obavesti i skrene pažnju na opasnost koja ga okružuje. A lažni advokat je mirno gladio zaliske, posmatrajući oko sebe nameštaj, slike i knjige po sobi.
- Moram dakle, biti veoma oprezan i ne smem imati mnogo poverenja u svoju poslugu!
- Očigledno. Treba pronaći ko je od njih šestoro u neprijateljskim redovima.
- Ne mogu sumnjati u sve.
- Ni govora. Savetujem vam da se čak pretvarate da ne sumnjate ni u koga. Večeras ću podneti izveštaj šefu »Kandže« i predati originalan spisak članova bande, pa ako doznam nešto, odmah ću vas obavestiti. Hoćete li da se nađemo sutra u jedanaest?
- Kad želite. Biću kod kuće ceo dan.
Lupen ustade, a Saraza zapita podozrivo:
- A šta onda ako se vama nešto dogodi?
- Siguran sam da neće.
- Možda vam ipak pretila opasnost?
- Budite bez brige i do videnja do sutra, poštovani tužioče!

Vensan Saraza isprati svog posetioca do izlaza, a kad u predsoblju sretoše Rajmona Luvera, Lupen udari šakom po tašni i reče:

- Ovaj testament otvara nekoliko problema.

U prolazu Lupen laganim klimanjem glave pozdravi Luvera. Saraza zapita tiho:

- Mislite da je on?

Lupen sleže ramenima, pa se osmehnu i reče.

- Ne uliva mi mnogo poverenja. Sekretari javnih tužilaca obično nisu tako atletske razvijeni!

Sebastijan je čekao Raula u »Kardinalu«.

- Onda, gde je drugi žbir? – upita Lupen veselo.

- Na drugom poslu. Ocenili su da mogu i bez njega!

- U koga to sada imaju poverenja? U tebe ili mene?

- U obojicu.

- Postoje, dakle, izgledi da me prime u bandu?

- Svakako, naročito posle uspešno obavljenog posla u Marseju.

Lupen se nasmeja i poruči kod konobara dve kafe.

- Zbilja, zaboravio sam ti reći, Sebastijane, posao u Marseju ste obavili veoma dobro. Koliko vas je bilo tamo. Video sam samo tebe.

- Trojica, ali vi one druge ne poznajete.

- Pratili ste me svuda?

- Ne, imali smo zadatak da kontrolišemo samo »Faraon« počevši od sedam i po sati uveče. Pre vašeg susreta sa Madlen nije bilo zanimljivo. Tek posle toga bili smo spremni da vam priskočimo u pomoć ako bude trebalo.

- A onaj auto koji nas je obišao?

- Da, to smo mi bili.

- Da.

- A onaj na Korniš šetalištu?

- Da, opet smo mi bili!

- Onda ste videli kako je lepa damica odletela u vodu, zar ne? Veruj mi, Sebastijane, ni najmanje se ne ponosim, ali šta se može. Madlen Ferel je bila izdajnica!

- Tako je. Razmišljao sam i ja o tome. List »Ptit Marsje« je doneo vest o nestanku Madlen Ferel. Pronađen je njen šešir i njen prtljag u hotelu. Policija pokušava da pronađe i njeno telo, ali bez uspeha.

Ipak, šef je veoma zadovoljan i čeka vas! Opet ćemo, gospodine Raule, morati da upotrebimo velike naočari!

Automobil krenu, ali Lupen odmah primeti da se ne kreću istim putem kao ranije.

- Ne idemo istim putem?

- Ne, ali ipak idemo na isto mesto.

Raul de Limezi utonu u razmišljanje. Činjenice su ovako stajale: Madlen Ferel je bila spašena, a Vensan Saraza je postao saveznik. Dakle, sve je bilo u najboljem redu, kao u najslavnijim danima! Ipak, nije bio sasvim zadovoljan. Reklo bi se da je čak bio i nezadovoljan sobom. Činilo mu se da je ovu avanturu suviše uzeo na srce. Malo po malo, sasvim se upetljao u nju protiv svoje volje. Postojale su sve okolnosti za zanimljivu melodramu: otmica i ubistvo Kristijan Saraze, taj spisak koji je iznela Madlen Ferel na pozornicu događaja, A iznad svega, tajanstveni šef »Kandže«, nepoznati neprijatelj, čiji ljudi izbliza nadziru javnog tužioca. Opasnosti i tajne bile su svuda oko njega. Trebalo ih je rešiti i boriti se. Zar da se odrekne istine?

- Sebastijane, vozi brže! – odjednom dobaci Lupen.

- Sasvim smo blizu. Evo, ovog trenutka stižemo! Silazite, pazite dobro na svaki korak, ja vas držim.

Sebastijan uhvati pod ruku Lupena i povede ga u salu u kojoj su bili okupljeni članovi bande. Kad su mu naočari bile uklonjene sa očiju, Lupen se zagleda pred sebe, pa prepoznavši šefa »Kandže« i njegove saradnike, nakloni se.

- Mislim da vam dugujemo zahvalnost – poče tajanstveni šef. – Pokazali ste izuzetnu sposobnost pridržavajući se mojih uputstava. Hoćete li mi sada dati onaj spisak?

Lupen je bio spreman kao zapeta puška. Odmah je pružio spisak članu bande do sebe.

Spisak je kružio od ruke do ruke prisutnih članova »Kandže«. Kad se ponovo nađe u rukama šefa, on ga zapali. U prostoriji se začu odobravanje.

- Oslobodili smo se ogromne opasnosti. Predlažem, dakle, da se dizanjem ruku izjasnimo da li je kandidat dostojan da postane član naše organizacije. Počecemo od našeg najstarijeg člana. On se obrati čoveku desno od sebe, koji odmah podiže ruku. Tako se nastavi do poslednjeg: svi su digli ruke.

- Nisam očekivao toliko – dobaci Raul skromno. – Istina, zadatak koji mi je bio poveren nije bio lak, ali je on, ruku na srce, bio unapred pripremljen. I naravno, sve zasluge pripadaju mozgu koji je pripremio akciju.

Salom odjeknu odobravanje.

- Zahvaljujem se na jednostupnosti! – dobaci Raul.

Šef »Kandže« se nasmeja:

- Sem jednog glasa! Uostalom, treba još da upitamo za mišljenje nekoga – dobaci šef.

On dade znak jednom od prisutnih da otvori vrata u dnu ogromne sale. Jedna silueta promače kroz vrata, a onda se približi šefu.

Bila je to glavom Madlen Ferel!

Arsen Lupen je imao prilike da u svojoj nemirnoj karijeri doživi bezbroj nepredviđenih obrta i suoči sa opasnostima. Često, čak i sa takvima za koje se činilo da nemaju izlaza. No, možda nikada u životu nije osetio osećaj potpunog neuspeha kao toga trenutka. Sada se nalazio u takvom položaju da je posramljeno oborio glavu bez ikakvog izgleda da se izvuče. Očigledno, njegov život je bio u velikoj opasnosti.

Kako su trenuci prolazili u nemoj tišini, njega je sve više hvatao strah. Nije se plašio toliko članova bande koliko tog čoveka koji ga je učinio smešnim, u čijim očima je video trijumf i osmeh najstrašnije osvete.

U isto vreme Lupen se osećao razočaranijim nego ikada u svome životu. Ta žena se poigrala s njim! I to od prvog trenutka, jer je bilo očigledno da je ona saradnik bande. Dokaz je bio jasan: istog trenutka kad je stala kraj šefa, njoj su odmah doneli jednu stolicu i postavili je odmah do samog maskiranog vođe »Kandže«.

Sve je bilo tako vešto pripremljeno da se Lupen osećao bespomoćnim, bez ikakvog izgleda da se brani. Lupen je, dakle, bio namagarčen! Slutio je tog časa, usred tog ogromnog podruma koji je podsećao na jazbinu divlje zveri, više neprijatnosti od same smrti. Kako će mu se svi smejeti! Video je kako se članovi »Kandže« sašaptavaju i čuo ironičan smeh. Ko bi to mogao pomisliti! Setio se smešne situacije u kojoj se našao u onom plakaru u hotelu »Aleksandra«, ručka u restoranu i šetnje do šetališta Korniš. Tada je sve to izgledalo veoma zabavno. Nije mu išlo u glavu da je glavni

glumac na sceni bila ona, Madlen Ferel. Mada je bio van sebe, ljut na svoju lakovernost, nije mogao da se ne nasmeje samom sebi.

- Sjajno! – povika Lupen. – Kakva izvanredna gluma, voleo bih da još jednom vidim istu predstavu. Gospođa je konačno izašla iza kulisa. I, sada je sve jasno, dolaze osveta i zločin! Vas dvoje ste zaista nenadmašni!

Šef bande udari pesnicom o sto.

- Ni reći više! Mogu vam reći da vam više nikada neće pasti na pamet da se igrate sa nama!

Sebastijan pobledi u licu i prošaputa:

- Časne mi reći, pojma nisam imao o svemu tome!

Šef izmeni nekoliko nerazumljivih reči sa Madlenom Ferel, a onda se obrati skupu koji odjednom zanemi:

- Naša prijateljica je – reče – još uvek umorna da bi vam mogla ispričati sve pojedinosti koje vi očekujete. Morate ipak znati da se osoba, koja je telefonirala iz Alžira tužiocu Sarazu nije zvala Madlen Ferel. Prava Madlen Ferel je ovde! Ona druga koja je bila zaista supruga Robera Elderena prošla je kako je to i zaslužila. Svega nekoliko sati posle telefonskog poziva, uklonio ju je naš čovek po mome naređenju. On se dokopao pravog spiska, a zatim ga uništio!

Šef začuta trenutak, pa prešavši brzim pogledom po okupljenim članovima bande, nastavi:

- Dakle, ceo slučaj je time okončan, a onda mi je na pamet pala ideja da proverim nekoga ko je želeo da nam se priključi. Priznaćete da je prilika bila izvanredna! Sticajem okolnosti, Madlen Ferel je takođe doputovala istoga dana iz Alžira, gde je boravila privatnim poslom, a zatim je otišla avionom za Pariz. Moram vam reći da je ona, kao i u svakoj drugoj prilici, davala dokaz svoje izuzetne odanosti i sposobnosti.

Ferelova obori glavu. Izbegavala je da joj se pogled sretne sa Lupenovim, a šef nastavi:

- Čini mi se da je kandidat bio zanet njenom lepotom, moram vam reći i to da je spisak članova naše organizacije koji je ona dobila bio lažan.

U sali se zaori smeh. Neki počеше čak i da plješću, i dok je tajanstveni šef bande trijumfovao, Lupen je grickao nokte i škrgutao zubima. Očigledno, javni tužilac neće biti oduševljen kad bude

doznao kako su njegovog saveznika namagarčili. Naravno, ako ikad bude doznao. Lupenu se učini da mu je došao kraj i da je sve izgubljeno.

- A sad da porazgovaramo nas dvojica, momče – obrati se šef bande Lupenu. – Da, kao što sam rekao, vi ste izgubili glavu. Ne pričajte mi, molim vas, kako ste spasili mladoga Sebastijana! To je stvar za sebe. Policija se služi svakakvim trikovima, zar ne, da bi se uvukla u naše redove! Ne gubite iz vida, da su mnogi među nama odležali godinama u zatvoru i da znaju kako se to radi.

- Pomenuli ste Madlen, zar ne? Rekli ste čak da mi je ona zavrtila glavu – dobaci Lupen pokušavajući da ublaži svoj položaj. – Ne znam da li je baš tako. Zašto ne upitate nju? Možda bih vam mogao reći i još nešto, što bi vas veoma iznenadilo. Nije li se siučajno dogodilo obrnuto!?

- Šef bande se trže, a Madlen obori glavu. U sali zavlada nema tišina.

- Možda sam ja uspeo tamo gde vi niste? – nastavi da provocira Lupen.

- Ne dozvoljavam da tako govorite.

- Recite mu, Madlen, šta je bilo među nama kad sam vas držao na svojim rukama na Kornišu!

- Dosta – zaurla šef. – Vodite ga!

- Pa zbogom, Madlen! – dobaci Lupen smeškajući se.

Dva člana bande baciše se na Lupena i ščepaše ga za ramena, a treći mu opet stavi one naočari. Nije ni pokušavao da se odupre, mada je znao da mu se najverovatnije bliži kraj. Ipak, osećao je radost što je tako uznemirio svog ogorčenog protivnika pogodivši mu sujetu.

Odgurali su ga vlažnim hodnikom do jednih vrata, otvorili ih i njega ubacili kao vreću. Skinuo je naočari, ali svetla nije video. Pomislio je, nalazim se u jednom starinskom podrumu u koji već godinama niko nije ni provirio. Ljutio se na samog sebe što u svojim džepovima nije imao nikakav pribor kojim se obično služio u ovakvim prilikama. Ko se mogao nadati tako naglom obrtu događaja?

Pipao je rukama u mraku vlažne zidove podruma, a onda se nađe u jednom uglu koji mu se učinio manje vlažnim i čučnu na pod. Setio se Madlen. Očigledno, ona ga je izdala, ali je sumnjao da je

ravnodušna... Šta je onda trebalo da znači onaj poljubac u Marseju?
Baš je čudna ta žena!

Ipak, posle svega, izgledi su bili veoma mali da se izvuče iz teškog položaja. Podigao se i počeo da korača. Izbrojao je pet koraka u jednom i osam u drugom pravcu. Oko njega je svuda bio vlažan zid. Postoji li izlaz odavde? Nikako nije dozvolio da ga savlada osećaj izgubljenosti. Tešio se da je izgubio samo jednu etapu borbe i priznavao da je dobro povučen za nos. Ali, očekivao je da će se naći neki izlaz. Jednostavno je odbijao svaku pomisao da umre u toj jami i gajio nadu na spas. Ako mi pode za rukom, govorio je samom sebi, da se izvučen, odmah ću otrčati do tužioca Saraza i inspektora Ganimara. Nemoguće je da taj šef »Kandže« nema slabih tačaka! Uostalom svako ima svoje slabosti. Treba samo da se izvuče iz te jazbine.

Nekoliko puta je pažljivo pregledao zidove podruma, ali je uvek ostao razočaran Nije postojala nikakva mogućnost da se izvuče. Trebalo je da se dogodi neko čudo, zaista, pa da stvari dobiju neki drugi tok.

Onda, vrata na podrumu se otvoriše.

Svetlost džepne lampe obasja Lupena.

- Ja sam. Sebastijan! – prošaputa nečija senka.

- Došao si u pravi čas!

- Požurite. Ako nas primete, sve će biti...

Sudeći po glasu, Sebastijan je bio grdno preplašen Nije oklevao ni trenutka već povede Lupena krivudavim hodnicima, zaustavljajući se tu i tamo da bi oslušnuo.

- Gde smo? – upita Lupen.

Sebastijan ga nije slušao. Odgovorio je više za sebe:

- Moramo se udaljiti što više. Oni će nas goniti!

Produžiše skoro trčeći, a onda se Sebastijan zaustavi pred jednim vratima.

- Čini mi se da je to ovde. Mislim da se ne varam!

Odgurnuo je vrata, a onda se pred njima pojavi drugi podrum u čijem se uglu nalazila gomila uglja.

- Znam gde smo – dobaci Sebastijan.

Uskoro izbiše u jedan drugi prolaz u kome su se nalazili podrumi označeni brojevima.

- Pazi! – prošaputa Lupen.

Jedan čovek sa lampom u ruci dolazio im je u susret sa posudom za ugalj.

- Ne plašite se, to je čovek iz kuće iznad nas.

Prođoše pored njega sasvim spokojno, a onda dođoše do izlaza koji je gledao na jedno dvorište u kom se sušilo rublje na razapetim konopcima. Prođoše preko dvorišta, a onda Sebastijan otvori jedna vrata i oboje se nađoše na ulici. Lupen ga je pratio u korak radoznao da sazna gde se nalaze. Odmah je prepoznao mesto, jer se sa druge strane bulevara videla svetleća firma: »Mulen ruž«.

- Ovo si dobro izveo – dobaci Lupen stišćući Sebastijanovu ruku. – Zahvaljujući tebi izvukli smo se iz katakombi. A sad mi reci, gde banda održava sastanke?

- U suterenu jednog kabarea. Sigurno vam je poznat. Zove se »Mirliflor«! Kao što ste videli, svi podrumi ovih kuća su povezani hodnicima.

Lupen i Sebastijan pođoše brzo u ulicu Blanš.

»Mirliflor«! – progundā Lupen. – To ime me podseća na nešto.

- Naravno, to mesto postalo je veoma poznato za vreme Međunarodne izložbe! Onda je, ko zna zašto, lokal zatvorio vrata! Već godinama se ne otvara. Šef bande ga je iznajmio pod izgovorom da u njemu hoće da smesti prostorije nekog kluba, tim pre što taj lokal ima tri izlaza.

Onda im je ovaj izlaz uvek zatvoren! – dobaci Lupen, nasmejavši se.

- Mislim da će cela banda zbog ovoga morati da napusti mesto – primeti Sebastijan. – A sad požurimo u ulicu Due, tamo sam parkirao automobil.

Sebastijan se nemirno osvrnu, pažljivo posmatrajući okolinu.

- Požurimo, jer ako nas uhvate, naše je odbrojano!

- Hvala ti, Sebastijane!

- Ne govorimo više o tome. Ja sam vas spasao, a vi mene!

- Ipak, moramo o tome razgovarati. Ti si sada u veoma nezgodnom položaju, Sebastijane.

- Tačno, ali moj položaj u bandi ionako je bio veoma opasan. Pogledajte, automobil je još uvek na starom mestu. Uđimo brzo!

Sebastijan sede za volan i kola pojuriše ulicom. Da, osetio sam da šef nema više poverenja u mene! – dobaci Sebastijan. – Pre svega, onaj slučaj u parku Monso, a onda je onaj Marko rekao kako se nisam poneo najbolje u onoj akciji u ulici Anri Marten. I, najzad, u Marseju. Po šefovom mišljenju morao sam posumnjati u nešto! To je uticalo na mene da vam pomognem i izvučem se iz bande. Znam da nam sada obojici preti opasnost, ali pored vas manje se plašim!

- Hvala ti na poverenju. Sebastijane, a sad mi reci šta se dogodilo kad su me odveli!?

Nikada ga nisam video tako razjarenog. Bio je van sebe, onda je rekao nešto što se ne usuđujem reći.

- Samo reci, Sebastijane.

- Rekao je: »Hoću da ga vidim kako puzi preda mnom!«

- Tako je baš rekao?

- Da.

- Krasno! A onda?

- Šta da vam kažem. Onda se okomio na mene i nazvao me kretenom i nesposobnjakovićem.

- Žao mi je, Sebastijane, ti uvek moraš da platiš nečiji račun!

Oh, skoro da zaboravim – nastavi Sebastijan. – Saopštio nam je zanimljivu novost. Navodno, sinoć je kod prefekta policije održano savetovanje u vezi sa raspisivanjem nagrade. Imam utisak da je želeo skrenuti pažnju, da će oni koji medu nama budu kolebljivci, biti kažnjeni smrću.

- Izabrao si pravi trenutak, Sebastijane. Sad će cela banda biti na oprezu zbog tebe. Veliki lov tek predstoji! Naravno, ni mene neće ostaviti na miru. Hej, gde to voziš. Evo nas već kod Monso parka! Kako si baš došao dovde?

- Lupen pogleda ispod oka Sebastijana.

- Verujte mi, sasvim slučajno. Hoćete li ovde da sidete?

- Ne, samo nastavi da voziš! Dok se vozimo, isprićaćeš mi sve što se dogodilo. Ima jedna stvar koja me veoma zanima. Kako se završio sastanak?

- Ne znam.

- Kako?

- Već sam tada izašao. Treba da vam kažem da on odluke donosi samo u prisustvu najstarijih članova bande. Obično u tim

okolnostima, oni govore o poslovima koje treba obaviti u budućnosti.

- Koliko vas je bilo?

- Mislim petorica. Rekao je da napustimo salu, a ja sam izašao poslednji. Tada sam iskoristio priliku da vas oslobodim! Sasvim lak posao, trebalo je samo da obijem dve brave!

Lupen se zamislio. Razmišljao je o nečemu što mu nije bilo najjasnije, a onda dobaci:

- Sebastijane, zaustavićemo se pred Gran Pale.

Nađoše se tamo kroz nekoliko minuta.

- Ugasi motor.

- Šta nameravate, Raule?

- Ah, kad bih to znao. Zamisli, Sebastijane, da si ti šef i da si uhvatio za grlo čoveka kojeg mrziš. Ti ga svakako ne bi pustio na miru. Ti bi ostavio vrata podruma u koji si ga stavio bez nadzora pretpostavljajući da će se neko naći da ga oslobodi. Zar ti to ne izgleda prirodno?

Sebastijan zapali cigaretu.

- Izgleda tako, ali nisam siguran da je sasvim prirodno. Vi svakako mislite da je on želeo da me proveri i vidi hoću li iskoristiti priliku?!

- Ti ili neko drugi? Šta je bilo sa Madlen Ferel, da li je ona ostala sa njima?

- Sad sam tek shvatio. Mogao je i nju da proveri, zar ne? Vi ste možda bili samo mamac. On nije mogao znati ko će pokušati da vas oslobodi. Možda bi i ona pokušala da vam otvori vrata, ko zna?! Primetio sam da joj nije bilo po volji kako se ponaša prema vama.

- Zaboravio si glavnu stvar, Sebastijane. Mamac je uvek na kraju konca, a taj konac ribolovac uvek čvrsto drži. Na kraju, nije ni važno koja će riba zagristi mamac: ti, Madlen Ferel ili neko treći! Sad počinjem da shvatam da je on ubeđen da će nas uhvatiti pošto nas je pustio da umaknemo. A mi? Verujemo da smo slobodni, a u stvari smo još uvek na kraju njegove udice!

- Mislite li da nas prate?

- Ne, to bi bilo već teže.

Lupen zatvori oči i stisnu pesnice, i zamisli se. Bilo mu je tog časa potpuno jasno da je njegov propust bio unapred predviđen i da je bio sastavni deo nekog plana. Ali kojeg plana?

Očigledno, on sumnja da je Raul Raul – pomisli Lupen. Ali još nije sasvim siguran da sam ja Arsen Lupen! Traži dokaz i ostaje i dalje u Igri. Zapravo, on očekuje da ja preduzmem nešto što bi dalo dokaza onom što on želi. A onda bi, razume se, on stupio u akciju. Ne znam da li mu već stoje na raspolaganju sredstva da me uništi. Kako?

Posle nekog vremena odjednom se obrati sagovorniku:

- Sebastijane, imaš li ti neko mesto gde možeš da se skloniš? Pitam te to, jer ovog trenutka ti rizikuješ da me otkriješ!

- Da li bi bilo dobro da se sklonim kod moje bake?

- Gde stanuje?

- U Eparnonu, u Er e Loar, poznajete li taj kraj?

- Poznajem.

- Jadnica misli da sam predstavnik neke trgovačke firme koja prodaje tekstil. Često sam je posećivao, a ona je naviknuta da joj dolazim u svako doba! Bilo bi najbolje da pođete sa mnom! Tamo bismo bili sigurni. Ona živi u selu, bez suseda.

- Zna li to neko od članova bande?

- Ne, niko.

- U redu, ja ću doći sutra da ti se priključim. Ti idi odmah tamo!

Meni ostaje da ovde sredim još neke stvari...

- Plašim se da vas ne uhvate, a vi kako želite! Samo, kad budete dolazili u Eparnon, pazite da ne pogrešite. Moja baka stanuje u poslednjoj kući na putu za Mentenon. Pred kućom se nalazi vrt sa ogromnim kestenom.

- U redu i srećan put, Sebastijane.

Lupen pljesnu Sebastijana po kolenu i izađe iz automobila, koji se za čas izgubi u noći.

VII

»KANDŽA« PRELAZI U NAPAD

Sutradan oko jedanaest časova advokat Bešero, sa tašnom pod miškom, uputi se prema kući javnog tužioca Saraza. Izgledalo je da se prepustio mislima, međutim, pod nakostrešenim obrvama njegove su oči pažljivo posmatrale ulicu. Video je dva čoveka koji su se šetali pred zgradom. Nije bilo nikakve sumnje – ta dvojica su bili policajci

čija je dužnost bila da nadziru kuću u kojoj je stanovao javni tužilac. U prolazu su dobro osmotrili advokata, a onda su razgovarajući nastavili šetnju.

Advokat Bešero uđe u zgradu, učtivo pozdravi vratara i pozvoni na tužiočevim vratima. Sobar ga uvede, a onda se opet pojavi Rajmon Luper sa ljubaznim osmehom na licu. Suviše učtiv da bi bio pošten, pomisli Lupen.

- Tužilac ce vas odmah primiti – dobaci Luper.

Odveo je posetioca do kabineta Vensana Saraza i najavio:

- Advokat Bešero.

Onda se diskretno povukao.

- Izvolte, udite – povika Saraza.

Posetilac uđe i sede na ponuđenu stolicu. – Jedno pitanje pre svega reče lažni advokat. – Da li ste preduzimali nešto protiv lica navedenih u spisku koji sam vam predao?

- Ne, čekao sam da se ponovo vidimo.

Lupen, koji se krio iza lažnog advokata, duboko uzdahnu.

- A vi? Živi i zdravi – dobaci Saraza smeškajući se. – Bio sam prilično nemiran zbog vas. Jer, da vam se nešto dogodilo nikada to ne bih oprostio sebi.

Saraza sede za prostrani radni sto, prekrsti ruke na grudima i zagleda su u posetioca.

- Onda, ispričajte mi sve

Lice mu je bilo mračno. Njegov pogled međutim bljeskao je radoznalošću tužiočevom. Lupen poče da priča. Sada se na tužiočevom licu pojavi izvesno razvedranje. Očigledno, Lupenova priča ga je zabavljala.

- Čudnovato – dobaci jednog trenutka – vi to pričate kao uzbuđljiv događaj. – Zar se ni malo niste uplašili u toj jazbini?

- Kako da ne. Ipak, imao sam utisak da se neko grdno našalio sa mnom, da sam naleteo na čoveka koji je veoma prepreden.

- Kako ste uspeali da pobegnete?

- Oslobodio me je Sebastijan Griz, jedina nevina ovca u toj bandi. Otvorio je vrata prostorije u koju su me zatvorili. Možda zbog toga što sam ga jednom izvukao iz velike neprilike. Ne treba zaboraviti to ime, gospodine Saraza. Naročito onda kad dođe do konačnog obračuna.

- A šta je bilo sa Madlen Ferel? Kakav utisak je ostavila na vas?
- Ne znam šta da vam kažem. Imam utisak da ona srcem ne pripada »Kandži«. Ili, možda još nije načisto sa sobom. Ipak, nemam više velikog poverenja u nju.

- Mogla bi, ipak, da naleti na mamac?

- Možda, ona ili neko drugi. Zbilja, treba da vam vratim vaš ček.

Lupen izvadi iz novčanika ček i daje ga tužiocu.

- Pitam se – dodade — da li je suma koja je ponuđena za otkrivanje bande dovoljna?

- I ja sam o tome razmišljao. – odgovori Saraza. – Ona je visoka, ali ne treba gubiti iz vida da »Kandža« zgrće milione i uvek može da ponudi više. Mislim da bi trebalo udvostručiti sumu. Recimo, dve stotine hiljada franaka! Neko bi mogao da zagriže mamac. Setite se samo one dvojice, Sominara i Beržona.

- Nadajmo se. Pretpostavljam da ste uništili spisak koji sam vam predao? Moraino se suočiti sa istinom: mi ne raspoložemo nikakvim dokazima. Sem toga, još jedina činjenica...

- Nešto novo? – upita radoznalo javni tužilac.

- Da, naslućujem da je banda napustila staro skrovište i preselila se na drugo mesto. A što se tiče Madlen Ferel, rekao bih da još uvek ne raspoložemo dokazima koji bi govorili protiv nje. Nečim što bi dozvolilo da je uhapsite. U pogledu Sebastijana, molio bih vas da ga ne uznemiravate, on bi nam mogao biti još od velike koristi! Međutim, mišljenja sam da bi trebalo povesti istragu u Alžiru. Tamo je nestala neka žena kojoj ne znamo ni ime.

- To bi potrajalo duže.

- Svakako, ali treba proveriti i vaše ukućane.

- To sam već počeo.

Javni tužilac začuta i uroni u duboko razmišljanje. Lupen je na njegovom licu primetio izvestan gorak osemh i trzaje mišića koji su ukazivali na unutrašnji nemir.

- Šta vi predlažete? – upita odjednom Saraza. – Želite li možda da vam stavim na raspolaganje pratnju, radi vaše lične zaštite?

- Ni govora – uzviknu Lupen. – Imam još uvek dobrih prijatelja koji će se postarati o mojoj sigurnosti. No, moram vam reći da nameravam da se za nekoliko dana povučem na selo. Tamo misli postaju jasnije. Posebno me zanima ličnost šefa »Kandže«. U tom

čovjeku postoji nešto što je veoma neobično, nešto što me izaziva. Taj čovek kao da želi da nadoknadi neki nepoznati neuspeh posedovanjem moći.

- Eh, gospodine, Bešere, vi kao da uzimate suviše ozbiljno hipoteze onog lekara iz Beča. Čuo sam kako se o tome govori i ovde u Parizu.

- Ne poznajem nikakvog bečkog lekara niti njegovu teoriju ali nekad se poveravam instinktu. On mi, međutim, govori da pred sobom imamo izuzetnog čoveka u svakom pogledu. On, čini mi se, ima svoju izuzetnu logiku. Ako je budem sledio, mogao bih uspeti.

- Od srca vam to želim. No, želim vam reći da ću odmah javiti redakcijama pariskih listova da se nagrada udvostručava. Putujete li odmah?

- Svakako, ali imam još neke veoma važne sastanke u gradu.

- Onda, srećno. Želim vam najbolje! – dobaci Saraza i pruži Lupenu ruku.

Na trotoaru koji ograničava Tileri toga popodneva šetala se masa ljudi. Svaki Parižanin želeo je da udahne prijatan vazduh poznog proleća. U toj masi mogao se приметiti i neki starac koji je koračao polako, oborene glave sa rukama na leđima u crnom odelu. Odavao je utisak nekog starog profesora zanetog svojim mislima. Ljubičasta traka koja je ukrašavala njegov rever samo je potvrđivala takvu pretpostavku.

- Ubeđen sam da će doći! – šaputao je starac. – Posle onoga što se dogodilo neki dan, ne bi trebalo da imam mnogo poverenja u nju, ali ipak. Nisam siguran da je dušom i telom odana toj bandi. Znam da je igra suviše opasna. Možda je ipak ta Madlena ispričala sve svome šefu. Nije isključeno da dođe na ovaj sastanak po njegovom naređenju! Ne bih se iznenadio da me je on pustio da pobegnem zbog nekih svojih posebnih razloga. Dakle, i ovaj sastanak bi mogao da bude samo odlazak u vučiju jazbinu.

Stari profesor zastade i zagleda se smeškajući se, u izlog jedne parfimerije.

- Dobro sam maskiran. Tako će gospodin Raul otići pravo kod »Remplmejera« kao profesor Sorbone. Ipak, ja ostajem samo Arsen Lupen.

Nastavio je šetnju laganim korakom, razmišljajući u sebi:

- Da, ja sam Arsen Lupen. Čini mi se da neko želi da me iskoristi. Ta osoba pretpostavlja da sam do ušiju zaljubljen u Madlen Ferel i da će zahvaljujući njoj uspeti da sa mnom radi šta ga je volja! Samo ne razumem zašto? Ima u tome nečeg sasvim nejasnog. Ipak, činjenica je da je nisam zaljubljen u tu Madlen. Taj šef »Kandže« možda misli da mi je ona zavrtela mozak za koji inače pretpostavlja da nije najzdraviji, jer sam poklonio ono bogatstvo iz Egija! Taj tip je siguran da je Lupen izgubio svaku kontrolu nad sobom i da će ubuduće praviti još veće greške. Dakle, igramo nas dvoje: Madlen i Arsen Lupen!

Kod »Remplmejera« već se beše skupilo dosta sveta, pa je Lupen morao dva puta da prođe salom da bi primetio Madlen Ferel. Sedela je za jednim stolom u skromnoj haljini sa šeširom na glavi. Na licu joj je bila šminka koja ju je činila starijom. Lupen je pozdravi ljubazno i sede sučelice nje uživajući u njenom pogledu koji nije skrivao ogromno iznenađenje.

- Najzad ste stigli! – dobaci ona.
- Veni, vidi, vici! – odgovori Lupen smeškajući se.
- Pa, još niste pobedili! – dobaci Madlen.

Posmatrali su se netremice pogledima u kojim se nije moglo sakriti uzbuđenje. Za Lupena je to bila avantura u kojoj se postavljalo pitanje: ljubav ili uništenje.

Onda Lupen, još uvek sa osmehom na usnama, upita:

- Koliko vas ima ovde?
- O čemu govorite?
- O onima koji su u vašoj pratnji. Pretpostavljam da vas nisu pustili.
- Ako nastavite tako, mogla bih da odem – naljuti se Ferelova.
- Oh, žao mi je. Došli ste, dakle, sami? Bilo bi zaista opasno ako vaš naredbodavac...

- Zabranjujem vam da se koristite tom rečju! – dobaci oštro mlada žena.

- Oprostite, možda vaš ljubavnik...

Ferelova spusti veo preko lica i poče se dizati od stola, ali je Lupen dohvati za ruku.

- Oh, ne budite toliko osetijivi! Zaista, kad bi on znao za ovaj sastanak, šta bi mislio o vama? Zar ne bi pretpostavio da želite da se opravdate zbog onoga što se dogodilo u Marseju?

- A šta ako je vaša pretpostavka tačna?
- U redu, ako je tako, zašto ste me izdali?
- Vi ne znate da me on drži u rukama kao i većinu nas u organizaciji!
- Svi vi, dakle, imate neprijatnu prošlost, zar ne?
- Tačno.

Tog trenutka konobarica donese čaj za oboje, a Lupen se zagleda u Ferelovu, pa upita:

- Vaša prošlost, onda, nije najčistija, zar ne?
- Da, veoma neprijatna, a on za to ima dokaze! Mogao bi me uhapsiti kad to zaželi! Izgleda da vam je nepoznato kako on stiče nove članove bande. Raspolaže podacima o svima. Veoma tajanstvena ličnost, verujte mi.

Znate li još nešto o njemu?

- Ne – odgovori energično Madlen.
- Čini mi se, gospođo, da taj čovek želi da vam se približi.
- Pokušao je.
- Uspeo je? Budite iskreni!
- Da.

Lupen zanemi, tog trenutka neki umor ovlada njegovim telom, pa poželi da se povuče zauvek.

- Bio je jači! – dobaci ona rezignirano. – Ali, upravo zbog toga sam i došla na ovaj sastanak. Htela bih vam reći, dok još ima vremena, da se ostavite opasne igre!

Spustila je pred sebe šolju čaja, ispivši pre toga nekoliko gutljaja, pa se nagnula prema Lupenu šapućući:

- Idite što dalje odavde. Što je moguće dalje! U protivnom, on će vam se užasno osvetiti. Niko vam neće moći pružiti zaštitu, verujte mi. Kad bih bila na vašem mestu, ne bih oklevala. Šta mogu, stalno me drži na oku! Osećam kako se mnome poigrava kao mačka sa mišom. Užasno je svirep, imam utisak da mu je navikada stalno nekoga muči.

- Govorite li iskreno ili glumite? – upita Lupen podozrivo. – Neka vam bude jasno da mi je poznato da se u svemu tome krije velika igra. Samo ako vas poslušam i sklonim se negde šta biste vi mislili o meni? Uostalom zbog čega biste vi brinuli za mene! Da nije neko dublje osećanje u pitanju!

- Dobro ste rekli.

- Da li sam dobro čuo? – osmehnu se Lupen.

Madlen Ferel ustade i dobaci:

- Hvala na čaju! Nemojte me pratiti molim vas.

Lupen je uhvati za ruku.

- Nadam se da ovo nije poslednje viđenje? Videćemo se opet?

Ferelova oprezno izvuče svoju ruku iz Lupenove, osmehnu se ljubazno i udalji.

Lupen je isprati iznenađenim pogledom a onda dade znak konobarici da dođe.

- Jedan konjak molim vas – reče i nasmeja se.

Lupen iskapi čašicu i izađe na ulicu zadovoljan ishodom susreta sa tom lepom ženom. Onda progundā:

- A sad pravo u Tur de Nes! Odoh da vidim šta radi moj Sebastijan!

Lupen je vozio automobil malom brzinom. Najviše šesdeset na sat, razmišljajući o susretu sa Madlen Ferel. Bilo mu je jasno da ta žena nikako nije sklona da se zanosi nekim sentimentalnim osećanjima. Ipak nije mu bilo jasno zašto ga je savetovala da napusti bojno polje! Možda je to učinila po nečijem naređenju jer šef bande želi da ima potpuno slobodne ruke, pa se poslužio njome! Bio je ubeđen da je njegov protivnik obavešten o sastanku kod »Remplmejera«, pa je unapred skovao svoj plan. U ušima je osećao tajanstveni zvuk zvonceta za uzbunu koji ga je često upozoravao na opasnost.

Pritisnuo je papučicu i dao gas da bi što pre stigao do mladoga prijatelja. Sebastijan je rekao da niko iz bande ne zna gde stanuje njegova baka. Šta ako je neko ipak saznao? Mora biti veoma oprezan, utoliko više što je ta kuća usamljena, na kraju sela.

Ozbiljno se zabrinuo za Sebastijana, prekoravajući sebe što ga je pustio da otputuje sam posle napuštanja bande. Na kraju sela najzad opazi kuću pred kojom se dizao ogromni kesten zaustavi kola i povika:

- Hej ima li koga kod kuće!

Ćudnovato, kokoške i pilići mirno su se šetali dvorištem, a niko se nije javljao. Lupen izađe iz kola i zalupa na vrata, uzvikujući:

- Sebastijane, Sebastijane!

Ni glasa, ni pokreta. Lagano je otvorio vrata i oprezno ušao u kuću, a onda zastao kao skamenjen. Telo starije žene ležalo je pored stola

na kome su još bili tanjiri i jelo. To je svakako bila Sebastijanova baka. Lupenu je odmah bilo jasno da su ovde umešani prsti »Kandže«.

U susednoj sobi nije bilo nikoga. Lupen se namršti i progundā:

- Kakva greška! Hisam smeo dozvoliti da sam otputuje!

Sebastijana nije bilo nigde čak ni u ostavi iza kuće. Jedino je Lupen primetio ugaženu travu u vrtu. To mu je govorilo da su članovi bande došli kroz vrt i iznenadili Sebastijana i njegovu babu. Zaključak je bio jasan: došli su da kazne čoveka koji je izdao njihovu bandu!

Nešto dalje Lupen je otkrio tragove točkova nečijeg automobila. Bilo mu je jasno da su Sebastijana odveli nekuda dok je on sedeo kod »Remplmejera«.

Tako dakle, igra se nastavlja. Nisam se prevario, neko želi da se poigra sa mnom uz pomoć Madlen Ferel! Plan šefa bande počeo je da se ostvaruje: Sebastijan je uhvaćen. Sigurno će ga likvidirati pod izgovorom da je želeo da dobije nagradu za otkrivanje bande. A onda je red na njega, Arsena Lupena! Zamka je već postavljena, ali gde?

Zastao je kraj svoga automobila. Činilo mu se da nikad nije bio u jadnijem položaju. Zatvorio je oči, veoma uzbuđen. Onda se trže, kao da je želeo da se oslobodi mučnog osećanja, pa prošaputa:

- Sebastijane, ja ću te spasiti, ili više neće biti Arsena Lupena!

Neprijatelj je bio negde blizu, ali još uvek nije pokazivao pravo lice, a Lupen se osećao okružen protivnicima sa svih strana. Da li da slučaj prijavi Ganimaru, inspektoru policije! Ne, nikada, to je bilo pitanje časti. Ako to i učini, pre toga će morati da razgovara sa javnim tužiocem Sarazom, mada će mu biti teško da pred njim prizna svoj neuspeh. Ne, ne, ni sa njim ne treba razgovarati. Iskra svetla mora blesnuti u Lupenovoj glavi!

Lupen sede za volan zamišljeno. Odjednom se setio stare poslovice: »Kad treba ići brzo, nemoj se nikada žuriti!«

- Eh, Sebastijane, sačuvaj se bar za dvadest četiri sata! – reče glasno Lupen. – Ovog trenutka još mi neke stvari nisu sasvim jasne, ali do tada...

U sam sumrak Lupen stiže pred svoj stan. Nešto kasnije, ispružen na krevetu sa rukama pod potiljkom, pokušavao je da pronade rešenje onoga što ga je mučilo. Još nikako mu nije padalo na pamet

gde da postavi Madlen Ferel: među prijatelje ili protivnike. No, veoma ga je zanimala ličnost Rajmona Luvera, sekretara javnog tužioca Vensana Saraza.

VIII IZDAJNIK

Sekretar javnog tužioca Vensana Saraza uvede u kabinet čoveka starog najviše trideset godina po imenu Rene Makulen.

- Samo trenutak – dobaci Saraza potpisujući neka dokumenta.

Došljak se obazre po kabinetu i zadrhta opazivši portret gospođe Saraza na zidu.

- Onda, recite zašto ste došli! – dobaci Saraza znatiželjno.

- Reč je o nagradi, gospodine.

Tužiocu zadrhtaše ruke.

- Da slučajno ne pripadate bandi?

Nepoznati klimnu glavom.

U redu, nagrada pripada onom ko prvi javi nešto. Vi svakako imate tačne podatke!

- Najpre, jedno objašnjenje – reče Makulen. – Ja nisam bio prisutan kad su je oteli.

Pri tome palcem pokaza na portret iza svojih leđa.

- Znam, znam, siguran sam da ste nevini! – dobaci Saraza.

Makulen nije osetio ironičan prizvuk u njegovim rečima, pa nastavi:

- Ja sam vozač automobila. Razumete me svakako, bio sam samo u toku stvari, ali nisam u tome učestvovao. I danas se dogodilo nešto slično Sebastijanu Grizu. Govori se da je izdajica! Sklonio se u Epernon kod jedne starice. Parkirao sam kola iza kuće, na jednom puteljku i čekao. Zapravo, ne znam ni šta se u kući događalo, ali sam video kad su ga doneli onesvešćenog, a onda smo ga odneli u jedno skrovište...

Makulen zatraži od tužioca komad hartije i olovku, pa nacрта plan mesta gde je Sebastijan zatočen.

- To je negde pre Sen Martena – la Žerena, gde se odvaja put desno. Ako nastavite vožnju, doći ćete do šume u kojoj se nalazi

stari lovački zamak. Iza njega vodi staza prema poljskom dobru na kom se nalazi, takođe, neki zamak. Tamo nema nikoga.

- Da li je to novo sklonište bande?

- Da. Koliko mi je poznato, tamo sutra uveče mora da se održi skup. Mislim oko deset sati! Mislim da vam je to dovoljno. Verujem da sam zaslužio pošteno raspisanu nagradu. Ako su vam potrebni još neki podaci, stojim vam na raspolaganju. Mogu vam reći da je onaj Sebastijan zatvoren u »klinici«, između biblioteke i dnevne sobe. Ta prostorija inače služi za operacije, kad je neko od nas ranjen... Šef bande misli na sve. Možete zamisliti zašto su ga baš tamo zatvorili!

- Pretpostavljam – dobaci tužilac mršteći se. – Žele da ga muče, zar ne? Svakako, primerno kažnjavanje izdajnika!

- Čim primim nagradu, odlazim u Švajcarsku. Plašim se da mi banda ne ude u trag.

- Znate li, možda, koliko se ljudi skriva u tom zamku?

- Nisam tamo video nikoga. Šef je imao ključeve i odveo nas je do »klinike«. Eto, to je sve što bih vam mogao reći!

Sada biste mi mogli predati ček...

- Dobićete ga čim proverimo tačnost vaših podataka – dobaci hladno javni tužilac.

- Rekao bih vam još nešto.

- Da čujem.

- Ne zaboravite da moj život od ovog trenutka ne vredi ni prebijene pare.

- Policija će vam pružiti zaštitu. Jeste li to želeli reći?

- Da.

- Onda gde god se budete kretali, imaćete pratnju.

- Čim izađem odavde?

- Da. Slušajte me dobro. Sići ćete stepenicama za poslugu koja vode na vrata prema ulici Monso. Odavde uđite do Hausman bulevara. Na samom uglu bulevara nalazi se jedna knjižara. Tamo ćete videti jedan crni automobil. Tamo će vas čekati dva policajca koji će biti obavešteni ko ste i šta treba da učine.

- Onda?

- Odvešće vas u policijsku prefekturu i smestiti izvesne vreme radi vaše sigurnosti. Čim proverim činjenice dobićete ček i možete otputovati gde želite.

Saraza pritisnu dugme zvonceta i pozva svoga slugu.

- Odvedite ovog gospodina – naredi on ledenim glasom.

Onda, odjednom, zapreti prstom Makulenu i dobaci:

- Savetujem vam da mi se više na nadete na putu. A sada gubite se!

Makuleni izjuri iz tužiočevog kabineta. Na Hausman bulevaru opazio je odmah crna kola. Pred njima su stajala dva čoveka u civilu.

Prišao je prvom i dobacio:

- Poslao me je javni tužilac.

- Penjite se – reče odmah onaj drugi.

Tek kad je ulazio u automobil, primetio je i trećeg čoveka na zadnjem sedištu, koji bez reči opipa Makulenove džepove i dobaci onom za volanom:

- Nema oružja.

Makulena odjednom spopade čudan strah. Trenutak kasnije koia pojuriše velikom brzinom preko bulevara prema ulici Lafajet.

- Zar ne idemo u prefekturu? – zapita Makulen.

Pratioci ostadoše nemi, a Makulen prebledi u licu:

- Ko ste vi? – progundā osvrćući se prestrašeno oko sebe.

- Prijatelji! – dobaci ironično čovek kraj njega.

Makulen dohvati kvaku na vratima automobila, ali se ukoči. Čovek sa prednjeg sedišta se naglo okrenu i uperi revolver u njegove grudi.

- Savetujem ti da budeš miran, prijatelju.

Sada je Makulenu postalo jasno da je pao u klopku.

- Mislim da je posredi neka greška! – zakuka Makulen ne puštajući iz vida cev revolvera.

- To ćeš objasniti šefu!

- Vi ste. Pa ja vas nikad nisam video među nama?!

- Očigledno ne poznaješ sve članove »Kandže«!

Jedan snažan udarac po potiljku onesvesti Makulena, a crni automobil pojuri još većom brzinom.

Arsen Lupen nije dugo razmišljao. Bio je ubeđen da njegov neprijatelj sprema protivnapad. No, on je to baš i želeo. Još dok je sedeo pored Madlen Ferel, razmišljao je o tome. Poznavajući, dakle, Lupenove slabosti, šef je morao preduzeti izvesne mere opreznosti. Nema sumnje, Madlen je pod strogom kontrolom. Početi sa istragom od nje bilo bi isto što i zabosti glavu u stog sena. U svemu je bila

veoma zagonetna okolina tužioca Saraza. Ako on ne učini takvu glupost da podnese ostavku, postojala je mogućnost da se stavi u pokret ceo policijski aparat.

Lupen ustade i poče da se maskira u advokata Bešeroa.

Glasno je razmišljao:

- Ako mi policija bude na raspolaganju... Ah, zamisli, u tom slučaju moraću da budem šef policije! He, zašto da ne? Uhapsiću samoga sebe! Moram, dakle, što pre do javnog tužioca da ga ubedim da ne podnese ostavku. Tražiću od njega da me postavi za jednog od svojih sekretara.

Pet minuta kasnije izlazio je advokat Bešero iz automobila, pred zgradom u kojoj je stanovao Vensan Saraza. U isti čas opazi Rajmona Luvera kako usplahireno izlazi iz zgrade i ne primetivši njegova kola i njega. Brzo je koračao prema bulevaru, a Lupen odluči da pođe za njim odustajući od posete Vensanu Sarazi.

Kuda se tako žurio tužiočev sekretar, očigledno veoma uznemiren?

Luver nije našao taksi na bulevaru. Bilo je upravo ono vreme kad su pariske trgovine i radnje prepune sveta, a svako prevozno sredstvo zauzeto. Brzo se snašao i uskočio u tramvaj koji je prelazio bulevarom smanjenom brzinom.

Lupen je vozio automobil na izvesnoj udaljenosti iza tramvaja. Nešto pre Pigala tramvaj stade, a Luver izađe i pođe pešice. Nešto kasnije, na Trgu Sapel Lupen opazi Luvera kako je uskočio u autobus koji pođe prema ulici Alemanj. Odmah je posumnjao da bi sekretar jednoga Vensana Saraze mogao stanovati u tako siromašnoj četvrti grada. Kuda je onda mogao da ide?

Negde na izlazu iz grada, u blizini starih utvrđenja, Luver izade iz autobusa i pade opet pešice. Srećom, u tom pravcu se tog trenutka kretalo i nekoliko automobila, a Lupen krenu u istom pravcu usporivši malo brzinu. Mesto nije bilo ni najmanje prijatno za pešake. Tu su usamljeni prolaznici često imali neprilika i bili napadani i opljačkani. Ipak, Lupen odluči da i sam krene za Luverom pešice, pa parkira automobil na ulazu u jednu uličicu, u kojoj je Luver nestao.

Pažljivo je osluškivao. Nečiji koraci odjekivali su u noći pedesetak metara ispred njega. Opazio je Luvera jednog trenutka, kad je prolazio ispod jedne ulične svetiljke, a onda ga je opet izgubio iz vida.

Malo kasnije Lupen se nađe na ulazu u jedan usek koji se nadvio kao mali tunel pred jednim dvorištem, u čijem dnu se videla stara zgrada, koja je najverovatnije nekada služila kao poštanska stanica.

U okolini je vladala tišina. Lupen se priljubi uza zid i napreže sluh. Pipajući po zidu ruka mu naiđe na nekoliko mesta na zardale alke za koje su vezivali konje. Kretao se veoma oprezno, a onda se nađe opet pred drugim zasvođenim prolazom sučelice prvom. Kad je prošao kroz njega, nađe se u slabo osvetljenoj ulici. Lupen nije poznavao taj kraj i slabo se snalazio, ali je bio siguran da je na dobrom tragu. Ponašanje Luvera, njegovo oprezno kretanje periferijom grada, navodilo je na pomisao da on pripada bandi. Tog časa video ga je dosta daleko pred sobom, pa ubrza korak. Očigledno, ta noćna šetnja pariskom periferijom nije mogla potrajati još dugo. Lupenu pade na um da bi tamo gde ide taj Luver mogao naći Sebastijana. Možda je upravo Luver odlazio da ga sasluša? Ako je tako, onda još uvek ima vremena da ga spase. No, odlazeći kod Saraze, zaboravio je da ponese i svoj revolver.

Pred njim se ukaza zavijutak puta. a odmah iza njega poveća starinska kuća do koje je vodio slabo održavani put, koji je bio okružen vrtovima i ledinom. Video je sasvim jasno kako Luver ulazi u kuću. Lupen se obazre nepoverljivo oko sebe. Koračao je oprezno sve do ulaza u kuću, a onda primeti natpis na jednoj dasci: »Gradilište Šamfleri«. Levo od zgrade dizao se hangar pred kojim su stajali kola i kamion, a odmah iza hangara nalazila se napuštena ostava. To je, očigledno, bila nekada staja za konje. Odmah iza zgrade Lupen primeti crni automobil parkiran pored samog zida. Ta kola pripadala su »Kandži«! Bilo mu je jasno da je otkrio jedno od mesta gde su se održavali sastanci bande.

Sa strane zgrade opazi odjednom lestvice koje su se dizale skoro do krova zgrade. Penjao se polako uz njih, sve do jednog otvorenog prozora, a onda oprezno uskoči kroz njega i upali ručnu lampu. Oko njega se razbežaše pacovi. Tada primeti tek da je prostorija upola napunjena senom i da zauzima skoro ceo jedan sprat zgrade. Očigledno, prostorija u kojoj se održavaju sastanci članova bande, nalazila se ispod njega. Tada primeti i sasvim mali otvor u podu, kleknu na pod i stavi oko na otvor. Ispod njega se nalazila grupa od četiri čoveka. Zbog položaja u kome se nalazio, video im je samo

temena i noge. Ali među njima je odmah prepoznao Luvera. Nekoliko koraka dalje od njih na podu ležao je čovek čije su ruke bile svezane na leđima. Sada je Lupen lepo video i njegovo lice, ali se nije sećao da ga je negde video.

- Gde bi mogao da bude Sebastijan? – prošaputa zabrinuto. – Nisu ga još likvidirali?

Pokušavao je da što više proširi vidik, ali mu je jedan mrtvi ugao skrivao deo prostorije u kojoj su se nalazili članovi »Kandže«. Svaka pomisao da se upusti u borbu sa četvoricom članova bande bila je besmislena: njih četvorica, a Lupen sam i bez oružja. Trebalo je, dakle, sačekati povoljniji trenutak.

Do Lupenovih ušiju dopro je najpre tup udarac nogom u nečije telo, a onda i nečiji glas:

- Onda, Makulene, ne želiš da progovoriš?

- Odgovora nije bilo, a isti glas se obrati Luveru:

- Na sreću, bili ste tamo Rajmone. Šteta što niste čuli sve što je govorio tužiocu.

- To ne menja stvar – odgovori Luver. – On je dosta toga propevao i opasnost postoji!

- Mislite da je govorio nešto o našem sutrašnjem sastanku?

- Ne znam. Moraćemo ga naterati da propeva! A kako ste vi doznali za izdaju? – zapita Luver člana bande do sebe.

- Kao i obično. Poznato vam je da nas o tome neko obaveštava telefonom. Javljeno nam je: »Budite pred knjižarom na uglu Bulevara Hausman i Ulice Kursel«. A onda su nam data i druga obaveštenja. Mislim da bi odmah trebalo obavestiti šefa!

- Mislim da nam nije potreban šef. Odvezaćemo mi sami jezik ovom izdajniku – dobaci drugi član banke. – Sad ću se pobrinuti za njega.

Lupen je nekoliko sekundi kasnije čuo šuštanje plamena let-lampe i žučkasti odbljesak svetla u prostoriji ispod sebe.

- Onda, Makulene, hoćemo li te čuti? Izdao si, dakle, zbog one nagrede, zar ne? Da čujemo zašto si išao do javnog tužioca!

Makulen ostade nem, a onda isti član bande dobaci Luveru:

- Čak nam je ponudio da delimo s njim celu nagradu!

- Izdaja, nema šta. Prodao nas je! – odgovori sekretar javnog tužioca.

Toga trenutka Makulen zaurla od bola. Lupenu je bilo jasno da je mučenje toga jadnika počelo.

- Sve ću vam reći! – povika izbezumljeno Makulen.

- Da čujemo...

Još uvek se čulo šuštanje plamena, ali Makulen ostade nem.

- Reci nam šta si ispričao tužiocu? – još jednom začu Luverov glas.

Ponovo se začu Makulenov bolan krik, a do Lupena je dopro smrad nagorelog mesa.

- Govori! – povika Luver.

Lupen je u sebi želeo da taj jadnik izdrži što duže, jer je u tome video Sebastijanov spas. Ako Makulen prizna da je otkrio sklonište gde bi trebalo da se održi sutrašnji sastanak bande, svi članovi će se privremeno razbežati i na brzinu likvidirati mladog Sebastijana.

- Da li si pominjao nečije ime? – zaurla Luver.

- Nisam. Prestanite molim vas! – povika Makulen van sebe od bola.

- Prvo priznaj, pa ćemo prestati. Onda šta si sve rekao tužiocu?

Odgovor se nije čuo, a jedan glas ispod Lupena dobaci:

- Izgubio je svest. Polićemo ga vodom, pa nastaviti.

Posle desetak minuta Makulenu se vratila svest, a članovi bande nastaviše sa mučenjem. Lupenu se smučiče patnje toga jadnika ali se divio njegovoj otpornosti.

- Čekam tvoj odgovor! – opet odjeknu Luverov glas.

- Molim vas vode! – promuca Makulen.

- Dobićeš tek kad priznaš!

Lupen nije čuo nikakav odgovor mučenog. Nastade tišina, a onda jedan od članova »Kandže« reče:

- Pa, taj je gotov! Ništa od njega!

Lupenu laknu, jadnik je i nesvesno spasio Sebastijana svojom smrću. Više se nije čulo zloslutno šuštanje let-lampe.

- Treba ga skloniti odavde – čuo se Luverov glas. – Iskopajte jamu iza kuće. Nemamo mnogo vremena, treba obavestiti šefa šta se dogodilo. Moraću odmah da mu telefoniram.

Lupen je grozničavo razmišljao, a onda odjednom napreže sluh. Luver je sasvim razgovetno govorio:

- Javiću telefonom Morandonu. U ovo vreme on je kod kuće. Njegova je dužnost da odmah o tome obavesti šefa.

Lupen je pretpostavljao da se situacija okreće u njegovu korist. Dok budu sahranjivali nesrećnog Makulena, on će se naći sam sa tim Luverom kad bude krenuo da telefonira.

Ispod sebe je čuo korake, a onda kroz otvor opazi kako iz donje prostorije iznose mrtvog Makulena. Brzo se podigao, prišao otvorenom prozoru i spustio se niz lestve. Stao je na tlo u pravi čas, jer se na izlaznim vratima već videlo svetlo lampe koju je nosio jedan od članova bande. Onda primeti na lelujavom svetlu siluetu jednog automobila desetak metara dalje i potrča na nožnim prstima prema njemu. Uspelo mu je da se skloni na vreme. Trojica bandita prođušepored njega noseći mrtvo telo prema napuštenoj štali iza hangara. Luver je zastao posmatrajući kako odlaze, a onda pođe prema automobilu.

Za trenutak zastade pred njim, zapali cigaretu, a onda otvori vrata i sede za volan upalivši motor. Istog trena, dve snažne šake ščepašega oko vrata. Luver oseti kako se kao čelik tvrdi palčevi zabadaju u njegove vratne vene i pogled počeda mu se muti. Mada iznenađen neočekivanim napadom, pokušao je da se oslobodi, ali bez uspeha. Odjednom oseti slabost u celom telu i prepusti se sudbini, osećajući da gubi svest. Bio je već na rubu svesti kad Lupenovi prsti popustiše.

- A sada, pamet u glavu – šapnu mu Lupen na uvo. – Ovo je opasnije od tvoje let-lampe, razbojniče! Čuo si valjda za Herbertov metod? Dovoljne su dve snažne šake da nekom zavrneš šiju. A sada, da čujem nešto o tom sutrašnjem sastanku. Kako se zove taj zamak.

- Nema imena. Znam samo da je neki zamak – prošaputa prestrašeno sekretar javnog tužioca.

Lupen još jednom stisnu šakama Luverov vrat i zasikta.

- Ime, ime, hoću da čujem!

- Oh, molim vas, prestanite – jauknu Luver. – Zamak se zove Valoboaz.

- Gde se nalazi?

- U Sen-Oazu kod Sen Marten la Garena... Sasvim blizu šume.

- Ne viči i ne miči se – opomenu ga Lupen stisnuvši još jednom Luverov vrat. – A sad mi reci, u koje vreme se sastajete?

Luver je oklevao ali se ipak odluči da odgovori.

- Zbog suđenja jednom našem članu.

- Kako se zove?
- Sebastijan Griz.
- Gle, gle! – uzviknu Lupen.

Odjednom se naljuti i čvrsto stisnu Luverov vrat, a onda ga izvuče iz automobila, zavrnu mu ruku na leđa i gurnu ga ispred sebe.

- Drži se uspravno, zloćo! Budeš li vikao, slomiću ti ruku. A sad, polazi!

Luver posrćući napravi nekoliko koraka.

- Hoću da vidim šta rade tvoji mangupi! – dobaci tiho Lupen.

Koračali su polako prema zgradi pored hangara odakle se videlo slabo svetlo jednoga fenjera. Približivši se mestu gde su razbojnici kopali raku svom bivšem kompanjonu, Lupen jednim pogledom oceni prizor koji se odigravao pred njima. Tri člana »Kanžde« kopala su grob za Makulena u podrumu ispod stare zgrade. Približivši se oprezno samom ulazu u podrum, primetio je da fenjer stoji na dnu podruma i da njegovo svetlo osvetljava samo prve stepenice pri dnu. Gornji deo stepeništa, međutim, bio je u senci. Lupen pomisli: Ovo je bolja zamka za njih nego što sam mislio.

Vrata podruma, veoma starinska i nešto zarđala, bila su još uvek čvrsta, a na njima su stajale dve debele poluge koje su služile za zatvaranje vrata sa spoljne strane.

Lupen dođe sa svojim zarobljenikom do samog ulaza u podrum, a onda snažno gurnu Luvera u leđa. Ne očekivajući da će ga Lupen tako snažno gurnuti, ovaj pade preko stepeništa koliko je dug i ostade da leži. Istog časa, Lupen zatvori gvozdена vrata na podrumu i postavi dve debele poluge u zasune. Iz unutrašnjosti podruma čuo je divlji urlik razbojnika, a odmah zatim i snažno udaranje ašova o vrata.

Lupen se nasmeja glasno:

- Nikakve koristi od te lupe! Čini mi se da bi trebalo da proširite taj grob za još četvoricu.

Udaljio se zatim brzo sa tog neprijatnog mesta, pronašao svoj automobil i vratio se u Pariz. Iz jedne kafane pozvao je telefonom javnog tužioca Vensana Sarazu.

Ovde advokat Bešero. Imam dosta novosti za vas, gospodine tužioče.

- Oh, čeka sam vas. I ja imam veoma zanimljivih novosti da vam saopštim. Dođite odmah, čekam vas.

Lupen nije imao vremena ni da promeni odelo. Uputio se pravo u stan javnog tužioca.

Lično Vensan otvori vrata. Nije mogao sakriti iznenađenje kad je u liku advokata Bešeroa prepoznao Raula de Limezija.

- Gospodine Saraza – doviknu Lupen sa praga kuće – znam da ću vas veoma razočarati! Vaš sekretar Rajmon Luver je član bande!

Vensan Saraza ostade kao ukopan u mestu.

- Luver? Pa to nije moguće!

Ulagao je krajnji napor da ostane miran. Onda uhvati Lupena pod ruku i reče:

- Pođimo u moj kabinet. Tamo možemo nesmetano da razgovaramo.

Kada su ušli u radni kabinet tužioca, Lupen iznenada postavi još jedno pitanje:

- Gospodine Saraza, recite mi, da li ste već podneli ostavku?

- Da. Danas posle podne. Odmah ću vam objasniti i razlog tako brze odluke.

- Oh, pa to je veoma nezgodno. Zar je ne možete povući?

- Ne, ali vam moram reći da to ne bih ni želeo. Znete i sami da imam neke svoje lične račune sa »Kandžom«.

Saraza izvadi iz fioke revolver i stavi ga pred sebe.

- Jer, ako ostanem na ovoj dužnosti, pravda ne bi mogla da bude zadovoljena. Priznaću vam odmah da je ta banda moćnija od same policije. No, danas sam doznao nešto od izvesnog Makuleha. To što mi je on rekao, dozvoijava mi da priredim »Kandži« neprijatno iznenađenje!

- Da ne mislite slučajno na zamak Valboaz. Sutra u devet uveče?!

Vensan Saraza nabra obrve.

- Makulen je mrtav – dobaci Lupen – a vaš sekretar zatvoren sa još trojicom članova bande na sigurnom mestu.

- Ah. tako, gospodine! – promuca tužilac.

Lupen se odjednom uspravi, a svetlo u tužioćevoj sobi osvetli njegovo energično lice. Zaista, to više nije bio izraz lica dobrodušnog advokata Beršeroa.

- Onda, gospodine tužioče, možete imati poverenja u mene. Priznaću vam da i ja imam neke svoje lične račune da sredim sa tom bandom.

U radnoj sobi javnog tužioca nastade duža tišina koju prekide Saraza:

- Mislite li da to učinite sami? Čini mi se da ste vi čuli sve od moga sekretara, a ja od Makulena! Kunem vam se da će Luver zažaliti što je zloupotrebio moje poverenje.

Saraza začuta, a onda pogledavši ispod oka Lupena, upita:

- Zar nas dvojica ne bismo mogli zajednički da sredimo svoje račune sa tom bandom?

Brzo su se sporazumeli i zakazali sastanak za sutra uveče. Delila su ih samo dvadeset četiri sata do konačnog obračuna sa »Kandžom«.

IX JAZBINA

Već je prošlo četvrt sata kako su prošli Mant kad pred sobom opaziše retke svetiljke u seocetu Sen Marten la Garen, kada Saraza, koji je sedeo za volanom svoga automobila, odjednom zakoči.

- Eno konačno tamo puta! – uzviknu Vensan Saraza.

Lupen pruži ruku i dobaci:

- Eno i šume! Nikako ne možemo da pogrešimo.

Skrenuše na uski puteljak koji je vijugao njivama zasejanim pšenicom. Lupen je bio miran kao i uvek pred kakav ozbiljan poduhvat. Činilo mu se ipak da nikada ranije nije uleteo u okršaj pod nepovoljnijim okolnostima: protivnik je bio brojno pet puta nadmoćniji. Prodoše polako pored šume. Saraza je vozio veoma oprezno, jer je noć već počela da pada, a on iz opreznosti nije hteo da pali svetla svoga automobila. Ne prođe dugo, a oni u sutonu primetiše lovački paviljon od koga je staza vodila do obližnjeg dvorca.

- Skloniću kola na početku šume – dobaci Saraza. – Iza paviljona je dosta gusto žbunje i niko ih neće primetiti.

Koračajući uskom stazom jedan za drugim, nađoše se, koji trenutak kasnije, pred ulazom u zamak. Utisak je bio da zgrada odavno nije bila naseljena. U njoj se nije videlo svetlo, ni čulo neko kretanje.

Saraza pogleda na časovnik upotrebivši ručnu svetiljku:

- Ne vidim nikoga. A sad je već deset do devet. Sem, naravno ako...

- Ne, ne to je nemoguće, niko se nije mogao izvući iz onoga podruma – primeti Lupen.

- Ipak, ne vidim nijedan automobil. Nije moguće da su svi došli pešice.

- Sumnjam da ih je neko obavestio.

Korak po korak, prilazili su zgradi zamka, osmatrajući oprezno ulaz. Oko zamka je vladala nepomućena tišina, a tama je postajala sve gušća. Nigde nije bilo ni tračka svetla. Lupen pogleda u nebo i primeti kako se iznad zamka kotrljaju oblaci koji su dolazili od zapada. Bio je ubeđen da će uskoro početi da pada kiša.

- Obidimo zamak – reče Saraza – obično su sporedni ulazi manje kontrolisani.

- Lupen ga nije slušao. U nekoliko skokova nađe se pored samog glavnog ulaza, pa dade znak tužiocu da učini što i on. Lupen je već držao u rukama svežanj svojih kalauza. Brava popusti već kod prvog pokušaja, a Lupen ude u hol i zapali ručnu svetiljku držeći u drugoj ruci revolver.

- Imam utisak da u zamku nema nikoga od članova bande.

Sekund kasnije priđe i Saraza, osvetlivši svojom ručnom svetiljkom zidove hola.

- Sto mu gromova! – uzviknu Lupen. – Pogledajte! Tamo na zidu... Pa to su slike iz Egij Kreza!... Blago Francuske!

- Kako? – upita Saraza iznenađen.

Lični muzej šefa »Kandže«! Zar je moguće ostaviti ovo bogatstvo tako neobezbeđeno? Ne mogu da verujem.

Lupen priđe zastoru najbližeg prozora i skloni ga u stranu, a onda priđe javnom tužiocu i reče:

- Uveren sam da su ovde. Ovakvo blago se nikada ne napušta.

Ipak, niko se nije pojavljivao i nikakva opasnost se nije mogla nazreti. Osluškiivali su napregnutih živaca. Ništa. Lupen prvi pođe uz stepenice, a onda primeti jedna vrata sa strane na prvom okretištu.

- To mora da je ona »klinika« o kojoj mi je govorio Makulen! – prošaputa Saraza.

On se približi vratima, pa ih snažno gurnu. U prostoriji bez prozora, okrećenih belih zidova, gorela je mala svetiljka. U sred sobe nalazio se operacioni sto na kome je ležao neki čovek uvezan kaiševima. Oči su mu bile zatvorene kao da spava dubokim snom.

- Sebastijan! – povika Lupen i pritrča – Pa oni su ga drogirali, gospodine Saraza! Molim vas, zatvorite vrata, hteo bih da upalim svetiljku.

Za čas je cela prostorija bila osvetljena jakim električnim svetlom, a Lupen stavi revolver u džep, uze iz staklenog ormarića jedan stari skalpel i preseće kaiševe kojima je Sebastijan bio vezan.

- Sebastijane – povika on – otvori oči. – Ja sam, Raul, došao sam da te oslobodim!

Sebastijan ga je gledao bezizražajno. Očigledno, nije bio pri čistoj svesti.

- Da li me poznaješ?

Lupen dohvati Sebastijana pod ruke i podiže u sedeći stav.

- Tako je već bolje, zar ne?

Onda se začu jedan glas iza Lupenovih leđa koji ga skameni.

- Veoma dirljivo, gospodine!

- Oh, taj glas! – pomisli Lupen i ostavi Sebastijana, okrenuvši se naglo.

Ali, pred njim je stajao samo Vensan Saraza! Smejao mu se u lice sa revolverom uperenim u njegove grudi.

- Čini mi se da ste tek sada počeli nešto da shvatate. Da, da, gospodine Lupene, to sam ja. Nadam se da se niste mnogo iznenadili što sam vas nazvao vašim pravim imenom!

Nastade neobičan prizor. Što su se dva protivnika duže posmatrali, njihovi likovi su sve više dobijali svoj najprirodniji izgled. U obe fizionomije videla se ironija, kako u njihovim izrazima tako i očima. Lupen primeti kako uglovi usana Saraze poigravaju kao da ih je spopao grč.

- Eh, prijatelju, – dobaci šef »Kandže« - zar je moguće da čovek vašeg iskustva može biti toliko naivan. Nikako vam, dakle, nije išlo u glavu da se samo javni tužilac može naći u situaciji da

nekontrolisano vodi jednu bandu? Pa, vi ste zaista bili suviše naivni! Vidiš li, Sebastijane, ko je tvoj gospodin Raul?

Sebastijanu se lagano vraćala svest. Zbunjeno je gledao u dva strašna protivnika.

Bacite taj skalpel na pod i udaljite se od njega – naredi Saraza.

Nije bilo druge. Lupen poslušao, baci oštri skalpel na pod i udalji se. Saraza jednim skokom dohvati oštri instrumenat i strpa ga u svoj džep.

Lupen ga je posmatrao pogledom punim iznenadenja, a onda reče:

- Samo jedno pitanje. Kako ste saznali da sam ja Arsen Lupen?

- Sasvim jednostavno. – Posumnjao sam odmah da s vama nije nešto u redu, već posle onog vašeg poduhvata u ulici Andre Marten. Sutradan sam poslao Marka da obiđe tu zgradu. Naravno, posetio je vaše ukućane kao predstavnik osiguravajućeg društva. I, zamislite šta je video tamo. Sve one slike koje ste zajedno »ukrali«!

- Ipak, to vam nije govorilo da sam ja Lupen!

- Ne, to je tačno. Ali nije mi bio nepoznat vaš način rada. Priznaću vam da sam dugo vremena proučavao vaše uspele poduhvate. Ruku na srce. bilo ih je dosta!

Lupen se nasmeja.

- Zaista? Baš vam hvala!

- Ali, priznaćete da je bilo i neuspeha, zar ne? Setite se, na primer, Egij Kreza. Niste baš imali mnogo sreće sa tim poklonom Republici! Bio je to za vas veliki udar. Šta se može, u našem zanimanju čovek ne sme biti mnogo sentimentaln.

Saraza je još uvek držao revolver uperen u Lupena, ne ispuštajući ga iz vida ni za trenutak. Onda počeo polako da se kreće dalje od vrata da bi stao nasuprot Lupenu.

- Bio sam, dakle, ubeđen da ćemo se jednoga dana sresti – nastavi Saraza. – Slučaj sa blagom iz Egija nije vam dao mira, zar ne, Lupene? I kasnije, da proverim ko se krije iza novog kandidata za člana »Kandže«, poslao sam vas u Marsej! Nema smisla govoriti više o tome. Sve je rečeno.

- Priznajem, to vam je, Saraza, bila genijalna ideja!

- Unapred sam znao da jedan Lupen nije spreman da nekoga ubije. Pogotovo ne lepu ženu kao Madlen Fere! Zaljubili ste se u nju do ušiju.

- Čuvajte se, Saraza, mogao bih se naljutiti na vas! – odbrusi Lupen.

- Baš me briga. Pokazali ste se čovekom bez veće mašte. Ipak, Lupene, ostavljam vam jednu povoljnu priliku. Priključite se meni, pa ćemo osvojiti ceo svet!

- Šteta, mislim da na ovom svetu ima mesta samo za mene! – ironično dobaci Lupen.

Lice Vensana Saraze se odjednom promeni. Revolver uperi u grudi svog protivnika.

- Navika. Zar vam slučaj iz Marseja nije bio dovoljan primer vaše nedoraslosti u borbi. Pa, i taj Sebastijan! Nije vam, dakle, bilo jasno da sam ga pustio da vas oslobodi?

Saraza prasnu u smeh.

Niste se ni jednog trenutka upitali zašto bi šef bande pustio tog imbecila da vas oslobodi. Zato što je znao da ćete odmah otrčati do javnog tužioca. Ispuštao sam vas s jedne i hvatao sa druge strane! Kad se samo setim kako ste mi izgledali glupi u ulozi advokata Bešeroa! Setite se onog spiska koji ste mi doneli iz Marseja. Naravno počeli ste da sumnjate u moga sekretara. Da, ali i on je bio u zabludi kao i vi! Trebalo je da me neko pokriva. Javni tužilac nikako nije smeo da bude sumnjiv! Znao, Lupene, taj jadni Rajmon Luvier bio je tipičan primer odanog izdajnika! On je uvek radio protiv Saraze za drugoga Sarazu!

Opet je malom prostorijom odjeknuo grohotan smeh. Lupen se još uvek savlađivao stišćući pesnice i premeštajući se s noge na nogu. Želeo je da čuje sve, pa tek onda da nešto preduzme, mada je bilo malo izgleda da uspe.

- Verujte mi Lupene, zabavljao sam se divno. Zaštićen svojim položajem, štiti sam i članove »Kandže«. Naravno, odbacivao sam sve ono što mi nije trebalo. Uzmite samo onaj slučaj sa Sominarom i Boržonom! Odakle vam pomisao da bih jednoga dana mogao podneti ostavku na svoj položaj. Zar ste toliko naivni?

Sada se odjednom nasmeja Lupen, nagnu glavu u stranu i reče:

- Zaista, čudi me zašto niste odmah prijavili Raula de Limezija policiji? Pa bila bi prava poslastica videti ga pred sudom i porotnicima.

- Pomišljao sam na to! – uzviknu Saraza – ali sam znao da mi neće poći za rukom da vas osudim na smrt.

- Naravno, po vašem mišljenju meni je sledovala smrtna kazna?!

- Jasno.

- Mogu li upitati zašto?

- Zbog onog što ću vam odmah reći.

- Ah, sad mi je sve jasno! – dobaci Lupen, nasmejavši se ironično.

– Pokojna gospođa Saraza otkrila je istinu!

- Jeste.

- I, naravno, postali ste joj odvratni!

- Morao sam je ukloniti sa mog životnog puta.

- A šta se dogodilo Madlen?

- Još ćemo videti. Ona je na belom hlebu, Lupene!

- Pa vi ste, Saraza, pravo čudovište! – povika Lupen stišćući pesnice.

- Sebastijan stavi ruku na njegovo rame i dobaci:

- Ne ljutite se toliko, gospodine. Rekao sam vam već da naš šef nije normalna ličnost!

Na licu Vensana Saraze pokaza se izraz zadovoljstva.

- Da, to je prava reč, ali bih ja više voleo da ste mi rekli da sam pravi umetnik! Zar uklanjanje moje žene nije bio dokaz. Imao sam i drugih načina da je se oslobodim, zar ne?

- Tu ne treba biti suviše pametan, Saraza! Jednostavno zbog toga što se moglo pretpostaviti da će šef »Kandže« učiniti sve da se osveti javnom tužiocu Vensanu Sarazi, zbog smrtno kazne izrečene Sominaru i Boržonu...

- To je samo donekle tačno. U svemu tome bilo je nečeg zanimljivijeg. Ta zanimljiva igra između pravosuda i kriminala! Najpre, Egij Krez, pa Kristin Saraza. Onda bedni Makulen, pa Luver. I najzad, Lupen! Verujte mi, sve me je to više nego zabavljalo!

- Oči Saraze postadoše odjednom ukočene, a slepoočnice mu se orosiše kapima znoja. Bilo je jasno da se radi o duševnoj neuravnoteženosti, a to Lupen odmah primeti i dobaci:

- Saraza, vi ste običan idiot. Zapravo, preda mnom ne stoji ubica već zanesenjak koji nikada nije video kako neko umire od njegove ruke... To su za vas uvek radili drugi, zar ne. Zločin se samo stvara u vašem bolesnom mozgu...

Lupen dotače prstom svoje čelo, pa nastavi:

- Vi drhtite i sada, mada vam je oružje u rukama!

Saraza diže revolver, ali se na njegovom licu pojavi užas. Lagano je koračao prema izlazu, a onda celom zgradom odjeknu buka zvonceta za uzbunu. Tavanica iznad »sale za operacije« poče da odzvanja od trke koraka većeg broja ljudi.

- Gle, pa to je uzbuna! – dobaci Lupen. – Vi ste sakrili svoje momke u sobi iznad nas, zar ne? Čini mi se da ih je neko zatvorio u toj prostoriji, Saraza!? A sad vam mogu reći, Saraza, da ste gotovi.

Zaglušujuća buka zvona za uzbunu nije prestajala, a Saraza, ne okrećući leđa protivniku pokuša da uhvati bravu iza sebe. Tada primeti kako mu je Lupen pošao u susret i otvori vatru.

- Na pod! – izdra se Lupen, povukašvi sa sobom i mladog Sebastijana.

Meci razbiaše staklo na obližnjem ormaru, a onda se odjednom otvoriše vrata i pucjava prestade. Nečije telo pade svom težinom na pod.

Lupen diže glavu i opazi Madlen Ferel na pragu sobe. Još uvek joj je u ruci bio revolver čija cev se pušila. Skočio je munjevito sa poda i pritrčao.

- Nadam se da niste ranjeni? – upita Madlen mucajući – Ja sam. Ja sam ga...

Naslonila se leđima na vrata, bledeći u licu.

- Hej, nije vreme da se pada u nesvest! – povika Lupen.

Pitrča i Sebastijan, pokušavajući da pomogne Lupenu da smesti Madlen na jednu stolicu. Srećom brzo joj se snaga vraćala. Sebastijan potrča u hol da zaustavi buku zvonceta, ali se za čas vrati i dobaci:

- Ne znam kako da ga zaustavim!

Lupen se osmehnu i istrča u hol. Odmah je otkrio gde se nalazi uređaj i zaustavio njegov rad. Onda, odjednom začu pred kućom škripu automobilskih guma. Neko je dolazio u posetu zamku. I već posle prvih snažnijih udara u vrata začu se jedan Lupenu dobro poznati glas:

- Šefe... Šefe!

U isti čas sa suprotnih vrata čulo se lupanje i povik:

- U ime zakona, otvorite!

Lupen bez buke spusti rezu na vrata, a onda se brzo uputi do Madlene koja ga dočeka preplašenog lica.

- Sebastijan mi maločas reće da ste vi...

- Da, ja sam Arsen Lupen, glavom i telom! Ta bitanga me je dobro ismejala. Zamislite, Madlen ja sam verovao tome čoveku! A sad mi recite, koliko ih ima gore!

- Desetak! Zatvorila sam ih tamo čim je zvono počelo da radi!

- Sjajno! Znači, sa te strane možemo biti spokojni. Stavio bih ruku u vatru da je pred kućom onaj Ganimar sa svojim policajcima. Samo, pitam se, ko ga je mogao obavestiti? Sve me to podseća na onaj slučaj u Egij Krezu! Kao da sve počinje iznova. Kako je to čudnovato!

- U ime zakona otvorite! Provalićemo vrata!

- Polako, Ganimare, upravo se spremam da održim važan govor, a ti navalio. Rekao bih da nije tvoje vreme. Obično policija prelazi u napad u zoru.

Sebastijan i Madlen su posmatrali tog neobičnog čoveka kako šeta razgovarajući sa nekim koga nisu videli.

Onda, neočekivano, snažan udarac probi ulazna vrata a iza ormara sa instrumentima zevnu praznina.

- Čujete li? Kao da iza ormara ima neki drugi prostor?!

Opet se čula jaka buka od udaraca, a vrata ormara se otvoriše.

- Meni se čini da neko lupa sa one strane ormara? – dobaci Lupen naćulivši uši. – Slušajte dobro?

- Gospodine, Raule! – povika odjednom Sebastijan. – Dolaze da nas uhvate!

Iznad njih, na prvom spratu, začu se prasak. Očigledno su članovi bande razbili stakla na prozorima, a odmah zatim začu se rafal oružja.

- Dok se oni budu tukli – dobaci Lupen – ne treba se mnogo brinuti. A sad, Sebastijane, naša prva briga je da stavimo sto uz ta vrata i da se zabarikadiramo!

Lupen i Sebastijan zatim dohvatiše telo Vensana Saraze i staviše ga na operacioni sto.

- Neka se Ganimar pobrine za njega. A sad je red na nas, Madlen i Sebastijane. Pomozite mi da odgurnem ormar levo ili desno, u stranu.

Pokušali su i levo i desno, ali bez uspeha. Iznad njihovih glava čuli su se jauci.

- Čini mi se da oni gore gube bitku – primeti Lupen. – No, to se nas više ne tiče.

Za to vreme Sebastijan je pažljivo ispitivao stranice ormara.

- Primetio si nešto?

Sebastijan sleže ramenima.

- Na njemu su četiri prekidača.

- Koliko?

- Četiri!

- Misliš li ti da je to uobičajeno? Obično su oni postavljeni sa unutrašnje strane. Pokušaj da ih okreneš. Počni sa onim gornjim...

Istog trenutka čulo se kako je nešto škljocnulo i mali reflektor se ugasi.

- Nastavi! – dobaci Lupen.

Ovoga puta upalila se svetiljka iznad jednoga umivaonika.

- Nastavi!

Druga svetiljka upali se na drugoj strani sobe.

- Još! – povika Lupen.

- Ne mogu. Ne radi! – dobaci Sebastijan.

- Sasvim je razumljivo što ne radi, jer nema više šta da upali!

Okreći! Samo okreći!

- Evo, okrenuo sam!

- Vidiš li nešto pod porceianskim poklopcem?

- Da jedno kožno dugme.

- Pritisni ga!

Ormar odjednom poče da se pokreće u stranu otkrivajući otvor u zidu koji je pokrивao, zaštićen rešetkama koje su bile osvetljene jednom malom svetiljkom.

- Eto, sad smo spašeni! To su vrata koja nas izvode negde izvan zamka! – povika Lupen radosno.

Saraza je sigurno znao da ona postoje i sigurno bi ih u povoljnoj prilici upotrebio.

Ferelova pogleda u otvor i spazi stepenice koje su vodile dole.

- Krenimo – dobaci ona – moglo bi biti kasno ako ostanemo ovde još koji minut!

- Još nešto da završimo – dobaci Lupen. – Sebastijane, uzmi revolver i stavi ga Vensanu u ruke... Ganimar će u prvi mah pomisliti da se ubio sam i neće odmah tražiti tajni izlaz iz ove prostorije.

Lupen izađe oprezno u hol. Nije se više čula pucnjava. Nikoga nije bilo u blizini. Polako je prišao jednoj slici Goje i ispod nje napisao:

»Arsen Lupen je srećan što može da vrati Francuskoj bogatstvo do kog je opet došao teškom mukom«.

Opet se čula strašna buka. Ganimarovi ljudi su udarali po okovanim vratima na ulazu u zamak. Lupen sleže ramenima i progunđa:

- Toga Ganimara zaista treba nagraditi. Uostalom, predao sam mu ceo štab »Kandže«, ne računajući onu četvoricu koju sam ostavio u podrumu kod hangara!

Gore, na prvom spratu, vladala je tišina. Očigledno, preostali, živi, predali su se Ganimaru.

- Dođite brzo – povika Sebastijan. – Čujem ih kako dolaze!

Lupen uđe u otvor pošto je prethodno propustio Madlen i Sebastijana, a onda povuče na mesto ormar i osvetli prostor ispod sebe. Sa desne strane primeti jednu ručicu. Povukao je snažno, a gvozdена poluga u obliku reze pade opet na svoje mesto. Gotovo u isto vreme nad njihovim glavama začula se buka koraka.

Sišavši niz stepenice, sve troje se nadoše u podzemnom hodniku. Onda Lupen, odjednom, poče da se penje uz stepenice do samih vrata koja su vodila u podzemlje. Čuo je razgovetno kako Ganimar naređuje svojim ljudima da pretraže svaki kutak prostorije.

Odjednom nečiji glas dobaci Ganimaru:

- Šefe, on se ubio sam. Ispalio je metak sebi u glavu! Znači, ona pisma koja smo primali, govorila su istinu. Jadnica se ipak osvetila!

- Pa to je glas Diduija! – progunđa Lupen. – Odmah sam ga prepoznao. Glavom i bradom šef bezbednosti!

- Šefe, šefe! – začu se Ganimarov glas. – Pogledajte... Metak ga je pogodio u potiljak! Nije on izvršio samoubistvo!

- Ah, taj Ganimar, uvek ima svoje ideje – progunda Lupen spuštajući se brzo niz stepenice. – Sebastijane, sada postaje suviše opasno. Bežimo što pre odavde!

Predvođeni Lupenom, polako su odmicali podzemnim hodnikom.

- Čini mi se da smo još uvek ispod zgrade zamka. Možda čak i ispod one šume koja ga okružuje – primeti Lupen.

I zaista, na kraju podzemnog hodnika, nađoše se u jednom prokopu sličnom bunaru, kao i ispod one prostorije u zamku. Lupen diže svoju ručnu svetiljku i opazi, uz sam zid, gvozdene lestvice. Posle nekoliko trenutaka nađoše se u Lovačkom paviljonu.

- Automobil se nalazi u žbunju iza paviljona – prošaputa Lupen. – Ipak, moramo biti veoma oprezni. Možda je Ganimar postavio ovde zasedu?

Za trenutak u paviljonu zavlada grobna tišina, a onda Lupen zapita:

- Znate li ko je javio Ganimaru gde se krije banda?

Niko mu ne odgovori, a on progundā.

- Maločas sam čuo kako je Ganimar rekao da ih je obavestila gospoda Saraza, dok je još bila živa.

Nikog nisu sreli ni u paviljonu ni u okolini. Automobil Vensana Saraze još uvek je bio na mestu na kome ga je on ostavio. Lupen sede za volan i pođoše za Pariz. Sebastijan, očigledno izmoren i neispavan, zaspā dubokim snom na zadnjem sedištu, a Lupen dobaci Ferelovoj:

- Eh, draga Madlen, skoro sam zaboravio da vam se zahvalim što ste mi spasili život! No, baš zbog toga, imao bih jedno pitanje. Ako mislite da je nezgodno, nemojte mi odgovoriti. Kako ste doznali da ćemo Saraza i ja doći zajedno u zamak?

- Nema nikakvih tajni – odgovori Ferelovea. – Videli ste i sami da smo svi bili sakriveni na prvom spratu. Stigli smo u zamak danas posle podne. Vensanov poverljivi čovek obavestio nas je da se sprema nešto krupno. Naravno, pomenuto je i vaše ime. Istog časa sam odlučila da vam pomognem.

- Budala!

Automobil stiže do Limajske padine i Lupen počē lagano da koči. Nekoliko trenutaka ostadoše bez reči, a onda se Lupen okrenu Madleni.

- Madlen, šta biste učinili da je neko drugi bio u pitanju, a ne ja. Ne biste makli ni prstom, zar ne? Budite iskreni!

Madlen Ferel ne odgovori ništa.

- Još nešto – nastavi Lupen – mogao bih vam sad reći i nešto što ste želeli da ostane vaša tajna. Zašto ste putovali u Alžir? Jer vam je on tako naredio! Njegova žena je otkrila vašu vezu i on vas je udaljio. Toliko mu je trebalo vremena da se oslobodi nje, zar ne?

- Molim vas, ne govorite...

- Vi ste znali da ga je ona prijavila policiji i otkrila sklonište iz kog smo maločas umakli. Ona se osećala veoma ugroženom, pa je slala pisma policiji. Očigledno je policija radila veoma polako. Činilo im se to nemogućim, s obzirom na ličnost o kojoj se radilo. Da li ste poznavali gospođu Saraza?

Madlen Ferel ne odgovori.

- Dakle, odmah posle njene smrti, zahtevao je da se vratite. Tada vam je dao i uputstva za Marsej. Poslušali ste ga bez pogovora. Očigledno, niste se plašili njega, on je bio za vas veliki čovek!

- Ne govorite tako, molim vas!

- On vam je i rekao da sam ja Arsen Lupen? To svakako nije rekao Sebastijan. I tako ste vi, Madlen, stavili na jedan tas vage Vensana Sarazu, a na drugi tas Arsena Lupena! I dogodilo se čudo: vaga je prevagnula u moju korist.

Lupen se nasmeja glasno i dade gas. Uskoro se nađoše na Plas de Etoal.

- Zašto ste se zaustavili ovde? – upita mlada žena.

- Jer ovo je mesto veoma simbolično. Odavde putevi vode na sve strane. Svako može da izabere svoj put. Hej, Sebastijane, probudi se!

Sebastijan se probudi i izađe iz automobila. Lupen je bio već otvorio vrata Madlen. Ulice su bile osvetljene ali puste.

Sebastijan i Madlen su posmatrali Lupena kao da su od njega čekali ili poziv ili naređenje.

- Onda, zbogom! – prva reče Madlen.

Oklevala je još nekoliko trenutaka da pođe, a onda se uputi Avenijom Vagram, skrivajući suze u očima.

- Onda, zbogom gospodine – dobaci Sebastijan. – Žao mi je.

Već se uputio niz trg, kad ga Lupen pozva:

- Sebastijane!

Momak se okrenu.

- Dođi ovamo, ne možemo se razići bez pozdrava.

Sebastijan pritrča automobilu.

- A šta bi ti rekao kad bih te zadržao pored sebe? Da li bi ti se to dopadalo?

- Pa, voleo bih.

- Ulazi, mada znam da si brbljiv...

Lupen uhvati Sebastijana ispod ruke i kad uđoše u kola, dobaci tiho:

- Momče, ima još mnogo stvari koje treba da naučiš.

Krenuše prema Jelisejskim poljima.

Lapidus